
DERMANLAR BARADA MAGLUMATLAR

Antibiotikler

Penisillinler:

Örän wajyp antibiotikler

Penisillin – has peýdaly antibiotikleriň biri. Ol kesgitli infeksiýalar, şol sanda iriňleme döredýän keseller bilen hem göreşmäge ukyplydyr. Ol içgeçmede, peşew-jyns infeksiýalarynyň köpüsinde, arka agyrylarynda, gök düşmelerde, adaty sowuklamalarda, garamykda ýa-da beýleki wirusly infeksiýalarda kömek etmeyär (sah. 18, 19).

Penisillin birliklerde (BIR) ýa-da mg-de ölçenilýär.

Penisilliniň (ampisillini hem goşmak bilen) ähli görnüşleri üçin howplulyk we seresaplylyk çäreleri:

Adamlaryň köpüsi üçin penisillin iň howpsuz dermanlaryň biridir. Ony gerek bolan ýagdaýlarda köp mukdarda ulanma hiç hili zyýan ýetirmeyär, emma pul talap edýär. Onuň gaty az mukdary infeksiýany doly saklamaýar we bakteriýalaryň bejergä garşy durmasyny döredip biler (olary öldürmek kyn bolar).

Käbir adamlarda penisillin allergik täsirini döredýär. Ýeňil täsirler gijilewüklü örgüni ýa-da tegmilleri öz içine alyp biler. Köplenç olar penisillin kabul edileninden birnäçe sagat ýa-da günlerden soň ýüze çykyp, köp günläp dowam edip biler. Gistaminlere garşy dermanlar (sah. 386) gijilewügi rahatlandyrmaga kömek edýär.

Penisilliniň howply täsiri – allergik şok - örän seýrek döreyändir. Adam penisillini kabul edeninden soň, tizara birden reňki agarýar, demi gysyp başlaýar we şok ýagdaýyna düşýär (sah. 70). Şol bada oňa adrenaliniň sanjymyny etmeli.

Penisilliniň sanjymyny edeniňizde (sah. 385), adrenalini taýynlap goýuň.

Penisilliniň ýeke gezek islendik allergik täsiri bolan adama, hiç wagt mundan beýläk penisillin ýa-da ampisillin berilmeli däldir. Sebäbi indiki gezek penisilliniň täsiri erbet bolup ýa-da adamy öldürüp biler. (Emma penisillin kabul edileninden soň aşgazan bozulmasy, allergik täsiriň ýa-da onuň kabul edilmegini bes etmäniň sebäbi däldir).

Penisillini kabul edip bilmeyän adamlar tetrasiklini ýa-da eritromisini kabul edip bilerler (sah. 355, 356: Kabul etme we seresaplylyk çäreleri).

Penisilline garşy durma:

Käwagtlar penisillin käbir infeksiýa täsir etmeyär. Sebäbi bakteriýalar penisillin özlerine hiç hili zyýan ýetirmez ýaly derejede garşy durýalar.

Penisilline hemişe garşy durýan infeksiýalara impetigo, deridäki iriňli ýaralar, süňkdäki infeksiýalar (osteomyelitler) degişlidir. Eger infeksiýanyň haýsydyr bir görnüşine adaty penisilliniň täsiri bolmasa, onda başga täsir edip biljek (metisilliniň, nafsilliniň, oksasilliniň, kloksasilliniň dikloksasilliniň) görnüşini almaga synanyşmak gerek.

Ýurtlaryň köpüsünde eýýäm sözenek keseli penisillin bilen bejerilmeýär; beýleki antibiotikler barada ser. sah. 360. Käwagtlar öýken sowuklamasy hem penisilline garşy durýar – ko-trimoksazoly (sah. 358) ýa-da eritromisini (sah. 355) almaga synanyşyp görüň.

Içilýän penisillin

Amoksisillin

Atlandyrylyşy _____ üçin _____ bahasy _____

Köplenç 250 mg ýa-da 500 mg ýa-da 125 mg, 250 mg suspenziýa görnüşinde goýberilýär.

Içilýän penisillin infeksiýa zerarly döran yeňil ýagdaýlarda kabul edilýär:

- dişlerdäki iriňli döremelerde

- dem alyş ýollarynyň sowuklamasynda
- deri infeksiýalarynda
- infisirlenen ýaralarda
- peşew bölüp çykaryş ulgamynyň sowuklamalarynda
- jyns agzalarynyň infeksiýasynda.

Eger infeksiýa agyr bolsa, bejerilişi penisilliniň sanjym görnüşinden başlamak peýdalydyr.

2-3 günüň dowamynda gowulanma duýmasaňyz, antibiotigiň başga görnüşini kabul edip başlaň.

Içilýän penisilliniň mukdary – 250 mg gerdejigi ulanyp (günde her kg 20-60 mg).

ululara:

1 ýa-da 2 gerdejikden (250-500 mg) günde 4 gezek

7-12 ýaş aralygyndaky çagalara:

1 gerdejikden (250 mg) günde 4 gezek

2-6 ýaş aralygyndaky çagalara:

1/2 gerdejik (125 mg) günde 3-4 gezek

2 ýaşa çenli çagalara:

1/4 gerdejik (65 mg) günde 3-4 gezek.

Has düýpli infeksiýalarda mukdary iki esse köpeldilmelidir.

Wajypdyr: Penisillini iň bolmanda 5 güne çenli hem-de gyzdyrma we infeksiýanyň beýleki alamatlary aýrylýança, 2 ýa-da 3 gün soň hem kabul etmäge çalşyň.

Penisilliniň sanjymalaryny aşakdaky ýaly belli bir agyr ýagdaýlary hem göz önünde tutmak bilen almak bolar:

- meningit
- sepsis
- bürmek keseli
- agyr öýken sowuklamasy
- agyr infeksiýa ýaralary
- deri çüýremesi (gangrena)

infeksiýa degen süňkler we deriden süňkleriň çykyp duran görnüşindäki keselleriň önüni almak

sözenek

merезýel

çanaklyk süňkleriniň sowuklamasy

Sanjym üçin penisillin dürli derman görnüşinde çykarylýar. Penisillini ulanmazdan öň, onuň görnüşini we mukdaryny barlaň. Penisilliniň sanjym üçin dogry görnüşini saýlaň. Onuň käbir görnüşleri uzak wagtlyk däl-de, örän basym täsir edýär. Penisilliniň beýleki görnüşleri uzak wagtlyk, yöne haýal täsir edýär. Onuň haýsy-da bolsa bir görnüşini, beýleki görnüşine görä,saýlamagyň gowy bolýan wagtlary-da ýüze çykýar.

Gysga wagtlyk täsir edýän penisillin: Ol kristal, benzilpenisillin, suwly penisillin, ereýän penisillin, natrili penisillin, kalili penisillin diýen atlar bilen bellidir. Onuň bu görnüşleri örän basym täsir edýär, yöne bedende gysga wagtlyk galýar. Şonuň üçin olar her 6 sagatdan (günüň dowamynda 4 sapa) sanjym edimelidir. Penisilliniň uly mukdary talap edilende, onuň gysga wagtlylygynyň saýlanylmagy agyr infeksiýalar üçin gowudyr. Mysal üçin, deri çüýremesinde, ýa-da döwlen süňküň derini deşeninde, ýa-da meningitde.

Orta derejede täsir edýän penisillin: Penisilliniň prokaini. Ol haýal täsir edýär we bedende 1 günläp saklanýar. Şonuň üçin sanjymy gündelik etmelidir. Sanjym üçin penisillin talap edilende, penisilliniň prokaini we prokain bilen gysga wagtlyk täsirli penisilliniň birleşiginiň saýlanylmagy esasy infeksiýalar üçin iň gowusydyr.

Uzak wagtlyk täsir edýän penisillin: benzatin ýa-da penisilliniň benetamini. Penisilliniň bu görnüşü gana haýal düşýär we bedende 1 aýlap galýar. Esasy bejeriş iriňli anginalar, merезýel we guragyryly gyzdyrma üçin ulanylýar. Ol adamyň özüniň sanjym edip bilmeýän ýagdaýynda peýda-

lydyr. Ýeňil infeksiýalarda onuň 1 sanjymy yeterlikdir. Köplenç benzatin penisillini basym täsir edýän penisillin bilen ulanýarlar.

Kristallin penisillin (Gysga wagtlyk täsirli)

Atlandyrylyşy _____ üçin _____ bahasy _____

Köplenç 1 000 000 BIR ýa-da 500 000 BIR çüýsejiklerde çykarylýar.

Kristallin penisilliniň ýa-da gysga wagtlyk täsir edýän islendik penisilliniň düýpli infeksiýalara berilmeli mukdary:

Her 4 we 6 sagatdan sanjym ediň.

Her sanjymda ululara we ýaşy 8-den ýokary bolan çagalara: 1000000 BIR.,

3-8 ýaş aralagyndaky çagalara: 500000 BIR.

3 ýaşa çenli çagalara: 250000 BIR.

Meningit we beýleki agyr infeksiýalar üçin penisilliniň ýokary mukdary berilmelidir.

Penisilliniň prokaini (Orta derejedäki täsirli)

Atlandyrylyşy _____ üçin _____ bahasy _____

Köplenç 300000 BIR ampulalarda we 600000 BIR-den köpräk çykarylýar.

Aram agyr infeksiýada Penisilliniň prokaininiň berilmeli mukdary:

Günüň dowamynda 1 sanjym ediň.

Her sanjymda:

Ululara: 600000 BIR – 1200000 BIR

8-12 ýaşly çagalara: 600 000 BIR

3-7 ýaşly çagalara: 300 000 BIR

3 ýaşa çenli çagalara: 150 000 BIR

Eger başga bir penisillin ýa-da ampisillin elýeterli bolsa, täze doglan çagalara BERMÄŇ, iň bolmadyk ýagdaýynda, 75 000 BIR.

Iň agyr infeksiýalarda iki esse mukdaryny beriň. Gowusy gysga wagtlyk täsirli penisillinden peýdalanmakdyr.

Gysga wagtlyk täsirli penisillin bilen baglanyşyklydaký Penisilliniň prokaininiň mukdary bir Penisilliniň prokaininiň mukdary bilen deňdir.

Penisilline garşy durmaýan sözenegiň bejerilişi üçin Penisilliniň prokaini iň gowusydyr. Oňa iň ýokary mukdary gerekdir.

Mukdary bilmek üçin 360-njy sahypa seret. Çanaklyk agzalarynyň sowuklamasy üçin sözenegiň mukdary bilen deň mukdar goýberilmelidir.

Benzatin penisillin (Uzak wagtlyk täsirli).

Atlandyrylyşy _____ üçin _____ bahasy _____

Köplenç 1200 000 BIR ýa-da 2 400 000 BIR çüýsejiklerde goýberilýär.

Benzatin penisilliniň ýeňil infeksiýalardan tä aram agyr infeksiýalara çenli berilmeli mukdary.

Her 4 günden 1 sanjym ediň. Ýeňil infeksiýada 1 sanjymyň yeterlik bolmagy mümkin.

ululara:

1200 000 BIR tä 2400 000 BIR çenli.

8-12 ýaş aralygyndaky çagalara:

900 000 BIR.

1-7 ýaş aralygyndaky çagalara:

300 000 BIR tä 600 000 BIR çenli.

Iriňli anginanyň garşysyna görkezilen mukdaryň 1 sanjymy.

Guragyryly gyzdyrmany başdan geçiren adamlarda infeksiýanyň gaýtalanmazlygy üçin görkezilen mukdary her 4 hepdeden beriň (sah. 310).

Merezýeliň bejerilişi üçin benzatin penisillin ähli zatdan gowudyr. Onuň mukdaryny 238-nji sahypa serediň.

Ampisillin (giň gerimli täsir edýän) penisillin

Ampisillin

Atlandyrylyşy _____ üçin _____ bahasy _____

250 mg kapsulalarda _____ üçin bahasy _____

500 mg sanjymlarda _____ üçin bahasy _____

Ampisillin – bu beýleki pensillilere görä bakteriyalaryň has köp görnüşini öldürýän (giň gerimdäki täsirli) penisillindir. Beýleki antibiotiklere görä, ol esasan hem körpeler we kiçi çagalalar üçin peýdalydyr we howpsuzdyr.

Eger adaty penisillin gowy peýda edýän bolsa, bahasynyň ýokarydygyna we käwagtlar içgeçme ýa-da kömelekli infek-

siýany döredýändigi üçin ampicillini ulanmak bolmaýar (sah. 58).

Ampicillin içilende gowy täsir edýändir. Meningit, peritonit we köriçege ýaly agyr kesellerde, ýa-da adam gaýtaranda, ýa-da derman içip bilmedik ýagdaýynda ampicilliniň sanjymy edilse gowy bolar.

Köplenç ampicillin aşakdaky keselleriň bejerilişinde peýdalydyr:

täze doglan çagalardaky sepsis ýa-da düşnüksiz kesel;

6 ýaşyna yetmedik çagalardaky gulak infeksiýasy ýa-da öýken sowuklamasy; meningit;

peritonit ýa-da köriçege; peşew-jyns ulgamynyň agyr infeksiýalary;

garyn garahassalygy (eger ol hloramfenikola uýgunlaşan bolsa); sözenek.

Penisilline allergik täsiri bar bolan adamlar ampicillini ulanmaly däldir. Penisilliniň seresaplylyk çäreleri we howplulyk üçin, 351-nji sahypa serediň.

Ampicilliniň mukdary

Günüň dowamynda 4 mukdardan beriň.

Her mukdarda:

ulular üçin 2 kapsuladan (500 mg);

8-12 ýaş aralygyndaky çagalara:

1 kapsuladan ýa-da (250 mg);

3-7 ýaş aralygyndaky çagalara: 1/2 kapsuladan ýa-da (125 mg-den) beriň.

3 ýaşa çenli çagalara:

1/4 kapsuladan (62 mg-den) beriň.

täze doglan körpelere hem 3 ýaşa çenli çagalara berilýän tertipde beriň.

Sözenege garşy berilýän mukdary ýokary bolmalydyr (Sah. 360).

Agyr infeksiýalara garşy sanjymlar - (günde 50-100 mg – meningite garşy günde 300 mg çenli):

500 mg-lik çüýşejikler.

Günde 4 mukdaryny, her 6 sagatdan 1 sapar beriň.

Her mukdarda:

ululara: 500-den 1000 mg çenli (500 mg çüýşejigiň birinden ikisine çenli)

8-12 ýaş aralygyndaky çagalara: 250 mg (500 mg çüýşejigiň 1/2 bölegini)

3-7 ýaş aralygyndaky çagalara: 125 mg (500 mg çüýşejigiň 1/4 bölegini)

3 ýaşa çenli çagalara: 62 mg (500 mg çüýşejigiň 1/8 bölegini)

täze doglan körpelere: 125 mg (500 mg çüýşejigiň 1/4 bölegini), günüň dowamynda diňe iki sapardan beriň.

Infeksiya aýrylandan soň, iň bolmanda, 2 günläp ampicillin bermägi dowam ediň.

Streptomisinli penisillin

Penisillin bilen streptomisiniň garyndysyndan ybarat bolan önümler köp ýurtlarda bardyr. Köplenç olar gereginden artyk ulanylýar. Siziň ýaşayan ýeriňizde bu önümleriň biri giňden ulanylýan bolsa, onuň adyny, düzümini we bahasyny ýazyň.

Atlandyrylyşy: penisilliniň mg-si:

sterptomisiniň mg-si: ____ üçin bahasy

Penisillin bilen streptomisin diňe aýratyn ýagdaýlarda, ampicilliniň tapylmasy kyn ýa-da gymmat bolanda, onuň ýerini tutujy hökmünde bilelikde ulanylmalydyr. Olar ýeňil infeksiýalarda ýa-da adaty sowuklamalarda we dümewde ulanylmaly däldir.

Inçekeselden başga kesellerde streptomisiniň ýgy ulanylmasy bakteriýalary streptomisine uýgunlaşdyrýar. Şol sebäpli-de bejeriş kynlaşýar. Galyberse-de, streptomisin kerlige getirip biler.

Streptomisin bilen penisillini ampicillin (sah. 353) ulanmagy maslahat berilýän köp kesellerde ulansa bolar. Emma ampicillin körpeler üçin howpsuzdyr.

Eger streptomisin we penisillin sanjym hökmünde aýratynlykda edilýän bolsa, adatyça onuň mukdaryny bilelikde edilenden dogry kesgitlemek aňsatdyr we arzandyr.

Agyr infeksiýalar üçin penisillin bilen streptomisiniň mukdary:

Gysga wagtlyk täsir edýän penisilliniň, iň bolmanda, 25000 BIR/kg günde 4 sapar

berii, streptomisini bolsa günüň dowamyn-
da 30-50 mg/kg-den artyk bermäň.

Täze doglan çagalara gysga wagtlyk
täsir edýän penisilliniň 50000 BIR/kg günde
iki sapar we şonuň bilen bilelikde günde bir
sapar 20 mg/kg streptomisini berii.

Gysga wagtlyk täsirli penisillin bilen
streptomisini aşakdaky tertipde berii:

ululara:

100000 BIR		1g (adatça 2 ml- de) günde
günde 4-6 gezek		
8-12 yaş aralygyndaky çagalara:		

500000 BIR		750mg (1 1/2 ml)
günde 4-6 gezek		günde 1 sapar
3-7 yaş aralygyndaky çagalara:		

250000 BIR		500 mg(1 ml)
günde 4-6 gezek		günde 1 sapar
3 yaşa çenli çagalara:		

125000 BIR		250 mg(1/2 ml)
günde 4-6 gezek		günde 1 sapar
körpelere:		

150000 BIR		60mg (1/8ml)
günde 2 gezek		günde 1 sapar

Peritonit, köriçege, meningit ýaly örän
agyr infeksiýalarda ýa-da süňkleriň güýçli
infeksiýasynda (osteomyelit) penisilliniň
uly mukdaryny berse bolar, emma
streptomisiniň mukdaryny artdyrmak bol-
maýar. Penisilliniň prokaininiň mukdary
üçin 353-nji sahypa seret. Penisilliniň we
streptomisiniň ulanylyşy barada Howplulyk
we seresaplylyk çärelerini ünsli okamak
üçin 351-363-nji sahypalara serediň.

Eritromisin:
penisilliniň alternatiwasy (ýerini tutujy)

Eritromisin

Atlandyrylyşy: _____
Köpleng: gerdejiklerde ýa-da
250 mg kapsulalarda ____ üçin bahasy

_____ 125 mg ýa-da 200 mg 5 ml-däki

şirelerde ____ üçin bahasy ____ goýbe-
rilyär.

Eritromisin penisillin ýa-da tetrasiklin
ýaly köp infeksiýalara garşy täsir edýär.
Emma ol gymmatdyr. Hazirki wagtda
dünyäniň köp böleginde, deriniň belli bir in-
feksiýalary ýa-da öýken sowuklamasynyň
käbir görnüşleri üçin penisilline göre eritro-
misin gowy täsir edýär.

Penisilline allergik täsiri bar bolanlar
üçin eritromisin ulanylyp bilner. Şeýle hem
ony tetrasiklin ulanmak bolmaýan göwreli
aýallar we tetrasikline allergik täsiri bar bo-
lanlar hem ulanylyp bilerler. Käbir ýagdaýlar-
da eritromisin tetrasikliniň yerini gowy tutup
bilmeyär. Kitabyň keseller barada maglu-
matlar berilyän bölümlerine serediň.

Eritromisin düybünden howpsuzdyr.
Emma maslahat berilyän mukdardan artyk
ulanmazlygyň aladasy edilmelidir. Ony 2
hepededen köp ulanmaň. Çünki ol sary ge-
tirme döredip biler.

Eritromisiniň mukdary:

Aşgazanyň bozulmagyndan gaça dur-
mak üçin eritromisini nahar wagtynda kabul
ediň.

Ony günüň dowamynnda 4 gezek 1
mukdardan berii.

Her mukdarda:

ululara: 500 mg (2 gerdejikden ýa-da 4
çay çemçesi)

8-12 yaş aralygyndaky çagalara: 250
mg (1 gerdejik ýa-da 2 çay çemçesi)

3-7 yaş aralygyndaky çagalara: 150
mg (1/2 gerdejik ýa-da 1 çay çemçesi)

3 yaşa çenli çagalara: 75-150 mg
(1/4 gerdejikden 1/2 gerdejige çenli ýa-da
1/2 -den 1 çay çemçesine çenli) berii.

Tetrasiklinler:

Giň gerimde täsir edýän antibiotikler
Tetrasiklin (oksitetrasiklin we ş.m.)

Atlandyrylyşy: _____

Köpleng:

250 mg kapsulalarda ____ üçin bahasy

Tetrasiklinler giň gerimde täsir edýän antibiotiklerdir: olar dürli bakteriýalaryň köp görnüşlerine garşy göreşýärler.

Tetrasikliniň sanjym edileninden içileni gowudyr, çünki ol içilende, gowy täsir edýär we sanjym edilendäki ýaly kynçylyklary döretmeýär.

Tetrasiklini aşakdaky ýagdaýlarda ulansa bolar:

bakteriýalar ýa-da amýobalar sebäpli döreyän içgeçme ýa-da dizenteriýa

sinusit

dem alyş ýollarynyň infeksiýasy (bronhit we ş.m.)

peşew-jyns ulgamynyň infeksiýasy

garahassalyk

brusellýoz

mergi

trahoma

öt haltasynyň infeksiýasy

hlamidiýa

sözenek

çanaklyk agzalarynyň sowuklamasy

Adaty sowuklamada tetrasiklin kömek etmeýär. Adaty köp keselerde ol penisilin ýa-da sulfamidler ýaly täsir etmeýär. Ol has gymmatdyr. Onuň ulanylyşyny çäklendirmelidir.

Howplulyk we seresaplylyk çäreleri:

1. Çaga dişlerini we süňklerini zaýalaýanlygy ýa-da reňkleýänligi üçin göwreli aýallar tetrasiklini içmeli däldir. Şu sebäpden hem 8 ýaşyna ýetmedik çagalalar diňe aýratyn ýagdaýlarda we gysga wagtlyk tetrasiklini içip bilerler. Onuň deregine eritromisin içiň.
2. Eger-de tetrasiklin uzak wagtlap içilse, içgeçme ýa-da aşgazanyň bozulmasyny döredip biler.
3. "Könelişen" ýa-da ulanma möhleti geçen tetrasiklini ulanmak howpludyr.
4. Tetrasikliniň gowy siňmegi üçin derman içileninden 1 sagat öň ýa-da soň süýt ýa-da antasid içilmeli däldir.
5. Käbir adamlaryň tetrasiklini içeninden soň günüň aşagynda gezmegi olarda örgün ördürip biler.

Tetrasikliniň mukdary –

(günde 20-40 mg/kg); kapsulalarda

250 mg we 5 ml 125 mg miksturada

Tetrasiklini günüň dowamynda 4 gezek içmäge beriň.

Her mukdarda:

ululara: 250 mg (1 kapsulany)

8-12 ýaş aralygyndaky çagalara: 125 mg (1/2 kapsulany ýa-da 1 çay çemçesini) beriň.

8 ýaş çenli çagalara: Umumy duzgüne görä, tetrasiklin ulanman, oňun ýerine kotrimoksazol ýa-da eritromisin ulanyň.

Eger başga çäre yok bolsa:

4-7 ýaş aralygyndaky çagalara: 80 mg (1/3 kapsulany);

1-3 ýaş aralygyndaky çagalara: 60 mg (1/4 kapsulany);

1 ýaş çenli körpelere: 25 mg (1/10 kapsulany beriň).

Agyr ýagdaýlarda ýa-da sözenegiň, hlamidiýanyň, çanaklyk agzalarynyň sowuklamasynyň, merginiň, garahassalygyň, brusellýozyň infeksiýalarynda (ýaş çagalardan başgalara) görkezilen mukdary iki esse köpeldip beriň.

Köp infeksiýalar üçin infeksiýanyň alamatlary aýrylyp gideninden soň hem 1 ýa-da 2 günläp (adatça, jemi 7 günläp) tetrasiklin almagy dowam etdirmeli. Käbir keseller üçin uzak wagtlyk bejerilişi talap edýär: garahassalyk üçin 6-10 gün, brusellýoz üçin 2-3 hepde, mergi üçin 3-5 gün, sözenek we hlamidiýa üçin 7-10 günläp, çanaklyk agzalarynyň sowuklamasy üçin 10-14 günläp bejergi alynmalydyr.

Doksisiklin (Söwda belligi: Wibramisin)

Atlandyrylyşy: _____

Köplenç:

kapsulalarda ýa-da 100 g gerdejiklerde

_____ üçin bahasy _____

sanjym üçin 100 mg ampulalarda _____

üçin bahasy _____

Doksisiklin – günde 4 gezegiň deregine günde 2 gezek içilýän tetrasikliniň gymmat görnüşidir. Mümkün bolan ýagdaýynda, ol tetrasikliniň bejerýän keselleri ýaly keseller üçin ulanylyp bilner. Ony suýt ýa-da ýmit bilen ulansa bolar. Onuň hem howplulyk we seresaplylyk çäreleri tetrasikliniňki ýalydyr (sah. 356).

Doksisikliniň mukdary – 100 mg-lik gerdejikler. Doksisiklini günde iki gezekden içiň. Her mukdarda: ululara 100 mg (1 gerdejik), 8-12 ýaş aralygyndaky çagalara – 50 mg (1/2 gerdejik) beriň. 8 ýaşa çenli çagalara doksisiklin içmek bolmaýar.

Hloramfenikol (lewomisetin):
belli bir agyr keseller üçin antibiotik.

Hloramfenikol (lewomisetin)

Atlandyrylyşy: _____

Köplenç:
250 mg kapsulalarda ____ üçin bahasy

_____ 5 ml 125 mg miksturada ____ üçin bahasy _____

sanjym üçin 1000 mg çüýşejikde ____ üçin bahasy _____

Giň gerimli antibiotik dürli bakteriýalaryň köp görnüşiniň garşysyna göreşýär. Ol arzandyr, emma onuň ulanmasynda käbir howplulyklar bardyr. Şol sebäpli-de onuň ulanylyşy çäklendirilmelidir.

Hloramfenikol diňe garahassalyk we örän güýçli içgeçme ýa-da sulfanilamidler, penisillin, tetrasiklin ýa-da ampicillin bilen bejerip bolmaýan beýleki infeksiýalar üçin ulanylmaladyr. Gaty howply bolmadyk (sefalosporine meňzeş) dermanlar elýetersiz ýagdaýynda meningit, peritonit, içegäniň çuň ýaralary, sepsis ýa-da dogrum ysytmasynyň agyr görmüş ýaly jana howp salýan keseller üçin hloramfenikoly ulansa bolar.

Adatça ampicillin hloramfenikola görä, has gowy täsir edip, howpsuz bolup biler. Gynansak-da, ampicillin gymmat, şonuň üçinem onuň deregine hloramfenikol ulanmaly bolýar.

ÜNS BERIŇ: Hloramfenikol käbir adamlaryň ganyna täsir edýändir. Ol has hem täze doglan çagalara üçin, esasan-da göwreli aýallar üçin howpludyr. Eger mümkin bolsa, düýpli infeksiýaly täze doglan çagalara hloramfenikola görä ampicillin berilse gowy bolar. Düzgün boýunça, 1 aýa ýetmedik körpelere hloramfenikol bermek bolmaýar.

Ünsli boluň, hloramfenikoly maslahat berlen mukdardan artyk bermäň. Körpeler üçin berilmeli mukdar örän azdyr (aşakdakylara serediň).

Ony uzak wagtlap ýa-da gaýtadan ulanmadan gaça duruň.

Garahassalygyň bejerilişinde keseliň öňüni alan badyňyza hloramfenikoldan ampicilline geçiň. (Garahassalygyň hloramfenikola garşy durmagy belli bolan ýerlerde, ähli bejerişler ampicillinden ýa-da kotrimoksazoldan ybarat bolmaladyr).

Hloramfenikolyň mukdary –
(günde 50-den 100 mg/kg çenlidir):
- 250 mg kapsulalarda
Günüň dowamynda 4 gezek içmäge beriň.

Her mukdarda:
ululara: 500-700 mg (2 ýa-da 3 kapsuladan) garahassalyk, peritonit we beýleki howply infeksiýalar üçin ýokary mukdar (günde 4 gezekden 3 kapsula – günde 12 kapsula) berilmelidir.

8-12 ýaş aralygyndaky çagalara:
250 mg (1 kapsuladan)
3-7 ýaş aralygyndaky çagalara:
125 mg (1/2 kapsuladan)

1 áydan 2 ýaşa çenli täze doglan çagalara: 12 mg (ýa-da kapsulanyň 1/20 bölegini) bedeniň her bir kg agramyna beriň. (Şunlukda, 5 kg-lik çaga, her bir mukdarda 1/4 kapsuladan ybarat bolan 10 mg-ni alýar). 4 mukdar 5 kg-lik çaganyň 1 kapsulany aljakdygyny aňladýar.

Täze doglan körpelere: Düzgün boýunça hloramfenikol berilmeyär. Eger başga çykalga ýok bolsa, her bir kg agrama 5 mg (günde 1/4 kapsula) beriň. Şondan artyk bermäň.

Sulfanilamidler:

adaty keseller üçin arzan dermanlar

Sulfadiazin, sulfisoksazol, sulfadimidin ýa-da “üçlük sulfamid“.

Atlandyrylyşy: _____

Köplenç:

500 mg gerdejikler ____ üçin bahasy

____ 5 ml 500 mg suwuk derman görnüşinde
____ üçin bahasy ____

Sulfanilamidler bakteriýalaryň köp görnüşlerini öldürýärler, emma olar antibiotiklerden gowşakdyr we (gijilewük ýaly) allergik täsirleri ýa-da başga bir kynçylyklary döredýärler. Arzan bolansoň olary içmek bolar. Peşew-jyns ulgamynyň infeksiýalarynda sulfanilamidleri ulanmak örän wajypdyr. Olary gulaklaryň infeksiýasynda, impetigoda we deriniň iriňli infeksiýasynda ulansa bolar.

Ähli sulfanilamidler deň derejede we birmeňzeş mukdarda kabul edilmeyärler. Eger sizde başga sulfanilamidler bar bolsa, ulanmazdan öň olaryň dogry ulanylyşyna we mukdaryna göz ýetiriň. Sulfatiazol ýokarda agzalan sulfanilamidlere meňzeşdir we örän arzandyr. Emma goşmaça täsirleri köp döredýänligi üçin, ony ulanmak maslahat berilmeyär.

Sulfanilamidler içgeçmede kömek etmeyärler. Sebäbi içgeçme dörediji köp mikroblar bu dermana uýgunlaşypdyr. Içgeçmeden suwsuzlanan kesellä sulfanilamid bermeklik böwregiň howply keselini döretmek mümkindir.

ÜNS BERIŇ: Sulfanilamid ulanylanda, böwrek keseliniň öňuni almak üçin örän köp mukdarda (günüň dowamynda 8 kãse) suw içilmelidir.

Eger sulfanilamid örgün, gijilewük, boğunlarda agyry, gyzzyrma, arkanyň aşagynda agyry ýa-da peşewde gan döredýän bolsa, ony ulanmany bes ediň we köpräk suw içiň.

Suwsuzlanma bar bolan kesellä ýa-da 1 ýaşyna ýetmedik çaga hiç wagt sulfanilamid bermäň.

Bellik: Sulfanilamidiň kömek etmegi üçin, onuň ulanmaly mukdary köp hem bolsa, dogry mukdary ulanmak gerekdir. Gaty köp ulanmaň, ýeterlik ulanandygyňyza ynamly boluň!

Sulfadiazin, sulfisoksazol, sulfamidin ýa-da üçlük sulfamid üçin ulanylmalý mukdar (günde 200 mg/kg).

- 500 mg gerdejik ýa-da 5 ml-de 500 mg suwuk derman (mikstura).

Günde 4 mukdary we suwy köp beriň!

Her mukdarda:

ululara we 10 ýaşdan uly bolan çagalara:

ilkinji mukdar üçin 3-den 4 g (6-8 gerdejik), soňra 1 g (2 gerdejik) beýleki mukdar üçin

6-8 ýaş aralykdaky çagalara: 750 mg (1 1/2 gerdejik ýa-da 1 çay çemçesi)

1-den 5 ýaşa çenli çagalara: 500 mg (1 gerdejik ýa-da 1 çay çemçesi) beriň.

1 ýaşyna ýetmedik körpelere sulfanilamidleri bermäň. Eger çykalga ýok bolsa, günde 4 gezek 250 mg (1/2 gerdejik ýa-da 1 çay çemçesi) beriň.

Ko-trimoksazol (trimetoprim bilen sulfametoksazol) (Söwda bellikleri: Baktrim, Septra, Biseptol)

Atlandyrylyşy: _____

Köplenç aşakdaky görnüşde goýberilýär:

20 mg trimetoprim bilen 100 mg sulfametoksazol gerdejikleri ____ üçin bahasy

____ 80 mg trimetoprim bilen 400 mg sulfametoksazol gerdejikleri ____ üçin bahasy

____ 5 ml-däki 40 mg trimetoprim bilen 200 mg sulfametoksazol suwuk dermany ____ üçin bahasy ____

Bellik: Bu derman iki esse güýçli (Baktrim DS we Septra DS) gerdejiklerde goýberilýär. Onuň ýarym mukdaryny kabul ediň.

Bu çylşyrymly derman bolup, bakteriýalaryň bir toparynyň garşysyna göreşýär we ampicilline görä arzandyr.

Ko-trimoksazoly aşakdaky keselleriň bejerilişi üçin ulansa bolar:

peşewdäki infeksiýa

ganly we gyzdyrmaly içgeçme (şigella)

garyn garahassalygy
mergi
brusellýoz
dem alyş ýollarynyň infeksiýasy (öýken sowuklamasy)
impetigo
gulak infeksiýalary
ýumsak şankr
sözenek
Ko-trimoksazolyň mukdary:
- 80 mg trimetoprim bilen 400 mg sulfametoksazolyň gerdejikleriniň ulanylyşy:
Günde 2 gezek we köp mukdarda suw bermeli.
Her mukdarda:
ululara we 12 ýaşdan ýokary bolan çagalara: 2 gerdejik ýa-da 4 çay çemçesini
9-12 ýaş aralykdaky çagalara: 1 1/2 gerdejik ýa-da 3 çay çemçesini
4-8 ýaş aralykdaky çagalara: 1 gerdejik ýa-da 2 çay çemçesini
1-3 ýaş aralykdaky çagalara: 1/2 gerdejik ýa-da 1 çay çemçesini bermeli.
1 ýaşyna ýetmedik körpelere bermäň.
Eger çykalga ýok bolsa, günde 2 gezek 1/4 gerdejik ýa-da 1/2 çay çemçesini beriň.
Peşewdäki infeksiýa üçin bu mukdary 10-14 günläp beriň. Yiti bronhit we garyn garahassalygy üçin 14 günläp beriň. Şankr üçin 7 günläp beriň. Ganly içgeçme üçin 5 günden 10 güne çenli beriň.
Penisilline uýgunlaşan sözenek üçin has ýokary mukdary bermek gerek (sah. 360).

KANAMISIN WE GENTAMISIN

Kanamisin we gentamisin – sanjym edilýän antibiotikler bolup, olar käbir ýurtlarda aşa köp ulanylýar. Bu howply dermanlaryň ulanylyşyny has çäklendirmelidir.

Sebäbi olar kerligi döredýärler we böwrekleri zaýalaýarlar. Üstesine-de, bakteriýalar oňa has çalt uýgunlaşýarlar we dermanlar öz güýjünü ýitirýär. (Streptomisin – bu topardan bolan başga bir derman, emma adatça ol diňe inçekeselde ulanylýar, sah. 305).

Olar başga howpsuz dermanlar tapylmadyk ýa-da olar gaty gymmat bolan ýagdaýynda, diňe güýçli infeksiýalar üçin tejribeli lukmanlar tarapyndan edilmelidir. Käwagtlar kanamisin sözenege (sah. 359) ýa-da täze doglan körpelerdäki göz infeksiýasyna (konýunktiwite) garşy ulanylýar (sah. 221).

Kanamisin (Kantres)
Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____ Köplenç: sanjymlar üçin 75 mg, 500 mg ýa-da 1000 mg çüýşejiklerde goýberilýär.

Howplulyk we seresaplylyk çäreleri:

Uzak wagtyň dowamynda ulanylýan kanamisiniň has köp mukdary kerlige getirip biler. Eger gulakda ses bar bolsa we eşidiş erbetleşse, dermany kabul etmäni bes ediň we saglygy goraýyş işgärine ýüz tutuň. Bówregi agyryan adamlara ýa-da göwreli aýallara kanamisini ulanmak bolmaýar.

Kanamisiniň mukdary (günde 15 mg/kg):

- suwuklyk çüýşejigi ýa-da suw bilen garmak üçin tozga (un görnüşindäkisi) 2 ml-de berilmeli kanamisiniň 1 g.

Günde 2 gezekden beriň.

Her sanjymda:

ululara: 500 mg

8-12 ýaş aralykdaky çagalara: 250 mg

3-7 ýaş aralygyndaky çagalara: 125 mg

3 ýaşa çenli çagalara: 63 mg

körpelere: çaganyň her kg agramyna 15 mg beriň. Bu 3 kg çaganyň 45 mg alýanlygyny aňladýar.

Sözenege garşy bir sanjymyň edilmeli mukdary ýokarydyr: täze doglan çagalardaky göz infeksiýasyna garşy çaganyň her kg agramyna 25 mg (şunlukda, 3 kg çaga 75 mg alýar). Ululardaky sözenegiň garşysyna ser. sah. 360.

Gentamisin (Garamisin)

Häzirki döwürde köp ýurtlarda kanamisiniň deregine gentamisin ulanylýar. Onuň täsiri, howplulygy we seresaplylyk çäreleri hem kanamisiniňki ýalydyr. Emma mukdary azdyr (günde her kg 2-5 mg). Bu mukdary bölüp, günde 3 gezekden berýärler.

SEFALOSPORINLER

Bular bakteriýalaryň köp görnüşleriniň garşysyna täsir edýän täze, güýçli antibiotiklerdir. Olar örän gymmatdyr we elýeterli däldir. Şol sebapli-de biz size olary ilkinji nobatdaky dermanlar hökmünde maslahat berip bilmeyäris. Emma beýleki antibiotiklere seredeniňde, olaryň howplulygy we goşmaça täsirleri azdyr. Haçanda olar ulanarly, elýeterli bolan ýagdaýynda, belli bir agyr kesellerin bejerilişi üçin peýdaly bolup

biler.

Sefazolin (Ansef), sefaleksin (Kefleks), sefradin (Welosef), sefurazin (Seftin), sefoksitin (Mefoksin), seftriakson (Rosefin), sefotaksim (Klaforan) we seftazidim (Fortaz, Taksidim, Tazisef) ýaly dermanlary hem hasaba almak bilen sefalosporinleriň has köp görnüşleri bardyr. Dürli sefalosporinleri öýken sowuklamasy, peşewdäki infeksiýa, garahassalyk, içege ýa-da çanaklyk infeksiýasy, süňk infeksiýasy we meningit üçin bermek bolar. Olaryň seftriakson ýaly käbir görnüşleri şankr ýaly wenerik keselleriniň, körpeleriň göz infeksiýalarynyň ýa-da penisilline garşy durup bilýän sözenegiň bejerilişi üçin peýdaly bolup biler.

Bu dermanlary ulanmazdan öň, mukdaryny we goşmaça täsirlerini anyklaň. Galyberse-de, has arzan antibiotikler bilen gowy bejerip boljak ýeňil keseller üçin olary ulanmaň.

SÖZENEK WE HLAMIDIÝA ÜÇIN DERMANLAR

Dünýäniň köp böleklerinde eýýam penisillin sözenege täsir etmeýär. Sebäbi bakteriýalar oňa uýgunlaşyp gidipdir. Onuň garşysyna başga antibiotikleri ulanmaklyk gerek. Siziň ýerli şertleriňizde haýsy dermanlaryň peýdalydygyny anyklaň. Bu ýerde, olaryň elýeterliligine görä maslahat berip boljak dermanlaryň sanawy getirilýär.

Sözenek bejerilip başlananyndan 3 günden soň, agyry ýa-da bolünip çykmalar aýrylmasa, onda bu kesel dermana garşy durup bilýär ýa-da kesellide hlamidiýa bolup biler. Bu keselleriň irki alamatlary birmeňzeşdir we köplenç olar bilelikde ýüze çykýarlar (sah. 236). Eger siziň ýaşaýan ýeriňizde bu keseller adaty bolsa, olary bilelikde bejermek gerekdir. (Emma jyns gatnaşygyny edýän ýoldaşyňyzyň keselden bütinleý bejerilendigine ynamyňyz bolmasa, prezerwatiw ulanmagy ýatdan çykarmaň).

Bu ýerde getirilen käbir dermanlar uzak wagtlap körpelere ýa-da göwreli aýallara berlen ýagdaýynda düýpli goşmaça täsirleri döredýändir. Bejergä başlamazdan öň, bu dermanlar baradaky I GOŞUNDYDA berlen maglumatlar bilen tanyş boluň. Ulular üçin mukdarlar getirilendir.

Sözenege garşy aşakdakylaryň birden birini ulanyň:

1. Sözenegi bejermek üçin ko-trimoksazoly

(sah.357) ulanmak bolar. 400 mg sulfametoksazol bilen 80 mg trimetoprimin gerdejiklerinden peýdalanyň. 2 ýa-da 3 günläp, 5 gerdejigi günde iki gezekden beriň.

2. 2 g kanamisiniň 1 sanjymy (sah. 358).
3. Sözenegiň ýa-da hlamidiýanyň bejerilişi üçin tetrasikliniň (sah. 356) ýa-da eritromisiniň (sah. 355) gerdejiklerini bir wagtyň özünde ulansa bolar. Emma käwagtlar tetrasiklin sözenege täsir etmeýär. 7-10 günläp 500 mg-ni günde 4 gezekden beriň.
4. 2 g streptomisiniň (sah. 363) sanjymy ediň. Emma başga hiç bir derman elýeterli bolmadyk ýagdaýynda penisilline uýgunlaşan sözenek üçin diňe streptomisini ulanyň. Inçekeselden başga keseller üçin streptomisiniň has köp ulanylmagy onuň peýdalylygyny peseldýär.
5. Eger siziň ýaşaýan ýeriňizde sözenek penisilline garşy durup bilýän bolsa, onda Penisilliniň prokaininiň 4,8 million birligini ýa-da kristallin penisilliniň 5 million birligini bir wagtyň özünde sanjym ediň. Her ýanbaşa ýarym mukdardan sanjyň we şol wagtyň özünde 1 g probenesidin gerdejigini ýa-da 3500 mg ampisillini we 1 g probenesidi içiriň. Eger penisillin bilen bejerişleriň birine klawulanik turşusyny hem goşsaň, penisilline uýgunlaşan sözenegiň bejerilişini gowulandyryar. Eger elýeterli bolsa, penisillin ýa-da ampisillin bilen birlikde klawulanik turşusynyň 125-250 mg-ni hem beriň. (Augmentin – penisilliniň görnüşiniň we klawulanik turşusynyň birleşen gerdejigi).
6. Belki, siziň ýaşaýan ýeriňizde sözenege garşy (seftriakson, siprofloksasin, spektinomisin, tiamfenikol ýaly) örän gymmat, ýöne has peýdaly dermanlar hem bardyr. Bu dermanlary ulanmazdan öň, tejribeli saglygy goraýyş işgäri bilen maslahatlaşyň.

Hlamidiýanyň garşysyna aşakdakylardan peýdalanyň:

1. Tetrasiklin (sah. 356) ýa-da eritromisin (sah. 355) 7-10 günläp 500 mg-ni günde 4 gezek beriň.
2. Doksisiklin (sah. 356): 7-10 günläp 100 mg-ni günde iki gezek beriň.
3. Sulfanilamid (sah. 358) dermanlaryny

hem ulansa bolar. Mysal üçin: 10 gün-läp 500 mg-lik sulfisoksazolyň gerdejigini günde 4 gezek içmäge beriň.

İNÇEKESELE GARŞY DERMANLAR

Inçekeseliň bejerilişinde hemişe bir wagtyň özünde inçekesele garşy dermanlaryň 2-3-ni hatda 4-ni hem ulanmaklyk örän wajypdyr. Eger diňe 1 derman ulanylsa, bakteriýalar oňa uýgunlaşýarlar we bejerilişi kynlaşýar.

Inçekeseli uzak wagtlap – 6-9 aýlap ýa-da ondan hem uzagrak bejermek gerekdir. Bejerginiň wagty ulanylan dermanlara baglydyr. Keseliň gaýtalanmazlygy üçin doly we uzak wagtlyk bejerişi geçirmek örän wajypdyr.

Eger dermanhanadan satyn alynsa, (rifampin, pirazinamid, etambutol ýaly) inçekeseliň garşysyna ulanylan dermanlaryň käbirleri örän gymmatdyr. Emma käbir döwletlerde inçekeseliň barlaglary boýunça ýörite maksatnama geçirilýär we şoňa görä-de, dermanlar muqt berilýär ýa-da arzan bahalarda satylýar.

IK bejergileri üýtgäp durýar, bakteriýalar dermanlara uýgunlaşýar, täze dermanlar peýda bolýar. Üstesine-de, käbir maksatnamalar hepdede iki sapa dermanlary ýokary mukdarda berýär. Şonuň üçin-de, IK bilen iş salyşýan lukmanlaryň maslahaty wajypdyr.

Inçekeseliň bejerilişinde hemişe izoniazidi (INH) ulanmak gerekdir. Rifampin hem mümkinçiligine görä hemişe ulanylmaly örän peýdaly dermanlaryň biridir. Esasan hem ony gakylygyň barlagyna otrisatel netije gelýänçä ulanyarlar. Köplenç inçekeseliň bejerilişi üçin etambutol bilen streptomisin hem ulanylýar. Pirazinamidiň izoniazid we rifampin bilen kabul edilmegi bejerginiň wagtyny gysgaldyp biler. Tiasetazon hem inçekesele garşy arzan dermandyr. Emma köplenç onuň goşmaça täsirleri edýänligi üçin, köp keselliler ony ulanyp bilmeýärler.

Eger derman gijilewük, deriniň we gözleriň saralmasyny (sary getirmäni) ýa-da aşgazanda agry döredýän bolsa, dermanyň ýa-da onuň mukdarynyň üýtgedilmegi üçin lukmana ýüz tutuň. Eger gabaçaklar döredýän bolsa, lukman bilen maslahatlaşýançaňyz, dermany ulanmagy bes ediň. Inçekeseliň garşysyna derman ulanylan bolsaňyz, esasan hem izoniazid ulanylanda, alkogoldan

gaça duruň.

Maslahat berilýän bejeriş:

Aşakdaky dermanlaryň elýeterliligine baglylykda, olaryň birleşmeleriniň birini kabul ediň:

1. 2 aýlap izoniazid, rifampin, etambutol we pirazinamid içiň. Soňra pirazinamidi içmäň, ýöne ýene 4 aýlap izoniazidi, rifampini we etambutoly içmäni dowam ediň.
2. 9 aýlap izoniazidi, rifampini we etambutoly içiň.
3. 2 aýlap izoniazidi, rifampini, streptomisini we pirazinamidi bilelikde kabul ediň. Soňra 6 aýlap, izoniazidi etambutol we streptomisin bilen ýa-da, mümkin bolsa, tiasetazon bilen ulanyň. Bu bejerilişiň artykmaçlygy: onuň arzanlygydyr, sebäbi rifampini az ulanmak gerek.
4. Eger rifampin elýetersiz ýa-da gaty gymmat bolsa, gakylyk otrisatel netije görkezýänçä ýa-da 2 aýlap izoniazidi, streptomisini we etambutoly ulanyň. Soňra 2 aýlap streptomisin bermegi dowam ediň we ýene-de 1 ýyllap izoniazidi we etambutoly beriň.
5. Inçekeselli göwreli aýala lukmançylyk maslahaty üçin tejribeli lukmanlara ýüzlenmek gerekdir. Ýogsam-da oňa 18 aýlap izoniazidi, etambutoly, rifampini ýa-da tiasetazonu beriň. Şeýle hem B witamininiň (piridoksiniň) 50 mg-ni beriň. Göwrelilik döwründe pirazinamidi ýa-da streptomisini bermäň.

Izoniazid (INH)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: 100 we 300 mg gerdejiklerde goýberilýär.

Bu inçekesele garşy iň täsirli dermandyr. IK-nyň bejerilişi üçin iň bolmanda, başga 1 sany IK garşy antibiotik derman ulanylmalydyr. Öňüni almak üçin diňe birini içse bolar.

Howplulyk we sersaplylyk çäreleri:

Seýrek hem bolsa, izoniazid gan azlygy, ellerde we aýaklarda nerw agyrylary, agyryly myşsaly, esasan hem horlanan adamlarda hatda tutgaýlary hem döredýändir. Goşmaça täsirler piridoksiniň (witamin B6-ň) 50 mg-ni gündelik içmek arkaly bejerilýär (sah. 394).

Käwagtlar izoniazid bagra zyýan ýetirip biler. Izoniazid içende sary getirmäniň alamatlary (deriniň we gözleriň saralmasy, gijilewük, işdäniň ýitmegi, aşgazan agyry-

lary sah. 172) döreyän adamlar, onuñ kabul edilmesini bes etmelidir.

Izoniazidiñ mukdary – günde her kg 5-10 mg): 100 mg-lik gerdejikleriñ ulanylmagy bilen.

Izoniazidi günde bir gezek beriñ.

Her mukdarda:

ululara: 300 mg (3 gerdejigi)

çagalara: 50 mg. Çaganyñ her 5 kg agramyna (1/2 gerdejik) beriñ.

Agyr inçekeselli çagalara ýa-da inçekeselli meningitilere ýokarda görkezilen mukdary syrkaw gowulaşyança ýene bir esse artdyryñ.

Inçekeselli syrkaw bar bolan maşgala agzalarynyñ arasynda, inçekeseliñ öñüni almak üçin izoniazidiñ ýokarda görkezilen mukdaryny 6-9 aýlap ulanmak maslahat berilýär.

Rifampin (rifampisin, rifamisin)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: 150 mg ýa-da 300 mg gerdejiklerde ýa-da kapsulalarda goýberilýär.

Bu gymmat antibiotik, emma inçekesel bilen göreşmäge güýçlüdir. Eger ol izoniazid ýa-da inçekesele garşy başga bir derman bilen goşulyp ulanylsa, bejeriş wagtyny birnäçe aýlyk gysgaldyp biler. (Rifampin heýwere keseline garşy ulanylýar, mukdary üçin 304-nji sahypa serediñ).

Rifampini üznüksiz yzygider ulanmak örän wajpydyr. Dermanyñyz gutarmanka, ätiýaçlyk üçin taýýarlap goýuñ.

Howplulyk we seresaplylyk çäreleri:

Rifampin bagra düýpli zyýan ýetirip biler. Bagry agyrýan adam ýa-da göwreli aýal bu dermany diñe lukmanyñ gözegçiligi astynda kabul etmelidir.

Goşmaça täsirleri: Rifampin ulanylandan soñ peşew, göz yaşlar, nejasatlar, üsgülewükde çykýan gakylyk we derler gyzylsarymyl reñkde boýalýar. Seýrek hem bolsa, rifampin gaýtarmany, gyzdyrmany, işdäniñ ýitmegini ýa-da artmagyny, ýürek bulanmany, huşdan gitmäni, deri örgünini we aýbaşy kynçylyklaryny döredip biler.

Rifampin göwrelilige garşy serişdeleriñ içilýän görmüşleriniñ peýdalylygyny peseldýär. Şonuñ üçin gerdejikleri içýän aýallar olaryñ mukdaryny artdyrmak barada degerli lukmançylyk maslahatyny almalydyr. Derman içýän döwrüñizde, olaryñ ýany bilen

prezerwativ, ÝIS, gapajyk ýaly başga bir usullardan hem peýdalanyñ.

Inçekesele garşy rifampiniñ mukdary:

(günde her kg 10 mg) gerdejikler, 150 we 300 mg-lik kapsulalar

Rifampini günde 1 gezek, ýa naharlanmazdan bir sagat öň, ýa-da nahar iýileninden 2 sagat soñ beriñ.

Her mukdarda:

ululara: 600 mg (300 mg-den 2 gerdejik ýa-da 150 mg-den 4-ni)

8-12 yaş aralygyndaky çagalara: 450 mg

3-7 yaş aralygyndaky çagalara: 300 mg

3 ýaşa çenli çagalara: 150 mg beriñ.

Pirazinamid

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: 500 mg-lik gerdejiklerde goýberilýär.

Howplulyk we seresaplylyk çäreleri:

Göwreli aýallara pirazinamidi içmek bolmajar.

Goşmaça täsirleri: bogunlarda agyryny, işdäniñ ýitmegini, ýürek bulanmany, gaýtarmany, agyryly peşew goýberiş, ýadawlygy we gyzdyrmany döredip biler.

Pirazinamidiñ mukdary: - (günde her kg 20-30 mg): - 500 mg-lik gerdejikler.

Inçekesele garşy beýleki dermanlar bilen bilelikde 2 aýlap her gün içiñ. Her mukdarda:

ululara: 1500 ýa-da 2000 mg (3-4 gerdejikden)

8-12 yaş aralygyndaky çagalara: 1000 mg (2 gerdejikden)

3-7 yaş aralygyndaky çagalara: 500 mg (1 gerdejikden)

3 ýaşa çenli çagalara: 250 mg (1/2 gerdejikden) beriñ.

Etambutol (söwda belligi Miambutol)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: 100 we 400 mg gerdejiklerde goýberilýär.

Howplulyk we seresaplylyk çäreleri:

Eger ol uzak wagtlap köp içilse, göz agyryny döredip biler. Şeýle ýagdaý ýüze çyksa, ony ulanmany bes ediñ. Etambutoldan dörän göz agyrysy derman içilmesi bes edileninden soñ haýallyk bilen aýrylýar.

Etambutoluñ mukdary – (ilkinji iki aýda

günde her kg 25 mg-den, soňra günde her kg 15 mg-den):

- 100 mg-lik gerdejikleri ýa-da 400 mg-lik gerdejikleri günde 1 gezek bermeli.

Ilkinji 2 aýda her mukdarda:

ululara: 1200 mg (400 mg-lik 3 gerdejik ýa-da 100 mg-lik on iki gerdejik)

çagalara: her kg-a 15 mg beriň Emma meningitli IK-e çaganyň her kg agramyna 25 mg-den beriň.

Ilkinji 2 aýdan soň:

ululara: 800 mg (400 mg-den ikisini ýa-da 100 mg-den sekiz sanysyny)

çagalara: çaganyň her kg agramyna 15 mg-den beriň.

Streptomisin

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: her ml-de 500 mg Sanjymlar üçin çüýşejiklerde goýberilýär.

Streptomisin inçekeseli bejermek üçin peýdaly dermandyr. Emma ol hemişe beýleki dermanlar bilen bilelikde ulanylmalydyr.

Howplulyk we seresaplylyk çäreleri:

Ony mukdary artdyrmazlyk üçin seresaply ulanmalydyr. Streptomisiniň has köp we uzak wagtlaý ulanylmagy kerligi (gulagy agyrylygy) döredip biler. Eger gulaklar şaňlansa ýaňlansa ýa-da eşidiş peselse, dermany kabul etmegi bes ediň we saglygy gorayyş işgärine ýüz tutuň.

Streptomisini göwreli aýallara ýa-da böwrek kesellilere kabul etmek bolmaýar.

Streptomisiniň mukdary (günde her kg 15 mg):

- suwuklykly çüýşejikler: ýa-da 2 ml-de 1g streptomisin berer ýaly suwa garylýan toz

Inçekeseliň bejerilişi üçin:

örän agyr ýagdaýlarda, 3-8 hepdeläp her gün 1 sanjym ediň

yeňil ýagdaýlarda, 2 aýlap, hepde-de 2 ýa-da 3 gezek 1 sanjym ediň.

Her sanjymda:

ululara: 1g (ýa-da 2 ml)

50 ýaşdan ululara: 500 mg (1 ml)

8-12 ýaş aralygyndaky çagalara:

750 mg (1 1/2 ml)

3-7 ýaş aralygyndaky çagalara:

500 mg (1 ml)

3 ýaşa çenli çagalara: 250 mg(1/2 ml)

täze doglan körpelere: çaganyň her kg agramyna 20 mg beriň (bu 3 kg-lik çaganyň

60 mg (1/8 ml) aljagyny aňladýar).

Beýleki keselleriň garşysyna streptomisin ulanyň: Gyssagly ýagdaýlarda beýleki düýpli keseller üçin streptomisin bilen penisillini bilelikde ulansa bolar (STREPTOMISIN BILEN PENISILLIN sah. 354). Emma inçekeselden başga kesellere streptomisiniň ulanylyşyny çäklendirilýär. Çünki streptomisiniň ýygjam ulanylmagy inçekeseliň oňa uýgunlaşmasyny döredýär we bejergini kynlaşdyrýar. Käwagtlar streptomisin penisilline uýgunlaşan sözenegiň bejerilişinde ulanylýar – emma oňa uly mukdar gerekdir (sah. 310).

Tiasetazon

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: tiasetazonuň 50 mg gerdejiklerde

(köplenç izoniazidiň 100 mg ýa-da 133 mg garyndysy bilen) goýberilýär.

Goşmaça täsirleri: örgün, gaýtarma, başaýlanma, işdäniň ýitmesini döredip biler. Köplenç AIDS wirusy ýokuşan adamlarda onuň goşmaça täsirlerini syn etmek bolýar we olar agyr bolup biler.

Tiasetazonuň mukdary - (günde her kg-a 2,5 mg).

- tiasetazonuň izoniazidli ýa-da izoniazidsiz 50 mg gerdejikleri-

Günde 1 gezek bermeli.

Her mukdarda:

ululara: 3 gerdejik (150 mg)

8-12 ýaş aralygyndaky çagalara: 2 gerdejik (100 mg)

3-7 ýaş aralygyndaky çagalara: 1 gerdejik (50mg)

3 ýaşa çenli çagalara: 1/2 gerdejik (25 mg) beriň.

HEÝWERE KESELINE GARŞY DERMANLAR

Heýweräniň bejerilişinde kesellide heýweräniň esasy iki görnüşiniň haýsýsynyň bardygyny bilmek wajypdyr. Eger kesellide duýujlylygyň ýitmegi bilen açyk reňkdäki deri tegmilleri bar bolup, yöne çişsiz we deriniň galňamasy yok bolsa, belki ol heýweräniň inçekesel görnüşü bilen keselländir. Oňa diňe 2 derman talap edilýär. Eger adamda çiş bar bolsa, onuň lepromatus heýweresi bolmagy mümkin. Onuň üçin 3 derman ulanmak gowudyr. Eger mümkin bolsa, milli meýil-

nama görä, heýwere üçin dermanlar saglygy goraýşyň tejribeli işgäriniň ýolbaşçylygy astynda ulanylmaladyr.

Adatça heýweräniň bejerilişi, iň bolmanda, 6 aýlap, käwahtlar bolsa tutuş ömrüne dowam edilmelidir. Heýweräni döredýän bakteriýanyň (basilla) garşy durmasynyň önüni almak üçin dermanlaryň üznüksiz, zygyder kabul edilmegi wajypdyr. Dermanlaryňyz gutarmanka, ýene köpräk ätiýaç dermanlary tapyp goýmaga çalşyň.

Maslahat berilýän bejergi:

Inçekesel görmüşli heýwere üçin, iň bolmanda, 6 aýlap iki dermany hem kabul ediň:

Dapsony her gün

Rifampini her aýda

Lepromatus heýweresi üçin 2 ýyldan 5 ýyla çenli bu dermanlaryň ählisini hem kabul ediň:

Dapsony her gün

Rifampini her aýda

Bellik: Dapsonyň beýleki dermanlar bilen bilelikde ulanylmasynda heýweräniň bejerilişi tizleşýän hem bolsa, käwahtlar diňe dapson elýeterlidir. Köplenç diňe dapsonyň kabul edilmegi, haýal hem bolsa gowy netijeleri berýär. Şonuň üçinem bejeriş uzak bolup, iň bolmanda, 2 ýyla çekmelidir. Lepromatus heýweresi üçin bolsa bejergi tutuş ömrüne dowam etmelidir.

Käwahtlar heýweräniň garşysyna derman ulanýan kesellide “lepranyň täsir” atly düýpli kynçylyk döreýär. Çisler, çişip gyzaran ýerler, gyzdyrma we agyryly çişen nerwler ýüze çykyp biler. Ol bogunlarda agyryny, agyryly limfodüwünleri we ýumurtgalary, elleriň we aýaklaryň çişmesini, görüşiň ýitmegine eltýän gözleriň gyzarmasyny ýa-da agyrmasyny döredip biler.

“Lepra täsiriniň” agyr (nerw ugurlary boýunça agyrylar, guruşma ýa-da ygynsyzlyk, gözleriň awuşamasy ýa-da agyryly ýumurtgalar dörän) ýagdaýynda, heýweräniň bejerilişiniň dowam edilmesi gowudyr. Emma (kortikosteroidler ýaly) sowuklamanyň garşysyna dermanlar kabul edilmelidir. Şol sebäpli-de, ýöriteleşdirilen lukmançylyk maslahaty üçin lukmanlara ýüz tutuň, çünki kortikosteroidler hem düýpli kynçylyklary döredip biler.

Dapson (diaminodifenilsulfon). DDS

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: 50 we 100 mg gerdejiklerde goýberilýär.

Käwahtlar dapson agyr görnüşdäki gan azlygy ýa-da deri örgünini döredip biler. Eger deri kesmekleri ýüze çyksa, dermany ulanmagy bes ediň.

ÜNS BERIŇ: DDS howply dermandyr. Ony çagalaryň elleri ýetmez ýaly ýerde saklaň.

DDS-nji mukdary – (günde her kg-a 2 mg)

- 100 mg gerdejigi ulanyp -

Günde 1 gezek kabul etmeli.

ululara: 100 mg (100 mg-lik 1 gerdejigi)

13-18 yaş aralykdaky çagalara: 50 mg (100 mg-lik gerdejigiň ýarysyny)

6-12 yaş aralykdaky çagalara: 25 mg (100 mg-lik gerdejigiň 4-den 1-ni) diňe hepdede 3 gezek beriň.

Rifampin (rifampisin, rifamisin)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: gerdejiklerde ýa-da 150 we 300 mg-lik kapsulalarda goýberilýär.

Rifampin örän gymmat dermandyr. Ýöne ol heýwere keseliniň bejerilişi üçin örän az mukdarda kabul edilmelidir. Şonuň üçinem onuň umumy bahasy gaty gymmat düşmeýär. Goşmaça täsirleri we howplulygy barada 362-nji sahypa serediň. Rifampini diňe saglygy goraýşyň tejribeli işgäriniň ýa-da lukmanyň maslahatyna görä kabul ediň.

Heýwere üçin rifampini mukdary –

(her kg-a 10-20 mg): 300 mg-lik gerdejikleri ulanmak bilen

Heýwere üçin rifampini aýda 1 gezek beriň. Ol naharlanmazdan 1 sagat öň ýa-da naharlanandan 2 sagat soň kabul edilmelidir.

Her aýlyk mukdary asakdaky tertipedir:

ululara: 600 mg (300 mg-den iki gerdejik)

8-12 yaş aralykdaky çagalara: 450 mg (300 mg-lik gerdejigiň biri we ýarys)

3-7 yaş aralykdaky çagalara: 300 mg (300 mg-lik gerdejigiň biri)

3 ýaşa çenli çagalara: 150 mg (300 mg-lik gerdejigiň ýarys)

GYZZYRMA (MALÝARIÝA) GARŞY BEÝLEKI DERMANLAR

Gyzzyrma bilen göreşýän dermanlaryň birnäçe görnüşleri bardyr. Gynansak-da, dünýäniň köp böleginde gyzzyrma parazitleri gyzzyrmanyň garşysyna edilýän gowy dermanlara uýgunlaşyp gidipdirler. Bu esasan hem gyzzyrmanyň has agyr görnüşine (tropiki gyzzyrma) degişlidir.

Gyzzyrmanyň garşysyna siziň ýaşaýan ýeriňizde haýsy dermanlaryň has gowy täsir edýänligini saglygy gorayyş ministrliginden ýa-da saglyk merkezinden anyklamak örän wajypdyr. Häzirki wagtda täze dermanlar işlenip taýýarlanylýar. Emma häzir bar bolan dermanlar hem heniz olara uýgunlaşylýança peýdalydyr.

WAJYPDYR: Gyzzyrma immuniteti ýok bolan kesellileri basym öldürip biler. Gyzzyrma bar bolan ýerlere barýan adamlar we çagalar tizden-tiz bejergi almalydyr.

Gyzzyrma garşy dermanlary iki usulda ulanyp bolýandyr:

1. Gyzzyrma bilen kesellän adamyň **BEJERILIŞI**. Derman birnäçe günüň dowamynda her gün berilýär.
2. **ÖŇÜNI ALYŞ:** Ganda bar bolan gyzzyrma parazitleriniň zyýan ýetirmesiniň öňüni almak. Öňüni alyş çäreleri, esasan hem, çagalary, keselli ýa-da ejiz adamlary goramak üçin gyzzyrmanyň ýaýran ýerlerinde geçirilmelidir. Şeýlede, bu keseliň garşysyna sanjym almazdan, gyzzyrma bar bolan ýerlere barýanlara hem degişlidir. Adatça, dermanlar her hepde-de berilýändir. Aýakçylaryň dişlemesinden gaça durmak we gyzzyrmanyň öňüni almak üçin 187-nji sahypadaky berilýän maslahatlara eýeriň.

Gyzzyrmanyň garşysyna ulanylýan käbir dermanlar diňe gyzzyrma (malýariýa) tutgaýlarynyň bejergisi üçin, käbirleri bolsa gyzzyrmanyň öňüni almak üçindir. Beýleki dermanlary iki ýagdaýda-da ulansa bolar.

1992-nji ýyldaky ýaly, hlorihin – Meksikadaky, Merkezi Amerikadaky we Gaitidäki gyzzyrmanyň bejerilişi we öňüniň alnyşy üçin iň gowy derman. Emma Günorta Amerika, Gündogar Afrika we esasan hem Günorta-Gündogar Aziýa ýaly dünýäniň beýleki böleklerinde oňa uýgunlaşyp gidipdirler. Hinin – gyzzyrmanyň agyr görnüşiniň we beýnä täsir edýän görnüşiniň bejerilişi üçin iň gowy derman.

Meflohin – hlorohine uýgunlaşan gyzzyrmanyň bejerilişi we öňüniň alnyşy üçin peýdalanylýan täze dermandyr. Fanzidar – bu hlorohine uýgunlaşan gyzzyrmanyň bejerilişi üçin başga bir dermandyr. Proguanili hlorohin bilen gyzzyrmanyň öňüni almak üçin ulanylýarlar. Primahin – käwagtlar gyzzyrmanyň beýleki dermanlar bilen bejergisinden soň, keseliň gaýtalanmagyndan gaça durmak üçin ulanylýar. Häzirki wagtda käwagtlar tetrasiklini gyzzyrmanyň bejerilişi we öňüniň alnyşy üçin ulanylýarlar.

Hlorohin

Hlorohin iki görnüşde: hlorohin sulfat we hlorohin fosfat görnüşlerinde çykarylýar. Olaryň mukdary durli-durlüdür. Sonuň üçinem sizde hlorohiniň haýsy görnüşiniň bardygyny we dermanyň mukdarynyň (şeýle hem gerdejeklerdäki düzüminiň) nähilidigini öwrenmäge çalşyň. Käbir ýerlerde, gyzzyrmanyň käbir görnüşlerine görä, bejerginiň doly kursuny almak üçin goşmaça dermanlar gerekdir.

HLOROHIN FOSFAT (söwda belligi: Aralen, Rezohin, Awlohlor)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: 250 mg gerdejiklerde (düzümi:150 hlorohinli) ýa-da 500 mg (düzümi:300 mg hlorohinli) goýberilýär.

Hlorohin fosfatyň içimlik mukdary:

- 250 mg gerdejikleri kabul edip -

Gyzyrmanyň ýiti tutgaýlarynyň bejerilişi üçin:

Birinji mukdarda:

ululara: 4 gerdejik (1000 mg)

10-15 ýaş aralykdaky çagalara:

3 gerdejik (750 mg)

6-9 ýaş aralykdaky çagalara:

2 gerdejik (500 mg)

3-5 ýaş aralykdaky çagalara:

1 gerdejik (250 mg)

1-2 ýaş aralykdaky çagalara:

1/2 gerdejik (125 mg)

1 ýaşa çenli körpelere:

1/4 gerdejik (63 mg) beriň.

Soňra birinji mukdardan 6 sagat geçenden soň aşakdaky mukdary, birinji mukdardan 1 gün geçenden soň we birinji mukdardan 2 gün geçenden soň:

ululara: 2 gerdejik (500 mg)

10-15 ýaş aralykdaky çagalara:

1 1/2 gerdejik (375 mg)

6-9 ýaş aralykdaky çagalara:

1 gerdejik (250 mg)

3-5 ýaş aralykdaky çagalara:

1/2 gerdejik (125 mg)

1-2 ýaş aralykdaky çagalara:

1/4 gerdejik (63 mg)

1 ýaşa çenli körpelere:

1/8 gerdejik (32 mg) beriň.

Gyzyrmanyň(hlorohineuýgunlaşmadyk ýagdaýynyň) öňüni almak üçin:

Şol ýerde gyzyrma aýrylmazyndan 1 hepde öň başlap we aýrylyp gideninden soň 4 hepdeläp dowam edip, hepdede 1 gezekden beriň:

ululara: 2 gerdejik (500 mg)

10-15 ýaş aralykdaky çagalara:

1 1/2 gerdejik (375 mg)

6-9 ýaş aralykdaky çagalara:

1 gerdejik (250 mg)

3-5 ýaş aralykdaky çagalara:

1/2 gerdejik (125 mg)

1-2 ýaş aralykdaky çagalara:

1/4 gerdejik (63 mg)

1 ýaşa çenli körpelere:

1/8 gerdejik (32 mg) beriň.

HLOROHIN SULFAT (söwda belligi: Niwahin)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: 200 mg (düzümi: 150 mg hlorohinli) gerdejiklerde goýberilýär.

Hlorohin sulfatyň içimlik mukdary: 200 mg gerdejik.

Gyzyrmanyň ýiti tutgaýlarynyň bejerilişi üçin:

Kabul edilmeli birinji mukdary:

ululara: 4 gerdejik (800 mg)

10-15 ýaş aralykdaky çagalara:

3 gerdejik (600 mg)

6-9 ýaş aralykdaky çagalara:

2 gerdejik (400 mg)

3-5 ýaş aralykdaky çagalara:

1 gerdejik (200 mg)

1-2 ýaş aralykdaky çagalara:

1/2 gerdejik (100 mg)

1 ýaşa çenli körpelere:

1/4 gerdejik (50 mg) beriň.

Soňra birinji mukdardan 6 sagat geçenden soň aşakdaky mukdary kabul ediň:

ululara: 2 gerdejik (400 mg)

10-15 ýaş aralykdaky çagalara:

1 1/2 gerdejik (300 mg)

6-9 ýaş aralykdaky çagalara:

1 gerdejik (200 mg)

3-5 ýaş aralykdaky çagalara:

1/2 gerdejik (100 mg)

1-2 ýaş aralykdaky çagalara:

1/4 gerdejik (50 mg)

1 ýaşa çenli körpelere:

1/8 gerdejik (25 mg) beriň.

Gyzyrmanyň öňüni almak üçin:

Şol ýerde gyzyrma aýrylmazyndan 1 hepde öň başlap we aýrylyp gideninden soň 4 hepdeläp dowam edip, hepdede 1 gezekden kabul ediň:

ululara: 2 gerdejik (400 mg)

10-15 ýaş aralykdaky çagalara:

1 1/2 gerdejik (300 mg)

6-9 ýaş aralykdaky çagalara:

1 gerdejik (200 mg)

3-5 ýaş aralykdaky çagalara:

1/2 gerdejik (100 mg)

1-2 ýaş aralykdaky çagalara:

1/4 gerdejik (50 mg)

1 ýaşa çenli körpelere:

1/8 gerdejik (25 mg) beriň.

Bagryň amýoba zerarly dörän iriňli dömmesiniň bejerilişi üçin:

- 250 mg hlorohin fosfatyň gerdejigini ýa-da 200 mg hlorohin sulfatyň gerdejigini kabul edip -

ululara: 2 günläp, 3-4 gerdejikden iki gezek we soňra 3 hepdeläp, günde 1 1/2 ýa-da 2 gerdejikden.

Çagalara, ýaşyna we agramyna görä azrak beriň.

Hinin (hinin sulfat ýa-da hinin bisulfat)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köpenç: 250 mg ýa-da 500 mg gerdejiklerde goýberilýär.

Hinin (beýleki dermanlar ulanylanda gowulaşma ýüze çykmaýan) uýgunlaşan gyzzyrmanyň we beýnä zyýan ýetirýän agyr görmüşini bejermek üçin ulanylýar. Ony içseň gowy bolar. Eger ony içeniňde, gaýtarma ýüze çyksa, prometazin kömek edip biler.

Goşmaça täsirler: Käwağtlar hinin deriniň derlemesini, gulaklaryň şaňlamasyny ýa-da sesleriň goşalanmasyny, görşüň ümezlemesini, başaýlanmany, ýürek bulanmany, gaýtarmany we içgeçmäni döredýär.

Gyzzyrmanyň tutgaýlarynyň bejerilişi üçin hininiň mukdary:

- 250 mg gerdejikleriň kabul edilişi:

Günde 3 gezekden 3 gün bermeli: ululara: 2 gerdejik (500 mg)

10-15 ýaş aralykdaky çagalara:

1 1/2 gerdejik (375 mg)

6-9 ýaş aralykdaky çagalara:

1 gerdejik (250 mg)

3-5 ýaş aralykdaky çagalara:

1/2 gerdejik (125 mg)

1-2 ýaş aralykdaky çagalara:

1/4 gerdejik (63 mg)

1 ýaşa çenli körpelere:

1/8 gerdejik (32 mg) beriň.

Hininiň we Hlorohiniň sanjymlary:

Olary haçan ulanmaly:

Hininiň ýa-da hlorohiniň sanjymlaryny diňe seýrek, gyssagly ýagdaýlarda ulanmalydyr. Eger gyzzyrmanyň alamatlary bilen gyzzyrma bar ýerlerde ýaşayan keselliniň gaýtarmasy, damar çekme tutgaýy ýa-da meningitiň alamatlary bar bolsa, onda ol beýni gyzzyrması (serebral malýariýa) bilen kesellän bolmagy mümkin. Şol bada oňa hininiň sanjymyny ediň. (Eger sizde elýeterli başga derman ýok bolsa, hlorohiniň sanjymyny ediň). Dogry mukdary saýlamak üçin örän seresaply bolmak gerekdir. Kömek üçin

lukmana ýüzleniň.

DIHLORID HININIŇ SANJYMY, 2 ml-de, 300 mg

Hininiň sanjymyny çagalara edeniňizde, seresap boluň.

Bu mukdary ýarpa bölüp her ýanbaşdan goýberiň. Sanjymy etmezden oň porşeni yzyna çekiň: eger gan gelse, sanjymy beýleki tarapa ediň. Bu mukdary 12 sagatdan soň gaýtalaň:

ululara: 600 mg (2 ml 2 ampula)

çagalara: 0,7 ml (1/15 ml ýa-da 10 mg)

çaganyň her kg agramyna (10 kg gelyän 1 ýaşly çaga 70 ml gerekdir).

HLOROHINIŇ SANJYMY, 5 ml-de 200 mg

Bu mukdary 1 gezek ediň diňe

(her ýanbaşdan 1/2 sanjymy):

ululara: 200 mg (tutuş 5 ml ampulany)

çagalara: 0,1 ml (1/10 ml) çaganyň her

kg agramyna goýberiň (agramy 10-kg gelyän 1 ýaşly çaga 1 ml gerekdir).

Eger gowulaşma ýüze çykmasa, şu mukdary 1 gün geçenden soň gaýtalap bolýandyr.

Meflohin (söwda belligi: Lariam)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: 250 mg-lik gerdejiklerde goýberilýär.

Meflohin hlorohine uýgunlaşan gyzzyrmanyň ýiti tutgaýlaryny saklap we oňünü alyp biler.

Goşmaça täsirleri we seresaplylyk çäreleri:

Ony göwreli aýallara ýa-da garaguş kesellilere ulanmak bolmaýar. Ýürek agyrylylara ýa-da ruhy kesellilere dermany ulanmazdan oň, saglygy goraýyşyň tejribeli işgäri bilen maslahatlaşmak gerekdir. Käwağtlar meflohin özüni täsin alyp barşy, howsalalygy, başaýlanmany, aşgazanyň bozulmasyny, kellagyryny, görüş kynçylyklaryny, käwağtlar bolsa huşuň ýitme alamatlaryny döredýär.

Ol iýmitiň köp mukdary bilen kabul edilmelidir. Goşmaça täsirler bejerişde uly mukdaryň kabul edilmegi bilen döreyär.

Meflohiniň mukdary:

Gyzzyrmanyň ýiti tutgaýynyň bejerilişi üçin:

Bir gezek kabul ediň:

ululara: 5 gerdejik (1250 mg)

10-15 ýaş aralykdaky çagalara:

4 gerdejik (1000 mg)
 8-11 yaş aralykdaky çagalara:
 3 gerdejik (750 mg)
 5-7 yaş aralykdaky çagalara:
 2 gerdejik (500 mg)
 1-4 yaş aralykdaky çagalara:
 1 gerdejik (250 mg)
 1 yaşa çenli körpelere:
 1/2 gerdejik (125 mg) beriň.
 Gyzzyrmanyň öňüni almak üçin:
 Hepdede 1 gezekden, şol ýerde gyzzyr-
 ma aýrylyp gidýänçä 4 hepdeläp kabul ediň.
 ululara: 1 gerdejik (250 mg)
 agramy 45 kg yokary bolan çagalara:
 1 gerdejik (250 mg)
 31-45 kg-lik çagalara:
 3/4 gerdejik (188 mg)
 20-30 kg-lik çagalara:
 1/2 gerdejik (125 mg)
 15-19 kg-lik çagalara:
 1/4 gerdejik (63 mg)
 15 kg çenli çagalara:
 maslahat berilmeýär.

Sulfadoksinli pirimetamin (Fanzidar)

Atlandyrylyşy: _____ üçin ba-
 hasy _____

Pirimetaniniň 250 mg we sulfadoksiniň
 500 mg utgaşdyrylan gerdejiklerinde goýberilýär.

Fanzidar uýgunlaşan gyzzyrmany bejermekde ulanylýar

ÜNS BERIŇ: sulfamid dermanlaryna al-
 lergik täsiri bolan adamlar Fanzidary ulanma-
 ly dälidir. Eger derman örgüniň ýa gijilewügiň
 ýüze çykmagyna sebäp bolan bolsa, suwy
 köpden-köp içiň-de, dermany kabul etmegi
 bes ediň.

Gyzzyrmanyň ýiti görnüşini bejermekde
 maslahat berilýän derman mukdary:

Bir gezekde:
 ululara: 3 gerdejik
 9-14 yaşly çagalara: 2 gerdejik
 4-8 yaşly çagalara: 1 gerdejik
 1-3 yaşly çagalara: 1/2 gerdejik
 1 yaşa çenli körpelere: 1/4 gerdejik

Proguanil (Paludrin)

Atlandyrylyşy: _____ üçin ba-
 hasy _____

100 mg gerdejiklerde goýberilýär.

Proguanili gyzzyrmanyň hlorohine
 bolan garşylygyny peseltmek üçin hloro-

hin bilen birlikde kabul edilýär. Bu derman
 gyzzyrmanyň ýiti görnüşlerini bejermekde
 ulanylmaýar.

Keseliň öňüni almak üçin proguaniliň
 mukdary:

Ýaşayan ýeriňizde gyzzyrmanyň ýüze
 çykan gününden başlamaly we bütinleý yok
 bolanyndan soň hem 28 gününň dowamynda
 kabul etmeli.

ululara: 2 gerdejik (200 mg)
 9-14 yaşly çagalara: 1 we 1/2 gerdejik
 (150 mg)

3-6 yaşly çagalara: 1 gerdejik (100 mg)
 1-2 yaşly çagalara 1/2 gerdejik (50 mg)
 1 yaşa çenli körpelere: 1/4 gerdejik (25
 mg)

Tetrasiklin

TetrasiklinGünorta-Gündogar Aziýadaky
 gyzzyrmanyň ýiti tutgaýlaryny we käbir yer-
 lerdäki hlorohine garşy durýan gyzzyrmany
 bejermek üçin ulanylýar. Çünki onuň haýal
 täsir edýänligi sebäpli, ony (adatça hinin ýaly)
 beýleki dermanlar bilen bilekde ulanmalydyr.
 Bu ýerlere gelyän adamlar gyzzyrmanyň
 öňüni almak üçin her gün doksisisiklini ulanyar-
 lar. Tetrasikliniň we doksisisikliniň mukdary,
 howplulyk we seresaplylyk çäreleri üçin 356-
 njy sahypa serediň.

AMÝOBALARA WE LÝAMBLIÝA- LARA GARŞY DERMANLAR

Amýoba sebäpli döreyän içgeçmede ýa-
 da ganly içgeçmede köplenç täretler nemli
 ýa-da ganly bolýar. Ýgy-ýgydan gyzzyr-
 maly ýa-da şonsuz içegäniň gysylyp agyr-
 masy döreyär. Amýobaly ganly içgeçme
 tetrasiklin ýa-da metronidazol bilen gowy be-
 jerilýär. Käwagtlar amýoba iriňli dömmesi bo-
 landa ýa-da metronidazol elýetrelil bolmadyk
 ýagdaýynda, hlorohin ulanylýar. Ýodohinol
 – amýobaly ganly içgeçmäni bejermek üçin
 ulanylýan başga bir dermandyr. Emma onuň
 goşmaça täsirleri howpludyr.

Içgedäki ähli amýobalary öldürmek
 üçin uzak wagt (2-3 hepde) we gymmat
 bejergi gerekdir. Köplenç adamda keseliň
 alamatlary aýrylanyndan soň, bejergi bes
 edilse-de bolar. Soňra organizmiň özi galan
 amýobalaryň garşysyna göreşsin. Esasan
 hem bu keseliň gaýtalanma howpy bar bolan
 ýerlere degişlidir.

Eger içgeçme lýmbliyalar sebäpli dörän bolsa, köplenç täret sarymytl we köpürjikli, ýöne gansyz we nemsiz bolýar. Köplenç metronidazol ulanylýar.

Metronidazol (söwda belligi: Flagil)

Atlandyrylyşy: _____

Köplenç: 200, 250 ýa-da 500 mg gerdejiklerde goýberilýär: ____ üçin bahasy ____

jynshana goýulýan şemler, 500 mg ____ üçin bahasy ____

Metronidazol amýobalar we lýmbliyalar sebäpli döreyän içege infeksiýasyna, käwagtlar bolsa (ampisillin ýaly) giň gerimli täsir edýän antibiotikler zerarly döreyän içgeçmä garşy ulanylýar. Şeýlede ol trihomoniaz ýa-da haýsydyr bir kesgitli bakteriýalar sebäpli döreyän jynshana infeksiýasyna garşy hem ulanylýar. Ol riştanyň alamatlaryny bejermäge-de kömek edip biler.

SERESAP BOLUŇ: metronidazoly kabul edeninizde, alkogolly içgileri içmäň. Çünki ol güýçli ýürek bulanmany döredýändir.

ÜNS BERIŇ: Metronidazol göwrelilikde şikeslenme döredip biler. Eger mümkin bolsa, ylaýta-da göwreliligiň ilkinji 3 aýynda göwreli aýallar bu dermany ulanmakdan gaça durmalydyr. Çagasyny ene süýdi bilen iýmitlendirýän eneler, metronidazol kabul edeninden soň, 24 sagatlap çagasyny emdirmeli däldir. Bagry agyrýan adamlar hem bu dermany ulanmaly däldir.

Amýobaly ganly içgeçmäniň garşysyna ulanan mukdar:

(günde her kg-a 25-50 mg): 250 mg-lik gerdejigi kabul etmeli – 5-10 günläp, günde 3 gezekden içmeli.

Her içimlik mukdar:

ululara: 750 mg (3 gerdejik)

8-12 ýaşly çagalara:

500 mg (2 gerdejik)

4-7 ýaşly çagalara:

375 mg (1 1/2 gerdejik)

2-3 ýaşly çagalara:

250 mg (1 gerdejik)

2 ýaşa çenli çagalara:

80-125 mg (1/3 – 1/2 gerdejik)

Lýmbliyalaryň infeksiýasy üçin mukdar:

5 günläp, günde 3 gezekden içmeli.

Her içimlik mukdar:

ululara: 250 mg (1 gerdejik)

8-12 ýaşly çagalara:

250 mg (1 gerdejik)

3-7 ýaşly çagalara:

125 mg (1/2 gerdejik)

3 ýaşa çenli çagalara:

62 mg (1/4 gerdejik).

Rišta üçin mukdar:

10 günläp, günde 3 gezekden lýmbliyalardaky ýaly mukdary kabul ediň.

Jynshanadaky trihomoniaz infeksiýasyna garşy mukdar:

Aýallara bir mukdardaky 8 gerdejigi (2 g) kabul etmek gerekdir. Eger infeksiýa güýçli bolmasa, ol 10 günläp günde 2 gezekden jynshana şemleri goýup biler. Olaryň ikisi-de, erkek hem aýal hem şol bir wagtyň özünde bejergi almalydyr. (Erkek muny, hatda keseliň alamatlary ýok hem bolsa etmelidir ýa-da ol ýene-de aýala kesel ýokuşdyryp biler).

Jynshanadaky bakteriýa infeksiýasyna garşy mukdar:

Aýala 5 günläp günde iki gezekden (500 mg-lik) metronidazolyň 2 gerdejigini kabul etmek gerekdir. Eger infeksiýa gaýtalsansa, şol bir bejergini aýal hem erkek hem şol bir wagtyň özünde almalydyr.

Tetrasiklin (sah.356)

Hlorohin (sah.366).

Furazolidon

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy: _____

Köplenç 50 mg gerdejiklerde goýberilýär.

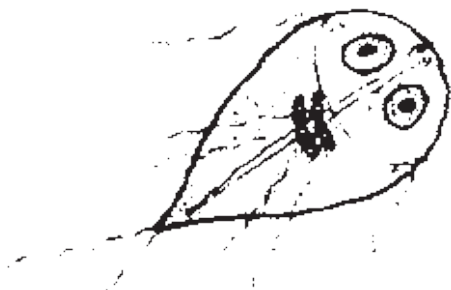
Köplenç furazolidon lýambliýalaryň, ganly içgeçmäniň we garyn gahassalygynyň bejerilişi üçin ulanylýar. Ol trihomoniazyň garşysyna-da peýdalydyr. Emma ol köplenç ýurek bulanmany, gaýtarmany, işdäniň peselmegini döredýändir.

Lýambliýalaryň bejerilişi üçin mukdary:

günde 100 mg 4 gezek
çagalara: günde her kg 10 mg hasaby boýunça bu mukdary 3-4 içimlik bölüň.

Trihomoniazyň bejerilisi üçin:

3 günläp, günde 100 mg 4 gezek beriň, we jynshana düzümi 5-6 g furazolidondan ybarat bolan tozy goýuň.

JYNSHANA INFEKSIÝALARYNA GARŞY

Jynshana bölünip çykmalary, gijilewuk we ýakymсыzlyk durli infeksiýalar sebapli döräp biler. Trihomoniaz, kömelekli (kandida) we bakterial infeksiýalary olaryň iň adatlarydyr. Arassaçylyk we jynshanany sirke suwy bilen ýuwmak köp jynshana infeksiýalarynda kömek eder. Ýörite

dermanlaryň sanawy ýokarda berlendir.

Ýuwunma üçin ak sirke (jynshanany ýuwma)

_____ üçin bahasy: _____

Ak sirkäniň 2 we 3 nahar çemçesini 1 litr gaýnadylan suwa garyň. 241-nji sahy-pada görkezilişi ýaly, bir hepdeläp 1-den 3 gezege çenli, soňra günaşa ýuwnuň. Esasan hem bu jynshananyň bakteriýalaryna gowy täsir edýär.

Metronidazol gerdejiklerini içiň we jynshana şemlerini (ýa-da dykylaryny) goýuň (sah. 369).

Trihomoniaza we jynshananyň bakterial infeksiýalaryna garşy. (Eger bakterial infeksiýa garşy sirke garylan suw bilen ýuwunma täsir etmese, diňe metronidazoly ulanyň).

Nistatin ýa-da Mikonazol gerdejikleri, krem we jynshana şemleri (ýa-da dykylary) (sah. 373):

Jynshananyň kömelekli (kandida) infeksiýalaryna garşy.

Gensian-wiolet (kristal-wiolet) 1% ergin (sah. 371):

_____ üçin bahasy _____

Daşky jyns agzalary we jynshananyň kömelekli (kandida) infeksiýalarynyň we beýleki infeksiýalarynyň bejerilişi üçin.

3 hepdeläp her gün gensian-wioleti çalyň.

Hlorofillipt

1% spirtli ergin 100 ml çüýşejiklerde
üçin bahasy _____

Jynshananyň bakterial infeksiýalarynyň
bejerilişi üçin.

Hlorofilliptiň 1 nahar çemçesini 1 litr
gaýnadylan ýyly suwa garyň. 241-nji sahy-
pada görkezilişi ýaly, 10-14 günläp günde 1
gezek jynshanany ýuwuň.

DERI KESELLERINE GARŞY

Elleri ýuwma we sabyn bilen ýyg-
jam suwa düşünme deridäki we içegadäki
köp infeksiýalaryň önüni alýar. Ýaralary
daňmazdan ön, olary sabyn bilen ymyklyja
ýuwmalydyr.

Sabyn bilen ýygjam ýuwunma – kelläniň
derisiniň kömelekli infeksiýalary bolan gi-
jilewükli demrewi, gurşajy demrewi we
beýleki demrewleri, düwürtikleri, yeňil impe-
tigoný we goňaklary üçin ýeke-täk zerur bol-
lan bejergidir. Şu maksatlar üçin düzüminde
antiseptikler, ýodin, prowidon ýodin (Betadin)
bar bolan sabynlar gowudyr. Emma Betadin
derini azdyryp biler. Şol sebäpli-de ol açyk
deri üçin ulanylmaýar.

Kükürt

Köplenç sary toz görnüşinde goýberilýär.

_____ üçin bahasy _____
Şeýle-de ol köp deri ýapgylyry ýa-da
melhemleri görnüşinde goýberilýär.

Kükürt köp deri keselleri üçin peýdaly-
dyr:

1. Sakyrtygalaryň we büreleriň dürli
görnüşlerinden gaça duruň ýa-da olary
ýok ediň. Olaryň has köp ýeri bolan ekin
meýdanlaryna ýa-da tokaýa gideniňizde,
derä, esasan hem, aýaklara we dyzlara,
goşarlara, bile we boýna kükürt çalyň.
2. Gijilewügiň, hin büreleriniň, deri içindä-
ki ýa-da üstündäki sakyrtygalaryň ähli
görnüşlerine garşy bejergide kömek
edýär. Melhem taýýarlaň. Wazeliniň ýa-
da ýagyň 10 bölegine kükürdiň 1 bölegini
garyň we bu garyndy bilen derini ýaglaň
(sah. 200).
3. Gijilewükli, gurşajy demrewe we beýle-
ki kömelekli infeksiýalara garşy hem sol
melhemden peýdalanyň. Ony günde
3-4 gezek çalyň ýa-da kükürtden we
sirkeden ýapgy goýuň (sah. 205).
4. “Körpe tahýasyna” – körpäniň kelle
derisiniň kesmekmegine we has

goňaklamagyna garşy hem şol melhemi
ulansa ýa-da kellä kükürt çalsa bolar.

Gensian-wiolet (kristal-wiolet)

Köplenç garamtyl-gök kristallar
görnüşinde goýberilýär.

_____ üçin bahasy _____

Gensian-wiolet (benewşe reňkli ajylyk)
deriniň belli bir infeksiýalaryna, şol sanda
impetigo ýa-da iriňli ýaralaryň garşysyna
göreşmäge kömek edýär. Şeýle-de onuň
bilen kömelekli infeksiýalary (kandida), agyz
boşlugyna, daşky jyns agzalaryna ýa-da deri
ýgyrtlaryna kömelek düşmäni bejerse bol-
lar.

Benewşe reňkli ajylygyň bir çay çemçesi-
ni ýarym litr suwda erediň. Bu 2 % ergin bol-
lar. Ony derä, agza ýa-da daşky jyns agzala-
ryna çalyň.

Antibiotik melhemleri

Atlandyrylyşy: _____ üçin ba-
hasy: _____

Olar gymmatdyr we köplenç syýa reňkli
ajylykdan has köp peýda bermeyär. Emma
onuň derä we geýimlere reňki ýokýan däl-
dir we ol impetigo ýaly yeňil keselleri bejerýän-
dir. Düzüminde neomisiniň we polimiksiniň
(mysal üçin, Neosporiniň ýa-da Lewosiniň)
birleşigi bar bolan melhemler has gowudyr.
Tetrasiklin melhemini ulansa-da bolar.

Kortikosteroid melhemleri ýa-da ýap- gylyry

Atlandyrylyşy: _____ üçin ba-
hasy: _____

Olar bir zadyň çakmasy, belli bir zäherli
ösumliklere ýa-da beýleki zatlara galtaşma
sebäpli döreyän deri gyjynmalarynyň güýçli
gijilewüklerinde ulanylýar. Şeýle-de olar
güýçli ekzema (sah. 216) we teňneli demrew
(psoriaz) (sah. 216) keselleriniň bejerilişinde
peýdalydyr. Olary günde 3 ýa-da 4 gezek
ulanyň. Olary uzak wagtlap ulanmadan gaça
duruň.

Nebit želesini (nebit, Wazelin)

_____ üçin bahasy _____
Bejerişde melhem ýa-da daňy taýynla-
mak üçin peýdalydyr:

gijilewükler (sah. 199 we 373)

gijilewükli demrew (sah. 372)

gurçuklar sebäpli gijilewük (sah. 141)

ýanyklar (sah. 96 we 97)

döş ýaralary (sah. 91)

Asiklowir

Atlandyrylyşy: _____ üçin ba-
hasy: _____

200 mg-lik, 400 mg-lik gerdejiklerde, 0,005 mg melhem görnüşinde göýberilýär.

Asiklowir deriniň we nemli örtügiň uçuk ýagdaýynda, gurşajy uçukda ulanylýar.

200 mg gerdejiklerde ulanylýar.

- ululara günde 200 mg-lik gerdejikden 5 gezek;

- gurşajy uçukda günde 4 gerdejikden (800 mg) 5 gezek;

- iki ýaşdan uly çagalara ulularyňky ýaly mukdar berilýär.

- 2 ýaşa çenli çagalara ululara berilýän mukdaryň ýarysy berilmelidir.

Melhem görnüşini uçugyň ören ýerlerine günde 5 gezek, her 4 sagatdan, 5-10 günläp çalmaly.

GIJLEWÜKLI DEMREWE WE BEÝLEKI KÖMEKLI INFEKSIÝALARA GARŞY

Kömeleki infeksiýalaryň köpüsinden gutulmak örän kyndyr. Doly gutulyş üçin, alamatlar aýrylyp gideninden soň hem köp günläp ýa-da hepdeläp bejergi dowam edilmelidir. Arassaçylyk we wagtly-wagtynda ýuwunma wajypdyr.

Undesilin, benzoý ýa-da salisil turşuly melhemler

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy: _____

Şeýle turşuly melhemler tutuş kelläniň derisine ören demrewiň we kelläniň beýleki infeksiýasynyň bejerilişi üçin ulanylýar. Köplenç olaryň düzümine kükürt goşulýar. Salisil turşuly we kükürtli melhemler bilen “körpe tahyasy” demrewini bejere bolar.

Waytfild melhemi – bu salisil we benzoý turşularynyň birleşigi. Ol deridäki demrewleri we kömeleki infeksiýalary bejermek üçin peýdalydyr. Ony 2-4 hepdeläp günde iki gezekden ulanýarlar.

Eger melhemleri we ýapgylyary özüňiz taýýarlasaňyz arzan düşer. Salisil turşusynyň 3 bölegini ýa-da benzoý turşusynyň 6 bölegini we Wazeliniň, nebitiň, mineral ýagynyň, ýagyň ýa-da 40% spirtiň (ýa-da romuň) 100 bölegini garyň. Günde 3-4 gezek derä çalyň.

Kükürt we sirke

Kükürdiň 5 böleginden we sirkäniň 100 böleginden ybarat bolan ýapgy deriniň kömeleki infeksiýalaryna garşy göreşmäge kömek edýär. Ony derä çalyň guradyň. Mundan başga-da, ýagyň 10 böleginden we kükürdiň 1 böleginden ybarat bolan melhemi

hem taýýarlasa bolar.

Natriýa tiosulfat (gipo)

Ak kristallar görnüşinde goýberilýär.

_____ üçin bahasy _____
Ol deri infeksiýalary üçin ulanylýar (sah. 216).

“Giponyň” 1 nahar çemçesini 1/2 kase suwda erediň we pagta ýa-da mata bölejigi bilen derä çalyň. Soňra sirkä batyrylan pagta bölejigi bilen derini süpüriň. Tegmiller aýrylýança, günde 2 gezek, soňra her 2 hepdeden keseliň gaytalanmazlygy üçin täzededen erdiň.

Selena sulfid (Selsun, Eksel)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy: _____

Köplenç ýapgylyar görnüşinde goýberilýär, düzüminde 1 we 2,5 % - li sulfid selena bardyr.

Bu dermandan ybarat bolan ýapgylyar dürli reňkli demrewleriň bejerilişi üçin peýdalydyr. Zyýan ýeten ýerlere çalyň we 30 minutdan soň ýuwuň. Bu bejergini 1 hepdeläp günde erdiň.

Tolnaftat (Tinaktin)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy: _____

Köplenç: düzümi 1% tolnaftat ergininden ybarat bolan krem, tozga görnüşinde goýberilýär.

Ol aýaklarda, gasykda, kellede, ellerde we bedende dörän kömeleki infeksiýalaryň bejerilişi üçin ulanylyp bilner. Ähli alamatlar aýrylýança, 2 hepdeläp, günde 2 gezekden çalyň.

Grizeofulwin

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy: _____

250 mg ýa-da 500 mg gerdejiklerde ýa-da kapsulalarda goýberilýär.

Serişdäniň ownuk kristal gornüşlisi gowudyr.

Bu örän gymmat dermandyr. Ony diňe deriniň örän güýçli kömeleki infeksiýalarynda, kelläniň kömeleki infeksiýasynda ulanmak gerekdir. Mundan başga-da, ol dyrnaklaryň kömelek infeksiýasy zerarly zaýalanmasynda ulanylýar. Emma ony uzak wagtlap ulanmaly bolýar we köplenç täsir etmeýär. Göwreli aýallar grizeofulwinden gaça durmalydyr.

Grizeofulwiniň mukdary -

(günde her kg 15 mg): 250 mg-lik ownuk kristal görnüşinde,

kapsulalar –
In bolmanda, bir aýlap, günde 1 gezekden kabul ediň.

ululara:

500 ýa-da 1000 mg (2-4 kapsulalar)

8-12 ýaşly çagalara:

250 ýa-da 500 mg (1-2 kapsula)

3-7 ýaşly çagalara:

125-250 mg (1/2 ýa-da 1 kapsula)

3 ýaşa çenli çagalara:

125 mg (1/2 kapsula).

Gensian-wiolet – heň kömelejikleri infeksiýasyna garşy (sah. 371)

Nistatin ýa-da Mikonazol

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy: _____

Ergin, toz, jynshana gerdejikleri, melhem we krem görnüşinde goýberilýär.

Jynsahadada ýa-da deri ýygrytlarynda heň kömelejikleri (kandida) infeksiýalarynyň, agza ak düşmäniň bejerilişi üçin ulanylýar. Nistatin diňe heň kömelejikleri infeksiýalaryna, mikonazol bolsa beýleki infeksiýalaryň garşysyna täsir edýär.

Nistatiniň we mikonazolyň mukdarlary ulular we çagalalar üçin birmeňzeşdir.

Agza ak düşmä garşy: nistatiniň 1 gerdejigini, yumurtganyň agy we 0,5 % nowokainiň ergini bilen garyp, agza günde 3-4 gezek çalyň.

Deridäki heň kömelejikli infeksiýalary üçin: guradyň, soňra nistatiniň ýa-da mikonazolyň tozuny günde 3-4 gezek ýapyň.

Daşky jyns agzalaryndaky ýa-da jynshanadaky heň kömelejikli infeksiýa üçin: hepdede iki gezek jynshana krem çalyň ýa-da 10-14 günläp agşamlaryna jynshananyň içine 1 gerdejigi dykyň.

GIJILEWÜGE WE BITLERE GARŞY: INSEKTISIDLER

Gamma benzil gekсахlorid (lindan) (söwda belligi: Kwell, Gammezan)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy: _____

Serişde adamlar üçin gymmat gaplarda we haýwanlar üçin bolsa arzan gaplarda goýberilýär. Olar haýwanlara edil adamlara täsir edişi ýaly täsir edýär. Goýunlara ýa-da iri mallara niýetlenilen lindan arzandyr. Emma ol konsentrirenen 15 % erginde goýberilýär we 1% çenli garylmaladyr. Lindanyň 15%

konsentrirenen ergininiň 1 bölegini suwuň ýa-da Wazeliniň 15 bölegine garyň we 199-njy sahypadaky görkezmelere eýerip, gijilewügiň garşysyna derä çalyň. Kelledäki bitler üçin 200-nji sahypany serediň.

SERESAP BOLUŇ: Lindan zäherlidir we çagalardaky tutgaýlary hem hasaba almak bilen ol goşmaça täsirleri hem döredip biler. Ony has köp ulanmaň. Diňe bir gezek ulanyň; eger zerur bolsa bir hepdeden soň gaýtalaň.

Benzil benzoat, krem ýa-da ýapgylar

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy: _____

Ony edil gamma benzil gekсахlorid (lindan) kremi ýa-da ýapgylary ýaly ulanyň.

Nebitden (Wazelinden) ýa-da ýagdan edilen želedäki kükürt

Eger ýokarda agzalan dermanlary tapyp bilmeseňiz, muny bitlere garşy ulanyň.

5% kükürt melhemini taýynlamak üçin, kükürdiň 1 bölegini we Wazeliniň, mineral ýagynyň ýa-da ak ýagyň 20 bölegini garyň.

Piperonilli Piretrinler (RID)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy: _____

Köplenç düzüminde piretrin we piperonil butoksid bar bolan suwuk ergin görnüşinde goýberilýär.

Bitleriň ähli görnüşlerine gowy täsir edýär we gamma gekсахloride göre howpsuzdyr. Suw garmazdan suwuklygy gury saçlara öllenýänçä çalyň. (Gaşlara we kirpiklere degirmäň). Diňe 10 minutlap garaşyň. Kellänizi sabyn ýa-da şampun bilen ýyly suwda ýuwuň. Muny bir hepdeden soň gaýtalaň. Sirkelerden (bitleriň yumurtgasyndan) gutulmak üçin 200-nji sahypany serediň.

Krotamiton (Euraks)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy: _____

Köplenç düzüminde 10% krotamiton bar bolan krem ýa-da ýapgylar görnüşinde goýberilýär.

Krotamiton bitleriň däl-de, diňe gijilewügiň bejerilişi üçin ulanylýar. Suwa düşüneniňizden soň, eňegiň aşagyndan başlap tä aýagyň dynaklaryna çenli ýygrytlary hem galdyрман derä çalyň. Indiki gün bu bejergini gaýtalaşsa bolar. Soňky çalyňmadan 2 gün soň, kremlerden we ýapgylar-

dan arassalanmak üçin wanna ýa-da duşa düşüň. Egin-eşikleri we düşek daşlyklaryny çalyşmak gerekdir.

JYNS AGZALARYNDAKY SIŇNILLERLE GARŞY

Podofillin

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy: _____

Köplenç düzümine benzoý şepbigi garylan podofilliniň 10-25% bar bolan erginlerinde goýberilýär.

Ol jyns agzalaryndaky siňnilleriň gurap aýrylmagy üçin ulanylýar. Podofillin sagdyn derä gyjyndyryjy täsir edýär, şonuň üçinem ony seresaply ulanmaly. Ony ulanmazdan öň deridäki siňnilleriň töweregine wazelini ýa-da başga bir ýagly melhemi çalyň. Ergini siňnile goýuň we doly guramagyna garaşyň. (Esasan hem bu ujdýdň pürçügi bolan kadaly deriniň siňnil bilen galtaşýan ýeri üçin wajypdyr). Bejerilýän ýeri 4-6 sagatdan soň ymykly ýuwuň. Bejergini 1 hepdeden soň gaýtalap bolar. Adatça bejergi üçin birnäçe hepde gerekdir.

SERESAP BOLUŇ: Eger deriniň güýçli gyjynmasy (azmasy) ýüze çykan bolsa, ony ulanmaň. Podofillin ganjaryp duran siňniller üçin ulanylmaly däldir. Göwreli aýallara ýa-da çaga emdirýän enelere ulanmak bolmaýar.

Iki hlorly sirke turşusy

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy: _____

Dury suwuklyk ýaly goýberilýär. Eger siňnileri aýyrmak üçin podofillin elýeterli bolmasa, iki hlorly sirke turşusyndan peýdalansa bolar. Emma ol hem sagdyn derä täsir edýär, şonuň üçin ony seresaply ulanmak gerek. Siňnilleriň töweregindäki derini wazelin ýa-da başga bir ýagly melhem çalyň goraň. Uly we ýogyn siňnillerdäki ölen dokumalary seresaply aýryň. Diş arassalaýan çöpjagaz bilen siňniliň üstüne turşunyň kiçijik damjasyny damdyryň we oňa seresaply çalyň. Adatça bejergi üçin birnäçe hepde talap edilýär.

SERESAP BOLUŇ: Bu turşulyk güýçli ýanyklary döredýändir. Elleriňizi we deriniň beýleki sagdyn yerlerini turşudan goraň we galtaşma bolan ýagdaýynda şol bada ýuwuň.

GURÇUKLARA GARŞY

Uzak wagtlap gurçuklardan gutulmak üçin diňe bir dermanlaryň özi ýeterlik däldir. Şahsy we jemgyýetçilik arassaçylyk düzgünleri hökman berjaý edilmelidir. Eger masgalada 1 adamda gurçuk bar bolsa, tutuş maşgalanyň bejeriş almagy paýhasly bolar.

Mebendazol (Wermoks) - gurçukly infeksiýalaryň dürli görnüşleri üçin

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy: _____

Köplenç 100 mg gerdejiklerde goýberilýär.

Bu derman gurçuklara, gamçy şekilli gurçuklara, askaridalara, sapak şekilli gurçuklara, strongilid atly beýleki gurçuklara täsir edýär. Utgaşykly infeksiýalarda has gowy täsir edýär. Trihinellesiň garşysyna hem gowy täsir edip biler. Gurçuklara garşy bejergi alnanda, içegede agyry, içgeçme döräp biler. Emma goşmaça täsirlere duş gelinmedi.

ÜNS BERIŇ: Mebendazoly göwreli aýallara ýa-da 2 ýaşamadyk çagalara bermäň.

Mebendazolyň mukdary - 100 g gerdejikleri ulanyp –

Ulular we çagalalar üçin mukdarlary birmeňzeşdir.

Kiçi gurçuklar üçin: 3 hepdeläp, her hepdede 1 gerdejikden 1 gezek.

Askaridalara, gamçy şekilli gurçuklara we strongilidlere garşy:

3 günläp, günde iki gezek (ertirine we agşamyna) 1 gerdejikden (jemi 6 gerdejik).

Albendazol (Zentel) gurçukly infeksiýalaryň dürli görnüşleri üçin

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy: _____

Köplenç: 200 ýa-da 400 mg-lik gerdejiklerde goýberilýär.

Bu derman mebendazola meňzeş bolup, örän gymmatdyr. Ol kiçi gurçuklara, gamçy şekilli gurçuklara, sapak şekilli gurçuklara, askaridalara we strongilidlere täsir edýär. Goşmaça täsirleri örän seýrekdir.

ÜNS BERIŇ: Ony göwreli aýallara we 2 ýaşamadyk çagalara bermäň.

Albendazolyň mukdary – içimlik 200 mg gerdejik-

Ulular we çagalalar üçin mukdar birmeňzeşdir.

Sapak şekilli gurçuklara, askaridalara, gamçy şekilli gurçuklara we kiçi gurçuklara garşy:

400 mg (2 gerdejik) bir gezek.

Strongilidlere garşy:

3 günläp, 400 mg (2 gerdejik) günde 2 gezekden we bir hepdeden soň bu mukdary gaýtalaň.

Piperazin – askaridalara we kiçi gurçuklara garşy

Atlandyrylyşy: _____

Piperazin – piperazina sitrat, tartrat, gidrat, adipat ýa-da fosfat görnüşinde goýberilýär.

Köplenç aşakdaky tertipde goýberilýär:

500 mg gerdejiklerde _____ üçin bahasy _____

5 ml 500 mg suwuk derman görnüşinde _____ üçin bahasy _____

Askaridalara garşy uly mukdary 2 günläp, soňra sapak sekilli gurçuklara garşy kiçi mukdary 1 hepdeläp berilýär. Gosmaça täsirleri azdyr.

Askaridalara garşy piperaziniň mukdary-

(günde her kg 75 mg):-500 mg gerdejikler ýa-da 5 ml-de 500 mg suwuk derman görnüşinde

2 günlap, günde 1 gezekden bermeli:

ululara: 3500 mg (7 gerdejik ýa-da 7 çay çemçesi)

8-12 ýaşly çagalara: 2500 mg (5 gerdejik ýa-da 5 çay çemçesi)

3-7 ýaşly çagalara: 1500 mg (3 gerdejik ýa-da 3 çay çemçesi)

1-3 ýaşly çagalara: 1000 mg (2 gerdejik ýa-da 2 çay çemçesi)

1 ýasa çenli körpelere: 500 mg (1 gerdejik ýa-da 1 çay çemçesi).

Kiçi gurçuklara garşy piperaziniň mukdary – (günde her kg-a 40 mg):

1 hepdeläp her gün 2 mukdar bermeli:

ululara: 1000 mg

(2 gerdejik ýa-da 2 çay çemçesi)

8-12 ýaşly çagalara: 750 mg (1 1/2 gerdejik ýa-da 1 1/2 çay çemçesi)

3-7 ýaşly çagalara: 500 mg (1 gerdejik ýa-da 1 çay çemçesi)

3 ýaşa çenli çagalara: 250 mg (1/2 gerdejik ýa-da 1/2 çay çemçesi)

Tiabendazol – gurçukly infeksiýalaryň köp sanlysyna garşy

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy: _____

Köplenç: 500 mg-lik gerdejiklerde ýa-da 5 ml-de 1 g-lik suwuk derman görnüşinde goýberilýär.

Tiabendazolyň mebendazola ýa-da albendazola görä goşmaça täsirleriniň köplügi sebäpli, ony diňe olar elýeterli bolmadyk ýagdaýynda ýa-da içegede we beýleki içki agzalarda bolýan gurçuklara garşy ulansa bolar.

Ony sapak şekilli gurçuklaryň, gamçy şekilli gurçuklaryň ýa-da strongilid atly beýleki gurçuklaryň bejerilişi üçin ulansa bolar. Ol askaridalara we sapak şekilli gurçuklara täsir edýär. Emma piperaziniň goşmaça täsirleri azdyr. Ol riştanyň we trihinelleziň bejerilişi üçin peýdaly bolup biler.

SERESAP BOLUŇ: Tiabendazol askaridalary bokurdakdan çykмага mejbur edip biler. Bu bolsa dem alşa böwet bolar. Şonuň üçin bir adamda beýleki gurçuklar bilen birlikde askaridalaryň bardygyny bilýän bolsaňyz, onuň tiabendazol ulanmazyndan öň piperazin bilen bejerlip başlanmagy paýhasly bolar.

Goşmaça täsirleri: Köplenç tiabendazol ýadawlyk, ysgynsyzlyk, käwgatlar bolsa gaýtarmany döredýär.

Tiabendazolyň mukdary- (günde, her kg-a 25mg): 500 mg-lik gerdejikler ýa-da 5 ml-de 1 g. suwuk derman görnüşinde

3 günläp, günde 2 gezekden bermeli. Gerdejikler çeynelmelidir.

Her mukdarda:

ululara: 1500 mg (3 gerdejik ýa-da 1 1/2 çay çemçesi)

8-12 ýaşly çagalara: 1000 mg (2 gerdejik ýa-da 1 çay çemçesi)

3-7 ýaşly çagalara: 500 mg (1 gerdejik ýa-da 1/2 çay çemçesi)

3 ýaşa çenli çagalara: 250 mg (1/2 gerdejik ýa-da 1/4 çay çemçesini) beriň.

Pirantel (Antimint, Kobrantil, Gelmek)

Atlandyrylyşy: _____

Pamoat ýa-da embonat görnüşinde goýberilýär.

Köplenç:

250 mg gerdejiklerde ____ üçin bahasy _____

5 ml 250 mg suwuk derman görnüşinde _____ üçin bahasy _____ goýberilýär.

Bu derman sapak şekilli gurçuklara, kiçi gurçuklara we askaridalara täsir edýär. Ýöne gaty gymmat bolup biler. Pirantel käwagtlar gaýtarmany, başaýlanmany ýada kellagyryny döredip biler.

Pirantelin mukdary – (günde her kg-a 10mg):

- içimligi 250 mg gerdejik -

Sapak şekilli gurçuklara we askaridalara garşy bir gezek beriň. Kiçi gurçuklar üçin mukdary 2 hepdeden soň gaýtalaň.

Her mukdarda:

ululara: 750 mg (3 gerdejik)

10-14 yaşly çagalara:

500 mg (2 gerdejik)

6-9 yaşly çagalara:

250 mg (1 gerdejik)

2-5 yaşly çagalara:

125 mg (1/2 gerdejik)

2 ýasa çenli çagalara:

62 mg (1/4 gerdejik)

beriň.

ÝASY SOGULJANLARA GARŞY

Ýasy soguljanlaryň birnäçe görnüşleri bardyr. Esasan hem olaryň köpüsine niklozamid täsir edýär, prazikwantel bolsa, iň gowy dermanlaryň biridir.

Niklozamid (Ýomesan) – ýasy soguljanlaryň infeksiýasyna garşy

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: 500 mg-lik gerdejiklerde goýberilýär. (çeynemeli).

Niklozamidiň ýasy soguljanlara garşy iň gowy derman bolmagy mümkin. Ol içegäniň daşyndaky ýasy soguljanlaryň ýumurtgalaryna garşy däl-de, eýsem içegäniň içindäki ýasy soguljanlaryň esasy görnüşlerine garşy täsir edýär.

Ýasy soguljanlara garşy niklozamidiň

mukdary - 500 mg gerdejikler:

Gowy çeynäň we bir mukdary ýuwarduň. Derman içmezden öň we 2 sagat soň hiç zat iýmäň. Iç sürýän dermanlary bermek ýasy soguljanlardan gutulmaga kömek edip biler.

ululara we 8 ýaşdan ýokary çagalara:

2 mg (4 gerdejik)

2-8 yaşly çagalara: 1 mg (2gerdejik)

2 ýasa çenli çagalara: 500 mg (1 gerdejik) .

Prazikwantel (biltrisid, Dronsit)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: 150 mg we 600 mg gerdejiklerde goýberilýär.

Prazikwantel ýasy soguljanlaryň köp görnüşleriniň bejerilişinde örän peýdalydyr, ýöne ol niklozamide görä gymmatdyr.

ÜNS BERIŇ: Göwreli aýallara we 4 ýaşamadyk çagalara ony içmek bolmaýar. Çagasyny emdirýän enelere prazikwantel ulananda, çaga emdirmek bolmaýar. Olar derman içeninden 72 sagat soň hem, göwsündäki süýdüni sagyp aýyrmalydyr.

Goşmaça täsirler: Prazikwantel ýadawlygy we başaýlanmany, kellagyryny we işdäniň ýitmegini döredip biler. Emma bu goşmaça täsirler ýasy soguljanlar üçin bejerilişiň az mukdarynda seýrekdir.

Ýasy soguljanlara garşy prazikwanteliň mukdary – (her kg-a 10-20 mg):

- 600 mg-lik gerdejikleri kabul ediň.

Bir gezekden diňe:

ululara: 600 mg (1 gerdejik)

8-12 yaşly çagalara:

300 mg (1/2 gerdejik)

4-7 yaşly çagalara:

150 mg(1/4 gerdejik)

içirmeli.

Eger bu bejergi täsir etmese, sizde uly mukdary talap edilýän ýasy soguljanlaryň başga bir görnüşini bolmagy mümkin:

Diňe bir gezek içmeli:

ululara: 1500 mg (2 1/2 gerdejik)

8-12 yaşly çagalara:

600-1200 mg (1-2 gerdejik)

4-7 yaşly çagalara:

300–600 mg (1/2 – 1 gerdejik).

ŞISTOSOMATOZA GARŞY (GAN GURÇUKLARY, BILGARSIOZ)

Dünyäniň dürli ýurtlarynda her hili bejerişleri talap edýän şistosomozyň dürli görnüşleri bardyr. Prazikwantel keseliň ähli görnüşlerine täsir edýär. Metrifonat we oksamnihin şistosomozyň käbir görnüşleri üçin peýdalydyr. Derman saglygy goraýşyň tejribeli işgäriniň gözegçiligi astynda kabul edilmelidir.

Prazikwantel (Bitrisid, Dronsit)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

ÜNS BERIŇ: Göwreli aýallara prazikwanteli içmek bolmaýar. Çagasyny emdirýän enelere prazikwantel ulananda, çaga emdirmek bolmaýar. Olar derman çeninden 72 sagat soň hem göwsündäki süýdünü sagyp aýyrmalydyr. 4 ýaşamadyk çaga prazikwanteli bermäň.

Goşmaça täsirler: Prazikwantel ýadawlygy we başaýlanmany, kellagyryny we işdäniň ýitmegini döredip biler. Ýöne bu täsirler ýüze çykanda, bejergini bes etmeli däldir. Prazikwantelin goşmaça täsirlerini peseltmek üçin, onuň nahar wagtynda içileni gowudyr.

Prazikwanteliň şistosomoza garşy mukdary:

- (her kg-a 40 mg): 600 mg gerdejikler

Peşewde gan döredýän (Shematobium) şistosomozyň bejerilişi üçin bir mukdary beriň:

ululara: 2400-3000 mg (4-5 gerdejik)

8-12 ýaşly çagalara:

1200-1800 mg (2-3 gerdejik)

4-7 ýaşly çagalara:

600 mg (1 gerdejik).

Metefonat (Metrifonat, Bilarsil)

Metefonat – peşewde gan döredýän (S.hematobium) şistosomozyň bejerilişi

üçin iň arzan dermandyr. Ony göwreli aýallar ulanmaly däldir.

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

100 mg gerdejiklerde goýberilýär.

Metrifonatyň şistosomoza garşy mukdary:

- (bir mukdarda her kg-a 7.5-10 mg):

- 100 gerdejik -

3 mukdary beriň – arasy 2 hepde.

Her mukdarda içimlik:

ululara: 400-600 mg (4-6 gerdejik)

6-12 ýaşly çagalara:

300 mg (3 gerdejik)

3-5 ýaşly çagalara:

100 mg (1 gerdejik).

Oksamnihin (Wanzil, Manzil)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç:

250 mg kapsulalarda _____ üçin bahasy _____

5 ml 250 mg şiresi _____ üçin bahasy _____

ÜNS BERIŇ: Ony göwreli aýallara ulanmak bolmaýar. Ol seýrek hem bolsa, başaýlanmany, ukuçylygy we tutgaýlary döredip biler. Garaguş keselli adamlar oksamnihini garaguş keseline garşy dermanlar bilen bilelikde kabul edip biler.

Oksamnihiniň mukdary – (ulular üçin günde, her kg-a 15 mg; çagalara bolsa: günde iki gezekden her kg-a 10 mg).

- 250 mg kapsulalar -

Diňe bir gün içmeli.

Ulular üçin: 750-1000 mg (3 ýa-da 4 kapsulalar bir mukdarda bermeli).

Çagalar üçin aşakdakı mukdary günde iki gezekden bermeli:

8-12 ýaşly çagalara:

250 mg (1 kapsula)

4-7 ýaşly çagalara:

125 mg (1/2 kapsula)

1-3 ýaşly çagalara:

68 mg (1/4 kapsula)

DERÝA KÖRLÜGINE GARŞY (ON-HOSERKOZ)

Iwermektin – bu derýa körlüginu bejer-mek üçin iň gowy derman. Bu beýleki der-manlar ýaly hopwly täsirleri döretmeýän we gurçuklaryň ýumurtgalaryny haýallyk bilen öldürýän täze dermandyr. Eger iwermektin elýeterli bolmasa, saglygy goraýşyň tejri-beli işgäri ilki bilen dietilkarbamazin, soňra bolsa suramin berip biler.

Iwermektin (Mektizan)

Atlandyrylyşy: _____ üçin ba-hasy _____

Köplenç 6 mg-lik gerdejiklerde goýber-ilyär.

Dogry mukdary saýlamak üçin, müm-kin bolsa, ilki bilen keselliniň agramyny ölçäp görüň. Bir mukdary beriň. Beýleki mukdary 6 aý ýa-da 1 ýyl geçenden soň berse bolar.

SERESAP BOLUŇ: Agramy 15 kg-den az bolan (ýa-da 5 ýaşyna ýetmedik) çä-galara, göwrelilere we çaga emdirýän ene-lere, meningit ýa-da başga düýpli keseli bar bolanlara bermäň.

Iwermektiniň mukdary:

Bir gezek beriň:

agramy (65 kg-den) agyr gelýän ulu-lara:

2 gerdejik (12 mg)

orta (45-65 kg) agramly ululara:

1 1/2 gerdejik (9mg)

agramy ýeňil ululara we ýaşlara (26-44kg):

1 gerdejik (6mg)

(15-25 kg-lik) çagalara:

1/2 gerdejik (3mg)

Dietilkarbamazin (Getrazan, Bano-sid)

Atlandyrylyşy: _____ üçin ba-hasy _____

Köplenç: 50 mg-lik gerdejiklerde goýberilyär.

Dietilkarbamazin uly gurçuklary däl-de, ýaş gurçuklary öldürýär. Derman sag-lygy goraýşyň tejribeli işgäriniň gözegçiligi astynda kabul edilmelidir.

Gözlere zyýan ýetmekden gaça dur-mak üçin ululara az mukdardan 1 1/2 mg-den başlamak we hemişe mukdary günde 150 mg-a çenli köpeltmek wajypdyr. 2-3 hepdeläp doly mukdary kabul ediň. Der-man nahardan soň içilmelidir.

Dietilkarbamazin güýçli allergik tä-siri döredýär. Ony aýyrmak üçin saglygy goraýşy işgäri gistaminlere garşy serişdeleri ýa-da kortikosteroidleri berip biler.

Goşmaça täsirler: Käwagtlar bu der-man kellagyryny, ýadawlygy, ysgynsyzlygy, işdäniň ýitmegini, aşgazanyň bozulmagyny, üsgülewügi, gursakdaky agyryny, bogun-lardaky myşsalaryň agyryny, gyzdyrma-ny we örgünü döredip biler.

Suramin (Nafurid, Baýer 205, Antrip-ol, Germanin)

Atlandyrylyşy: _____ üçin ba-hasy _____

OI dietilkarbamazine görä has peýdä-lydyr. OI uly gurçuklary-da öldürýändir. On-dan dietilkarbamazin bilen bejeriliş alnanyn-dan soň hem peýdalansa bolar. Käwagtlar suramin böwregi zaýalaýandyr. Eger aýak-lar çişse ýa-da peşew bilen zäherlenmäniň başga alamatlary ýüze çyksa, dermany ulanmagy bes ediň. Böwrekleri agyrýan adamlara ony ulanmak bolýan däl-dir.

Suramin diňe saglygy goraýşyň tejri-beli işgäriniň kömek etmegi bien wenalara goýberilmelidir. Ululara 10 ml distillirlenen suwda 1 g suraminiň sanjymy 5-7 hep-deläp, hepde-de bir gezek edilmelidir. Iň az mukdar bolan 200 mg-den başlaň. Allergik täsirleri gistaminlere garşy serişdeler bilen bejeriň.

GÖZ KESELLERINE GARŞY

Antibiotik göz melhemi – “gyzyl göz-lere” garşy (konýunktiwit)

Peýdaly we mysaly maslahatlar:

Oksitetrasiklin ýa-da hlortetrasiklin göz melhemleri

Atlandyrylyşy: _____ üçin ba-hasy _____

Bu göz melhemleri bakteriýa we traho-

ma sebäpli, “gyzyl gözler” garşy ulanylyp bilner. Trahomany doly bejermek üçin tetrasiklini içmek gerekdir (sah. 356).

Göz melheminiň gowy peýda etmegi üçin, ony gabagyň daşyna däl-de içine çalmalydyr. Muny günüň dowamynda 3-4 gezek ediň.

Täze doglan körpeleriň gözlerini sözenekden ýa-da hlamidiýadan goramak üçin 1%-li eritromisin ýa-da 1%-li tetrasiklini göz melhemlerinden peýdalanylň. Olar doglanlarynda her gözünüň içki burçuna birazajyk melhem goýuň we gözlerdäki goýlan melhemi süpürmäň ýa-da ýuwup aýyрмаň.

Täze doglan çagalaryň bu melhem bilen bejerilişi üçin 221-nji sahypa serediň.

Göz damjalary - sulfasil natriniň 30% ergini - Täze doglan çagalaryň gözlerini goramak üçin

Atladyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Eger sizde ýokarda agzalan antibiotik melhemleri ýok bolsa, täze doglan çagalaryň her gözüne doglan badyna 30 % sulfasil natriniň erginini damdyryň. Bu täze doglan çagalaryň gözlerini (hlamidiýadan däl-de, eýsem) sözenekden gorar.

ÜNS BERIŇ: “gyzyl gözlerde”, buýnuz perdesiniň ýaralarynda we gözüň beýleki kesellerinde hem 20% - 30% ergini we melhemi ulanylyar.

AGRYRLARA GARŞY: ANALGETIKLER

Bellik: Agyryny aýyryan dermanlaryň dürli görnüşleriniň köpüsi bardyr. Olaryň köpüsi (esasan hem düzüminde dipiron bar bolanlary) howpludyr. Diňe howpsuzlygyna ynamyňyz bar bolan aspirin ýa parasetamol ýaly dermanlary ulanylň. Agyryny aýyryan has güýçli dermanlar bolan ibuprofen üçin 380-nji sahypa ýa-da kodein üçin 384-nji sahypa serediň.

Aspirin (asetilsalisil turşusy)

Köplenç aşakdaky görnüşlerde goýberilýär:

500 mg gerdejikler _____ üçin bahasy _____

75 mg süýji tagamly gerdejikler çagalar üçin (ýa-da çagalar aspirini) _____ üçin bahasy _____

Aspirin – örän peýdaly we bahasy arzan bolan agyryny aýyryan derman. Ol agyryny aýyrmaga, gyzgyny we sowuklamany peseltmäge kömek edýär. Şeýle-de ol üsgülewügi rahatlandyrmaga we gijilewügi peseltmäge peýda berýär.

Agyrylara, artrit ýa-da sowuklama garşy düzüminde aspirin bar bolan dermanlaryň dürli görnüşleriniň köpüsi satylýandyr. Emma olar gymmat we köplenç aspirin ýaly peýda etmeýär.

Howplulyk we seresaplylyk çäreleri:

1. Ýimit siňdirmek ýa-da aşgazan agyrylary üçin aspirin ulanmaň. Aspirin – turşulykdyr, şonuň üçinem keseli betelerleşdirip biler. Şol sebäpli-de aşgazanda ýarasy bar bolan adamlar aspirini hiç wagt içmeli dälir.
2. Aspirin käbir adamlarda agyry ýa-da sary gaýnamasyny döredýändir. Bu ýagdaýdan gaça durmak üçin aspirini süýt bilen ýa-da birazajyk ýimit sodasy bilen, suwuň köp mukdary bilen ýa-da ýimit bilen bilelikde içiň.
3. Peşew goýbermesi kadalaşýança, suwsuzlanan adamlara aspiriniň 1 mukdaryndan köp bermäň.
4. Aspirini 12 ýaşamadyk çagalara, esasan hem körpelere we demgysmaly kesellilere bermezlik gowudyr. Körpeler üçin parasetamol howpsuzdyr. Aspirin demgysmaly kesellilerde demgysma tutgaýyny döredip biler.
5. Aspirini çagalardan daşrakda saklaň. Onuň uly mukdary olary zäherläp biler.
6. Aspirini göwreli aýallara bermäň.

Aspiriniň mukdary – agyrylar ýa-da gyzdyrma üçin: - 500 mg-lik gerdejikler -

Her 4-6 sagatdan (günde 4-6 gezek) içmeli, emma çagalara günde 4 gezekden köp bermeli däl.

ululara: 1-2 gerdejik (500-1000 mg)

8-12 yaşly çagalara:

1 gerdejik (500 mg)

(Güýçli aýbaşy agyrylarynda, güýçli artritde ýa-da guragyryly tutgaýlarda iki mukdar ulanylyp bilner. Günde her kg-a 100 mg beriň. Eger gulaklar şaňlasa, ulanylýan mukdary azaldyň).

- çagalar aspiriniň 75 mg-lik gerdejik-

leri -

Aspirini çagalara günde 4 gezek bermeli.

8-12 yaşly çagalara:

4 gerdejik (300 mg)

3-7 yaşly çagalara:

2-3 gerdejik (150-225 mg)

1-2 yaşly çagalara: 1 gerdejik (75 mg)

1 yaşamadyk çagalara aspirin bermeli däl.

Parasetamol – agyrylara we gyzdyrma garşy:

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: 500 mg-lik gerdejiklerde goýberilýär.

Mundan başga, onuň şiresi hem bardyr.

Çagalara üçin aspirine görä, parasetamol howpsuzdyr. Ol aşgazan bozulmany döretmeýär we ony aşgazany ýaraly adamlar hem ulanyp biler. Göwreli aýallara-da ony ulansa bolar.

Parasetamolyň mukdary – agyrylara we gyzdyrma garşy: - 500 mg-lik gerdejikler -

Ony günde 4 gezek içmeli.

Her içimlik mukdary:

ululara: 500 mg-1 g.

(1 ýa-da 2 gerdejik)

8-12 yaşly çagalara: 500 mg

(1 gerdejik)

3-7 yaşly çagalara: 250 mg

(1/2 gerdejik)

1-2 yaşly çagalara: 125 mg

(1/4 gerdejik)

1- yaşamadyk körpelere: 62 mg

(1/8 gerdejik)

Ibuprofen

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: 200 mg-lik gerdejiklerde goýberilýär.

Ibuprofen myşsalar çisende we artrit zerarly bogunlardaky agyrylarda, aýbaşy agyrylarynda, kellagryda kömek edýär hem-de gyzdyrmany peseldýär. Ol aspirinden gymmatdyr.

ÜNS BERIŇ: Aspirine allergik täsiri bolanlara ibuprofeni içmek bolmaýar. Göwreli aýallar hem ony içmeli däl.

Ibuprofeniň mukdary: agyrylara we

gyzdyrma garşy: - 200 mg-lik gerdejikler-

Her 4-6 sagatdan içmeli.

Her mukdar aşakdaky tertipde kabul edilmelidir:

ululara, 12 yaşly çagalara we ýasy 12-den ýokarylara: 200 mg (1 gerdejik);

12 ýaşa ýetmedik çagalara bermeli däl.

Eger bir gerdejik agyryny ýa-da gyzdyrmany aýyrmasa ikini içse bolar. 24 sagadyň dowamynda 6 gerdejikden artyk içmäň.

Kofeinli Ergotamin (Kafergot) – çakyza garşy

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç 1 mg-lik ergotamin gerdejiklerinde goýberilýär.

Kofeinli ergotaminiň çakyza garşy mukdary:

ululara: çakyzanyň ilkinji alamatlarynda 2 gerdejik, soňra agyry aýrylýança her ýarym sagatdan bir gerdejikden içiň. Jemi 6 gerdejikden köp içmäň.

ÜNS BERIŇ: Bu dermany köp içmäň. Ony göwrelilere bermäň.

ÝARALAR TIKILENDE, AGYRYNY AÝYRMAK ÜÇIN: ANASTETIKLER

Lidokain (Ksilokain)

2% (adrenalin bilen bile ýa-da şonsuz)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: ampulalarda ýa-da sanjym üçin çüýsejiklerde goýberilýär.

Lidokaini ýaralar tikilende, ýaranyň doňmagy we şol bölegiň agyrysynyň aýrylmagy üçin, onuň töwereklerine etse bolar.

Sanjymy deriniň içine ýa-da astyna biribirinden 1 sm aralykda ediň. Sanjymdan öň porşeni yza çekmäge (sah. 73) çalşyň we ony haýallyk bilen goýberiň. Her 2 sm derä 1 ml agyry aýryjyny ulanyň. (Jemi 20 ml-den artyk ulanmaň). Eger ýara arassa bolsa, sanjymy ýaranyň gyalaryna edip bilersiňiz. Eger ýara hapa bolsa, (ol arassalandan soň) ýaranyň töweregindäki derä ediň, soňra ony ýapmazdan öň, örän ymykly edip ýarany arassalaň.

Köp ýaralary tikmek üçin lidokaini adrenalin bilen bile ulanyň. Adrenalin uzak wagtlap ýarany agyrysyzlandyryr we gan akmany saklamaga kömek edýär.

Elleriň we aýaklaryň barmaklaryndaky, ujytdaky, gulaklardaky we burundaky ýaralar üçin adrenalinsiz lidokainden peýdalanyň. Bu örän wajypdyr, çünki adrenalin şol ýaralara gelyän gany saklap we uly zyýan döredip biler.

Lidokainiň adrenalin bilen ýene bir ulanylyşy. Burundan güýçli gan akmasynda pagta bölejigini ezip burna dyky goýuň. Adrenalin wenalaryň gysylmasyny döredýär we gan akmasyny saklamaga kömek edýär.

AŞGAZANYŇ ÝYGRYLYP AGYRMASYNA GARŞY: SPAZMOLITIKLER

Belladonna (fenobarbitally ýa-da şonsuz)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: 8 mg-lik belladonnaly gerdejiklerde goýberilýär.

Spazmolitikleriň dürli görnüşleri bardyr. Olaryň köpüsinde belladonna ýa-da şoňa meňzeş (atropin, giossiamin) we köplenç fenobarbital, fenobarbiton bardyr. Bu serişdeleri zzygider kabul etmek gerek däl. Emma käwagtlar olary aşgazandaky we içegedäki agyrylaryň ýa-da sanjylaryň bejerilişi üçin alsa bolar. Olar infisirlenen peşew haltasynyň ýa-da sowuk alan öt haltasynyň agyrylaryny rahatlandyryp biler. Käwagtlar olar aşgazan ýaralaryny bejermek üçin peydalydyr.

Belladonnanyň içegäniň ýygrylmalaryna garşy mukdary:

- 8 mg-lik belladonnaly gerdejikler -

ululara: günde 1 gerdejik 3-6 gezek

8-12 ýaşly ýagalara:

günde 1 gerdejik 2-3 gezek

5-7 ýaşly çagalara:

günde 1/2 gerdejik 2 ýa-da 3 gezek

5 ýaşa yetmedik çagalara bermeli däl.

ÜNS BERIŇ: Eger bu derman görkezilen mukdardan artyk kabul edilse, ol zäherdir.

Olary çagalardan daşrakda saklaň.

Gözlere gara suw inme keselli adamlar düzüminde belladonna ýa-da atropin bar bolan dermanlary kabul etmeli däl.

TURŞULYGYŇ SIŇMEZLIGINE, SARYNYŇ GAÝNAMASYNA WE AŞGAZAN ÝARALARYNA GARŞY

Maaloks (düzüminde alýuminiý we magniý gidrookisi bar)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Gerdejiklerde, 250 ml çüýşelerde we 15 ml suspenziýaly gutujykda goýberilýär.

Bu dermany aşgazan turşulygynyň siňmezliginde, sary gaýnamada we aşgazan ýaralarynda ulanmak bolýar. Ony naharlanmazdan 1 sagat öň kabul etmek möhümdir. 2 ýa-da 3 gerdejigi çeynäň.

Aşgazanyň uly ýaralarynda 3-6 gerdejik (ýa-da 3-6 çay çemçesi) kabul edilmelidir.

SERESAP BOLUN: Tetrasiklin kabul edýän bolsaňyz, bu dermany içmäň. Dermanlaryň gatýşmagy sizde içegäniň bozulmasyny döredip biler.

Natriý bikarbonat (sodanyň bikarbonaty, iýmit sodasy)

Ak toz görnüşinde goýberilýär.

_____ üçin bahasy _____

Ol hem edil antasid ýaly, sary gaýnamasy bilen aşgazan bozulmasy ýa-da turşulygyň siňmezligi dörän ýagdaýynda örän çäklendirilen görnüşde ulanylýar. Ony aşgazanyň ötüşen kesellerinde we onuň ýaralarynda ulanmak bolmaýar. Ilkibada kömek edýän ýaly bolup görünse, ol aşgazanyň turşulygy köpräk işläp çykarmagyna mejbur edýär we ýagdaý erbetleşýär. Eger adam spirtli içgileri köpräk içen ýagdaýynda, iýmit sodasy peydalydyr. Turşulygyň siňmezligi üçin däl-de, eýsem bu maksat üçin ony parasetamol ýa-da aspirin bilen içse bolar. Alka-Zeltser – bu iýmit sodasy bilen aspiriniň garyndysy. Käbir ýagdaýlarda, serişde hökmünde suwa garylan 1/2 çay çemçeli soda erginini ulansa bolar. Muny köp ulanmaň.

Dişleri arassalamak üçin, diş pastasynyň deregine iýmit sodasyny ýa-da “soda” bilen duzuň garyndysyny (sah. 230) ulansa bolar.

ÜNS BERIŇ: Ýürek agyry keselleriniň käbirleri bilen keselleýän ýa-da elleri we ýüzi çişýän adamlar iýmit sodasyny ýa-da (duz hökmünde) natriniň köp mukdary bar bolan serişdeleri ulanmaly däl.

Simetidin (Tagamet)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: 200 mg-lik gerdejiklerde ýa-da 2 ml-de 200 mg-lik sanjymlarda goýberilýär.

Simetidin – gymmat, ýöne içegäniň we aşgazanyň ýaralaryny bejermek üçin peýdaly derman. Ol agyryny rahatlandyrýar we bejerişe kömek edýär. Ony uzak wagtlap ulanmak ýaralaryň adaty görnüşiniň köpüsiniň (içegäniň ýarasynyň) täzedden başlamagynyň öňüni almaga peýda edýär. Emma onuň ýüze çykmasyňyň öňüni almak üçin aýratyn berhizi berjaý ediş we ýaranyň gözgeçiligi boýunça 128-129-njy sahypalardaky beýleki maslahatlara eýeriň.

Seresaplylyk çäreleri: Simetidini göwreli aýallara, çaga emdirýän enelere we çagalara ulanmak bolmaýar.

Goşmaça täsirleri: Käwagtlar içgeçme, başaýlanma, örgün we ukuçylyk döredýär.

Içegäniň ýiti ýarasy üçin mukdar:

400 mg (200 mg gerdejikden ikisini) günde 2 gezekden ýa-da 800 mg (200 mg-lik gerdejikden 4-ni) ukudan öň 6 ýa-da 8 aýyň dowamynda.

Aşgazanyň ýiti ýarasy üçin mukdar:

300 mg (200 mg-lik gerdejigiň birisi we ýarasy) günde 4 gezekden 6-8 aýyň dowamynda.

Içegäniň ýarasynyň gaýtalanmagynyň öňüni almak üçin mukdar:

400 mg (200 mg gerdejikden 2-ni) ukudan öň 1 ýylyň dowamynda.

Ranitidin (Zantak)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: 150 mg-lik ýa-da 300 mg-lik gerdejiklerde goýberilýär.

Ranitidin simetidine meňzeş, ýöne gymmatdyr. Ol agyryny rahatlandyryp we ýarany bejermäge kömek edip biler. Emma ýaranyň bejerilişi we öňüniň alnyşy boýunça 128-129-njy sahypalarda berilýän maslahatlara eýermäge çalşyň.

Ýaranyň bejerilişi üçin ranitidiniň mukdary:

Günde 150 mg-den iki gezek ýa-da 6-8 hepdeläp, 300 mg-den günortanlyk nahar wagty.

Içegäniň ýarasynyň gaýtalanmazlygynyň öňüniň alnyşy üçin mukdar:

6-8 hepdeläp, 150 mg-den (150 mg-lik 1 gerdejik).

SUWSUZLANMA GARŞY

Däneli ösümlükler we adaty gant bilen regidron içgisini taýýarlamak boýunça görkezmeler üçin 152-nji sahypa serediň.

Käbir ýurtlarda suwsuzlanma garşy içgi taýýarlamak üçin, ýönekeý gandyň we duzuň gaplaryny (paketlerini) dükanlarda satýarlar ýa-da olar saglyk merkezlerinde elýeterlidir. Käwagtlar bu gaplar örän amatly. 152-nji sahypa görä, däneli ösümlüklerden taýýarlanylýan öý içgisi hem içgeçmäni gowy saklaýandyr. Gantly we birazajyk duzly öý garyndysy hem erbet täsir edýän däldir. Pul sarp edeniňden, öý garyndysyny taýýarlanylýan gowudyr. Siz ol pula iýmit alyp bilersiňiz. İçgeçmeli körpä ene süýdünü bermäni dowam etmäge çalşyň. Kesel çaga iýmit iýip bilen badyna, oňa iýmit berip başlaň. Suwsuzlanma garşy içgi bilen bilelikde berilýän iýmit, suwsuzlanmany saklamaga peýdaly täsir edýär we çagany ysgynsyzlykdan goraýar.

ÜNS BERIŇ: Käbir ýurtlarda, suwsuzlanma garşy dogry içgi taýýarlamak üçin, dürli mukdardaky suwy talap edýän (“ORS”= “SGID”) “suwsuzlanma garşy içilýän duzlar” dürli serişdelere garyp satylýar. Eger siz şonuň ýaly (SGID) gabýndan peýdalanýan bolsaňyz, oňa näçeräk mukdarda suw garmalydygyny öwrenmäge çalşyň. Olara suwuň gaty köp garylması howply bolup biler.

SERESAP BOLUŇ: Eger siz içgeçmeli çagany keselhana ýa-da saglyk merkezine alyp gitmekçi bolsaňyz, öýden çykmazdan öň, çaga köpräk suwuklyk ýa-da öý regidron içgisini beriň. Eger mümkin bolsa, ýolda çaga berer ýaly ýanyňyz bilen biraz suwsuzlanma garşy içgini ýa-da suwy alyň. Çaga ýgy-ýgydan içgini beriň. Eger onda gaýtarma bar bolsa, oňa içgini her minutsaýyn az mukdarda beriň. İçginiň az mukdary onuň içinde galar we gaýtarmanyň peselmegine kömek eder.

IÇ GATAMA GARŞY: SÜRGÜLER

Dürli sürgüleriň we arassalaýjy dermanlaryň peýdasy hem-de zyýany barada 15-nji sahypada berlendir. Sürgüler has ýygjam ulanylýar. Olar gaty we agyryly täreti (iç gatamany) ýumşatmaga kömek etmek üçin örän seýrek ulanylmalydyr. İçgeçmeli ýa-da iç agyryly, ýa-da suwsuzlanma bar bolan kesellilere hiç wagt sürgüleri bermäň. Şeýle hem 2 ýaşyna ýetmedik körpelere sürgüleri bermäň.

Adatça täreti iň gowy ýumşadyjy – bu kelem ýa-da şugundyr ýaly düzüminde tebigy süýümler bar bolan iýmitdir. Şeýlede, suwuň köp mukdarda (iň bomanda, günde 8 kãse) we miweleriň köpräk iýilmegi iç gatamada kömek edýändir.

Ajy duz (magneziýanyň sulfaty)

gijilewüğe garşy serişde we sürgi hökmünde

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: ak toz ýa-da kristal görnüşinde çykarylýar.

Ajy duzuň mukdary:

Yeňil sürgi hökmünde aşakdaky duzuň mukdaryny stakandaky suwa garyň we iň gowusy ajöze içiň:

ululara: 2 çay çemçesini

6-12 ýaşly çagalara:

1/2-den 1 çay çemçä çenli

2-6 ýaşly çagalara:

1/4-den 1/2 çay çemçä çenli

2 ýaşamadyk çagalara bermäň.

Gijilewügi aýyrmak üçin – 8 çay çemçesi duzy 1 litr suwa garyp, deriniň gijeýän ýerine ýapgy goýuň.

Mineral ýagy – sürgi hökmünde

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Käwagtlar ony agyryly, täreti gaty babasylyly adamlar ulanýarlar. Aslynda, ol täreti ýumşatmaýar-da, eýsem ýaglaýar. Bu ýagdaýda tebigy süýümlere baý bolan iýmit has gowudyr.

Mineral ýagynyň sürgi hökmündäki mukdary:

ulular we 12 ýaşdan uly çagalara:

iň bolmanda, agşamky nahardan soň 1-3 nahar çemçesini içmeli. Ony nahar bilen içmeli däl, sebäbi ol naharyň peýdaly witaminlerini özüne siňdirýändir.

SERESAP BOLUŇ: Bu dermany 12 ýaşyna ýetmedik çagalara, göwreli we çaga emdirýän aýallara, düşekden turup bilmeýän ýa-da ýuwdunmasy kyn bolan adamlara bermäň.

Gliserin şemleri (Dulkolaks)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Bu ok şekilli gerdejikler artbujaga salynýar. Olar içegäniň işlemegini güýçlendirýär we täretlenme döredýär.

Gliserin şemleriniň mukdary:

ululara we 12 ýaşdan uly çagalara:

1 şemi artbujaga salyň we 15-20 minutlap şol ýerde saklaň (bu täretiň aşak süýşmegine kömek edýär). Şemleri artbujakda näçe uzak saklasaňyz, şonça-da olaryň täsiri gowulaşýar.

ÝEÑIL IÇGEÇMEDEN: IÇGEÇMÄ GARŞY DERMANLAR

Pektinli kaolin (kaopektat)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: süýde meňzeş suwuklyk görnüşinde goýberilýär.

Bu derman täretin (için) goýalmagy (az suwly) we az agyryly bolmagy üçin ulanylýar. Ol içgeçmäniň döreyiş sebäbini bejermeyär ýa-da suwsuzlanmanyň önüni almayar. Ol içgeçmäniň bejerilişinde hiç wagt gerek däldir. Onuň adaty ulanylyşy bolsa, puluňy sarp etmekdir. Ol gaty kesel adamlara ýa-da kiçik çagalara berilmeli däldir. BIZIN BU ÝERDE OL BARADA GÜRRÜŇ ETMEGIMIZ, ONUŇ ULANYLYŞYNDAN GORANMALYDYGYNY AŇLADÝAR.

Ýeňil içgeçmä garşy pektinli kaoliniň mukdary, diňe:

- Kaopektat ýaly standart suwuk dermany ulanyň -

Her täretlenmeden soň bir mukdary ýa-da günde 4-5 gezek beriň.

Her içimlik mukdaryny aşadaky tertipde beriň:

ululara: 2-8 nahar çemçesini

6-12 ýaşly çagalara:

1-2 nahar çemçesini

6 ýaş aýetmedik çagalara:

BERMELI DÄL.

BURNUŇ DYKYLMAŞYNA GARŞY

Burnuň arassalanmagyna kömek etmek üçin, köplenç edilmeli zat – bu 164-nji sahypada beýan edilişi ýaly, duzly suwuň burna çekilmegidir. Käwagtlar dekonjestantyň (bitmäni aýyryan) damjalary aşadakilaryň mysalynda ulansa bolar:

Efedrinli we fenelefrinli Burun damjalary (Naftizin, Sanorin)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Olar burun dykylmada ýa-da dümewde, esasan hem syrkawýň içki gulagyna infeksiýa düşen ýagdaýynda ulanylmalydyr.

Dekongestant damjalarynyň mukdary:

164-nji sahypada görkezilişi ýaly, burnuň her tarapyna 1-2 damja damdyryň. Muny günde 4 gezek ediň. Bu damjalary 3 günden artyk ulanmaň, ýogsam olara endik

edersiňiz.

Burun damjalary efedriniň gerdejiklerinden edilyändir (sah. 385).

ÜSGÜLEWÜGE GARŞY

Üsgülewük – bu organizmiň öykene howa barýan ýollaryny arassalama we şol ýollar bilen mikroblaryň hem-de nemleriň öykene düşmeginden gorayyan usulydyr. Çünki üsgülewük, organizmiň goraglanma täsiridir. Üsgülewügi saklaýan we rahatlandyryan dermanlar bolsa, käwagtlar peýda etmegiň deregine uly zyýan yetirýändir. Üsgülewügi rahatlandyryjy bu serişdeleri (ýa-da supressantlary), diňe syrkawý uklamagyna goýmaýan, gyjyndyryjy guraksy üsgülewüge garşy ulanmalydyr. Üsgülewügiň kömekçileri (ýa-da ekspektantlar) diýip atlandyrylýan, nemiň üsgürlilip çykmagyna kömek edýän beýleki dermanlar hem bardyr.

Dogrusy, üsgülewüge garşy şiräniň iki görnüşide (rahatlandyryjy we kömekçiler hem) gereginden artyk ulanylýar. Köplenç meşhurlyga eye bolan üsgülewüge garşy şireleriň kömegi azdyr.

Üsgülewüge garşy iň gowy we wajyp derman – bu suw. Nemlerden gutulmak we üsgülewügi rahatlandyrmak üçin, gyzgyn bugdan dem almak we köpräk suw içmek gerekdir. Görkezmeler üçin 168-nji sahypa serediň. Üsgülewüge garşy öý serişdesiniň taýýarlanylşy 169-njy sahypada beýan edilendir.

Üsgülewügi rahatlandyryjylar (basyjylar): kodein

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: üsgülewüge garşy şireler ýa-da suwuklyk görnüşinde goýberilýär. Aspirinli ýa-da şonsuz gerdejikler hem çykarylýar.

Kodein – güýçli, agyryny aýryjydyr we üsgülewügi rahatlandyryjylaryň güýçlüsiniň biri. Emma onuň neşe önümi bolanlygy üçin tapylmasy kyndyr. Ol köplenç şire görnüşinde ýa-da gerdejiklerde goýberilýär. Mukdary serişde bilen bilelikde berilýär. Ululardaky üsgülewügi rahatlandyrmak üçin, adatça kodeiniň 7-15 mg-si ýeterlidir. Çagalara ýaşyna we agramyna görä, az mukdar talap edilyändir (sah. 62).

DEMGYSMA GARŞY

Demgysmanyň öňüni almak ýa-da ony bejermek üçin 167-nji sahypa serediň. Demgysmadan ejir çekýän adamlar, dermanlaryny öýde saklamalydyr. Olary hyşşyldynyň ýa-da döş gysylmasynyň ilkinji alamatlarynda ulanyň başlaň.

Efedrin

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç 15 mg (we 25 mg) gerdejiklerde goýberilýändir.

Efedrin demgysmanyň ýeňil tutgaýlaryny saklamak we güýçli tutgaýlaryň aralygynda onuň öňüni almak üçin peýdalydyr. Ol howanyň öýkene ýeňil geçmegi üçin öýkeniň turbalaryny (bronhlaryny) açmaga kömek etmede täsir edýär. Şeýle-de ol öýken sowuklamasy ýa-da bronhit zerarly dem alşyň kynçylyklarynda hem ulanylyp bilner.

Efedrin köplenç teofillin ýa-da aminofillin ýa-da fenobarbital bilen bileleşikde goýberilýär. Demgysma garşy beýleki dermanlaryň elýeterli bolmadyk ýagdaýyndan başga ýagdaýlarda, bu birleşmelerinden gaça duruň.

Demgysma garşy efedrininiň mukdary:

- (alamatlar ýüze çykan ýagdaýynda, günde 3 gezekden her kg-a 1 mg):

- içimligi 15 mg-lik gerdejikler -

Günde 3 gezek içiň.

Her içimlik mukdary:

ululara: 15-60 mg (1-4 gerdejik)

5-10 ýaşly çagalara:

15-30 mg 1-2 gerdejik)

1-4 ýaşly çagalara:

15 mg (1 gerdejik)

1 ýaşamadyk çagalara:

BERMELI DÄL.

Dykylan burun üçin burna efedrininiň damjalaryny ulanmaly. Olary 1 gerdejigi 1 çay çemçe suwda eredip taýynlasa bolar.

Teofillin ýa-da Aminofillin

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: gerdejiklerde we güýçlüligi dürli bolan şirelerde goýberilýär. Ol demgysmany saklamak we tutgaýlaryň öňüni almak üçin çykarylýar.

Mukdary: - (her 6 sagatdan, her kg-a 3-5 mg)

- içimligi 100 mg gerdejikler -

Her 6 sagatdan bermeli:

ululara: 2 gerdejik

7-12 ýaşly çagalara: 1 gerdejik

7 ýaş çenli çagalara: 1/2 gerdejik

körpelere: BERMELI DÄL.

Agyr ýagdaýlarda ýa-da berlen mukdar bilen demgysma aýrylmasa, ýene bir mukdar goşuň. Emma şondan artyk bolmasyn. Eger keselli gepläp bilmese, basym tiz kömege ýüz tutuň.

Salbutamol (Albuterol)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: 4 mg gerdejiklerde, 5 ml-de, 2 mg şire ýa-da 10 mg ballonlarda aerazol görmüşlerinde goýberilýär.

Demgysmany saklamak we tutgaýlaryň öňüni almak üçin ulanylyar. Salbutamoly özbaşdak ýa-da teofillin bilen birlikde ulanylyp bolar.

Salbutamoluň mukdary:

- (her 6-8 sagatdan, her kg-a 0.1mg-den):

- içimlik 4 gerdejikden ýa-da 2 mg 1 çay çemçesi şireden ybaratdyr -

Her 6-8 sagatdan içmelidir:

ululara:

1 gerdejik ýa-da 2 çay çemçesi

6-12 ýaşly çagalara:

1/2 gerdejik ýa-da 1 çay çemçesi

2-5 ýaşly çagalara:

1/4 - 1/2 gerdejik ýa-da 1/2 - 1 çay çemçesi

körpelere: BERMELI DÄL.

Başlanýan demigysmany aýyrmak üçin dermanyň 1 ýa-da 2 mukdaryny bokurdaga sepmeli. (0,1-0,2 mg)

Adrenalin

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç 1 ml-de 1mg-lik ampulalarda goýberilýär.

Adrenalini aşakdaky ýagdaýlarda ulanmak gerekdir:

1. dem alma kynlaşan ýagdaýyndaky demgysmanyň güýçli tutgaýlary;
2. penisilliniň sanjymy, bürmek keseline garşy antitoksiniň we atyň sy-

worotkasyndan taýýarlanylýan beýleki antitoksinleriň sanjymlary sebäpli dörän allergik şoklarda ýa-da güýçli allergik täsirlerde (sah. 70).

Demgysma garşy adrenaliniň mukdary:

- 1 ml-k suwuklykdaky

1 mg-lik ampula -

Ilki bilen ýüregiň urşuny barlaň we sanaň. Soňra deri astyna sanjym ediň (sah. 167).

ululara: 1/3 ml

7-12 ýaşly çagalara: 1/5 ml

1-6 ýaşly çagalara: 1/10 ml

1 ýaşamadyk çagalara:

BERMELI DÄL.

Allergik şoga garşy adrenaliniň mukdary:

- 1 ml suwuklykdaky

1 mg-lik ampula -

Sanjym myşsa edilýär:

ululara: 1/2 ml

7-12 ýaşly çagalara: 1/3 ml

1-6 ýaşly çagalara: 1/4 ml

1 ýaşamadyk çagalara:

SANJYM ETMELI DÄL.

Eger zerur bolsa, ýarym sagatdan soň ikinji mukdary, ýene ýarym sagatdan soň üçünjini etse bolar. 3 mukdardan artyk bermäň. Eger birinji sanjymdan soň ýürek urşy bir minutyň dowamynda 30 urgudan köp bolsa, beýleki mukdary bermäň.

Adrenalini ulananyňyzda örän seresap boluň we hiç wagt maslahat berilýän mukdardan artyk bermäň.

ALLERGIK TÄSIRLERE WE GAÝTARMA GARŞY: ANTIGISTAMINLER

Antigistaminler – organizme birnäçe usullar bilen täsir edýän dermanlardyr:

1. Olar gijilewük, deridäki örgünler ýa-da çişler, iteşen, allergik gyzdyrma we allergik şok ýaly allergik täsirleriň önüni almaga ýa-da rahatlandyrmaga kömek edýär.
2. Olar ýürek bulanma ýa-da gaýtarma duýgularynyň önüni almaga kömek edýär.
3. Olar köplenç ukuçylygy (sedatiw) döredýärler. Antigistamin içeniňizde

howply işlerden, stanok işletmekden ýa-da alkogol içgilerini içmekden gaça duruň.

Diprazin (Pipolfen) we difengidramin (Dimedrol) – bular güýçli ukuçylygy döredýän güýçli antigistaminler. Dimengidrinat (Dedalon) difengidramine meňzeş bolup, ýürek bulanmalarynda ulanylýar. Emma başga sebäplerden döredýän gaýtarma garşy diprazin gowy kömek edýändir.

Hlorfeniramin gaty gymmat bolmadyk antigistamin bolup, ukuçylygy az döredýär. Bu sebäbe görä, gündizki gijilewügi rahatlandyrmak üçin käwaqtlar hlorfeniraminiň ulanmak gowudyr. Diprazin gije peýdalydyr, çünki ol ukuny güýçlendirýär, şol bir wagtyň özünde-de gijilewügi rahatlandyýar.

Antigistaminleriň adaty sowuklama peýda edýänligi barada subutnamalar ýokdur. Olar adatça gereginden artyk ulanylýar. Olary köp ulanmak bolmaýar.

Antigistaminler demgysma garşy ulanylmaly däldir, sebäbi olar nemleri goýaldýar we dem almanyň agyrlaşmagy mümkin.

Dermanhanajyk üçin talap edilyäni – adatça bir antigistamin. Onuň üçin diprazin saýlanylsa gowy bolar. Onuň hemişe elýeterli däldigi sebäpli, bu ýerde beýleki antigistaminler üçinem mukdarlar berilýär.

Düzgün bolşy ýaly, antigistaminler içilse gowy bolar. Sanjymlar diňe agyr gaýtarmany saklamaga kömek etmede, (bürmek keseline, ýylan çakmasyna we ş.m. üçin) antitoksin ulanylmazdan öň ýa-da allergik şoguň aýratyn howpy dörän ýagdaýynda edilmelidir. Çagalara üçin köplenç göni içegä şemler goýulsa gowy bolar.

Diprazin (Pipolfen)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç aşakdaky görnüşlerde goýberilýär:

25 mg-lik gerdejiklerde _____ üçin bahasy _____

sanjym üçin -25 mg-lik 1 ml ampulada _____ üçin bahasy _____

SERESAP BOLUŇ: eger hökmany zerurlyk dörese, göwreli aýallar diprazini ulanyp biler.

Dipraziniň mukdary:

- içimligi 25 mg-lik gerdejikler -

günde 2 gezekden içmeli.
Her mukdarda ulanylmasy:
ululara: 25-50 mg (1-2 gerdejik)
10-14 yaşly çagalara: 15 mg (0,6 ml)
7-9 yaşly çagalara: 10 mg (0,4 ml)
5-6 yaşly çagalara: 7.5 mg (0.3 ml)

- myşsalara edilyän 1ml-de 25 mg-lik sanjymlyary ulanyp -

1 sanjymy ediň we zerur bolsa 2 - 4 sagatdan soň täzeden sanjymy ediň.

Difengidramin (Dimedrol)

Atlandyrylyşy: _____
Köplenç 50 mg-lik gerdejiklerde goýberilýär. ____ üçin bahasy ____
sanjym üçin: her ml-de 50 mg-lik ýada 10 mg-lik ampulalar ____ üçin bahasy ____

SERESAP BOLUŇ: çaga emdirýän enelere we täze doglan çagalara difengidramini bermäň. Ony hökmany zerurlyk ýüze çykmasa, göwrelilik aýallara bermezlik gowudyr.

Difengidraminiň mukdary -
içimligi 50 mg-lik gerdejikler
Günde 1-2 gezek
ululara: 50-100 mg (1-2 gerdejik)
6-12 yaşly çagalara:
25 mg (1/2 kapsula)
2-7 yaşly çagalara:
12.5 mg (1/4 kapsula)
körpelere:
6 mg (1/8 kapsula) beriň.

- myşsalara edilyän mld-e 25 mg-lik sanjymlyary ulanmaly.

Difengidramini diňe allergik şok ýagdaýynda sanjym etmelidir. 1 sanjymy ediň we zerur bolsa 2-4 sagatdan soň täzeden sanjymy ediň:

ululara:
25-50 mg (2.5-5.0 ml)
6-12 yaşly çagalara:
15-25 mg (1.5-2.5 ml)

2-5 yaşly çagalara:
5-15 mg (0.5-1.5 ml)
körpelere: 2-5 mg (0.2-0.5 ml)

Hlorfeniramin

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy ____

Köplenç 4 mg-lik gerdejiklerde (şeylede başga ölçegdäki gerdejiklerde, şire görmüşlerde we ş.m.) goýberilýär.

Hlorfeniraminiň mukdary:
Günde 3-4 gezek 1 mukdardan içmeli.
Her mukdarda:
ululara:
4 mg (1 gerdejik)
12 yaşa çenli çagalara:
2 mg (1/2 gerdejik)
körpelere:
1 mg (1/4 gerdejik) bermeli.

Dimengidrinat (Dedalon)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy ____

Köplenç 50 mg-lik gerdejiklerde goýberilýär.

Esasan-da ol ýürek bulanmany aýyrmak üçin satylýar. Emma ol allergik täsiri we ukuçylygy azaltmak üçin beýleki anti-gistaminler ýaly ulanylyp bilner.

Dimengidrinatyň mukdary:
Günde 4 gezek içmeli.
Her mukdary aşakdaky tertipde bermeli:

ululara:
50-100 mg (1-2 gerdejik)
7-12 yaşly çagalara:
25-50 mg (1/2-1 gerdejik)
2-6 yaşly çagalara:
12-25 mg (1/4-1/2 gerdejik)
2 ýaşamadyk çagalara:
6-12 mg (1/8-1/4 gerdejik)

ANTITOKSINLER

ÜNS BERİŇ: Bürmek keseline, ýylanyň we içýanyň çakmasyna garşy taýýarlanylýan köpsanly zähersizlendirmeler atyň syworotkasyndan taýýarlanylýandyr. Olaryň howply allergik täsiri (allergik şok, sah.70) döretmegi mümkin. Atyň syworotkasyndan taýýarlanylýan antitoksiniň sanjymy edilmezinden öň, gyssagly kömek üçin hemişe adrenalini taýýarlap goýuň. Allergiýadan ejir çekýänlere ýa-da atyň syworotkasynyň islendik antitoksin görmüşü sanjym edilen adamlara, ilki bilen – antitoksin edilmezinden 15 minut öň, prometazin (Fenergan) ýa-da difengidramin (Benadril) ýaly antigistaminleriň sanjymy edilse gowy bolar.

İçýanyň çakmasyna ýa-da zäherlenmä garşy antitoksin

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç sanjym üçin liofil (toz görnüşinde) goýberilýär.

Dünyäniň dürli böleklerinde içýanyň çakmasyna garşy dürli zähersizlendirme goýberilýär. Meksikada Min Meksiko, D, F Min Laboratoriýasy tarapyndan Antialakran goýberilýär.

İçýanyň çakmasyna garşy zähersizlendermäni diňe howply ýa-da ölüme eltýän içýanlaryň bolýan ýerlerinde ulanmalydyr. Adaty zähersizlendirmäni diňe çaganyň çakylan ýerinde, esasan hem onuň bedeniniň ýokarky böleginden, ýagny kellesinden çakylan ýagdaýynda ulanmak gerekdir. Ýagdaýy gowulandyrmak üçin zähersizlendirmäni mümkin boldugyça basym, çakma bolan badyna, sanjym arkaly edilmelidir.

Adatça zähersizlendirme doly görkezmeleri bilen bile gelýändir. Olary hökman berjaý ediň. Adatça ululara görä, kiçi çagalara zähersizlendirme köpräk talap edilýär. 2 ýa-da 3 çüýşejik gerek bolar. Umuman, içýanlar ulular üçin howpsuzdyr. Çünki zähersizlendirme özünde käbir howplulygy gizleýänligi üçin ulularyň ony kabul etmezligi gowudyr.

Ýylanyň çakmasyna garşy zähersizlendirme ýa-da antitoksin

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç çüýşejiklerde ýa-da sanjymlar üçin komplektilerde goýberilýär.

Zäherli ýylanlaryň çakmasyna garşy zähersizlendirme ýa-da zäherlerden goranmak üçin derman dünyäniň köp böleginde öndürilýär. Eger siz zäherli ýylanlaryň adamlary çakan ýa-da çakyp öldüren ýerinde ýaşayan bolsaňyz, zerur bolan zähersizlendirmäni tapyň we el ýüzünde bolar ýaly ätiýaç üçin öňünden taýynlap goýuň. Käbir zähersizlendirme – gury ýa-da “liofil” görmüşde bolup, olary sowadyjsyz saklasa bolar. Beýlekileri bolsa sowuk ýerde saklamak zerurdyr.

Aşakdaky sanawda dünyäniň köp böleklerinde satylýan önümleriň birnäçe görnüşleri berilýär.

Özbekistan — Döwlet aksioner konserni (Uzfarmfoonat) Daşkent şäheri – alahöwren we beýleki zäherli ýylanlar üçin.

Demirgazyk Amerika: Poliwalent Krotalid Antiwenin. Biyet laboratoriýasy arkaly. Haşşyldaýan ýylanlaryň we beýleki çukur kelleli alahöwrenleriň çakmasyna garşy.

Meksika we Merkezi Amerika: Suero Antikrotaliko (haşşyldaýan ýylan) we Suero Antiwiperino (haşşyldaýan ýylan, çukur kelleli alahöwren, duz alahöwreni we beýleki zäherli ýylanlar). Meksika, D.F. Min laboratoriýasy arkaly.

Tailand: Dürli çakmalara garşy aýratyn zähersizlendirme. Gyzył ýarymaý arkaly, Institut Pastera, Bangkok.

Hindistan: Poliwalent zähersizlendirme (dürli ýylanlara garşy). Hofkinsin Instituty arkaly, Bombey.

Efiopiya: Poliwalent zähersizlendirme. Behrinwerke laboratoriýasy arkaly.

Müsür: Poliwalent zähersizlendirme. Diňe döwletiň üsti bilen elýeterli.

Günbatar Afrika: Esis-Bitis-Haýa (haly alahöwrenine, gabon alahöwrenine we kepjebasa) garşy poliwalent zähersizlendirme. Adatça döwlet tarapyndan berilýär. Haly alahöwrenine (Esis) garşy zähersizlendirme kabir ýerlerde taýynlanylýar.

Adatça ýylanlaryň çakmasyna garşy zähersizlendirmäni ulanmak boýunça görkezmeler dermanhanajykda saklanmalydyr. Ulanmazdan öň olary öwreniň. Zähersizlendirmäniň mukdary ýylanyň uludygyna ýa-da adamyň kiçidigine görädir. Käwagtlar 2 ýa-da köpräk çüýşejik gerek bolýar. Sanjymyň gowy kömek etmegi üçin, zähersizlendirmäni çakma bolan badyna

etmek gerek.

Allergik şokdan gaça durmak üçin sereşaplylyk çäreleriniň ählisini görmäge çalşyň (sah. 70).

Bürmek keseline garşy antitoksin

Adamlaryň bürmek keseli üçin immunoglobulini 250 BIR çüýşejiklerde goýberilýär.

Atlaryň bürmek keseline garşy antitoksini, köplenç 1500, 20 000, 40 000 we 50 000 BIR çüýşejiklerde goýberilýär.

Bürmek keseline garşy sanjym edilmedik adamlaryň bar ýerinde, dermanhanajykda hemişe bürmege garşy antitoksin bolmalydyr. Ol iki: biri adamyň syworotkasyndan (bürmek immunoglobulini, Gipertet) we beýlekisi atyň syworotkasyndan edilen (bürmek antitoksini) görnüşlerde bolýarlar. Eger elýeterli bolsa, bürmek immunoglobulini ulanyň, çünki ol allergik täsiri az döredýändir.

Emma bürmek antitoksini ulanýan bolsaňyz, allergiýa garşy ähli seresaplylyk çärelerini görmek gerekdir. Eger keselli demgysmadan ýa-da başga bir allergik täsirlerden ejir çekýän bolsa, ýa-da eýýam oňa atyn syworotkasyndan taýýarlanan antitoksin edilen bolsa, antitoksin sanjymyny etmezden 15 minut öň, prometazin ýaly antigistamin sanjymyny ediň.

Eger bürmege garşy sanjym edilmedik adama, ony döredip biljek düýpli ýara alan bolsa (sah.89), bürmegiň ilkinji alamatlary ýüze çykmazdan öň, oňa bürmek immunoglobulini 250 BIR (1 çüýşejik) sanjymyny ediň. Bürmek antitoksini ulananyňyzda, 1500 - 3000 BIR sanjyň. Çagalara bürmek antitoksini 750 BIR ediň.

Eger kesellide bürmegiň alamatlary döreyän bolsa, bürmek immunoglobulini 5000 BIR ýa-da 50000 BIR bürmek antitoksini sanjyň. Sanjymly myşsalar, bedeniň uly myşsalarýna (ýanbaşa we buduna) ediň. Mümkin bolsa, mukdaryň ýarysyny wenalardan goýberiň.

Adatça antitoksinli bejerilişe garmazdan, bürmegiň alamatlary artýandyr. Bejerişiň beýleki usullary (sah. 183-184) dürli-dürlüdir ýa-da wajypdyr. Şol bada bejerişe başlaň we lukmana ýüz tutuň.

ÝUWDULAN ZÄHERLERE GARŞY

Gaýtardyjy köküň şiresi – gaýtarma döretmek üçin

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç şire görnüşinde goýberilýär. (Eliksiri ulanmaň.)

Adam zäher ýuwdanda, gaýtarma döretmek üçin. Eger adam güýçli turşulygy, aşgary, benzini ýa-da kerosini ýuwdan bolsa, ony ulanmaň.

Gaýtarma köküniň mukdary:

Islendik ýaş üçin 1 nahar çemçesi. Eger keselli gaýtarmasa, ýarym sagatdan soň bu mukdary gaýtalaň.

Un görnüşdäki kömür (ýa-da aktiwirlenen kömür) – ýuwdulan zähere garşy

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Kömür ýuwdulan zähəri özüne siňdirýär we ony zyýansyzlandyýar.

Un görnüşindäki kömrüň mukdary:

Miwe şiresine ýa-da suwa garylan 1 nahar çemçesi.

Aktiwirlenen kömrüň mukdary:

Deň mukdardaky suwa ýa-da miwe şiresine garylan 1 doly käse.

TUTGAÝLARA (DAMAR ÇEKME- LERE) GARŞY

Fenobarbital we fenitoin, garaguş keseli bilen baglanyşykly damar çekmeleriň we tutgaýlaryň öňüni almak üçin ulanylýan adaty dermanlardyr. Käwagtlar has gymmatly dermanlar hem elýeterlidir. Köplenç lukmanlar 2 ýa-da köpräk dermanlary ýazyş berýärler. Emma bir dermanyň goşmaça täsiri az bolup, ol gowy täsir edýändir. Tutgaýlaryň öňüni alyan serişdeler ukudan öň kabul edilse gowudyr. Sebäbi olar köplenç ukuçylygy döredýärler. Diazepamý garaguş keseliniň uzak wagt dowam edýän tutgaýy saklamak üçin berse bolar. Emma bu öňüni alma üçin adaty, gündizki ulanyş dälidir.

Fenobarbital

(Fenobarbiton, Lýuminal)

Köplenç aşakdaky görnüşlerde goýberilýär:

50 mg we 100 mg gerdejikerde _____ üçin bahasy _____

Fenobarbitaly garaguşuň damar çekmeleriniň ýa-da tutgaýlarynyň we bürmege garşy gysylmalaryň öňüni almak üçin içse bolar. Köplenç garaguş üçin ony bütin ömrüne içmek zerurdyr. Tutgaýlaryň öňüni almak üçin iň az mukdary kabul etmek gerekdir. Şunuň ýaly az mukdar, hapgyrtmada üsgülewügi azaldýar ýa-da güýçli gaýtarmanyň öňüni alýar.

ÜNS BERIŇ: Fenobarbitalyň has köp mukdary dem almany saklap we haýalladyp biler. Onuň täsiri haýal başlanýar we (eger adam peşew goýbermese, 24 sagatlap ýa-da ondan hem artyk) uzak wagtlap dowam edýär. Seresap boluň, gaty köp bermäň!

Fenobarbitalyň mukdary: -
(günde, her kg-a 3-6 mg):
- 100 mg gerdejikleri içip -
(Garaguşa garşy, ukudan öň)
1 mukdary içiň.

Her mukdarda içimligi:
ulular we 12 ýaşa çenli çagalara üçin:
100-200 mg (1 - 3 gerdejik)
7-12 ýaşly çagalara:
50-100 mg (1/2 1 gerdejik)
7 ýaşa çenli çagalara:
20-50 mg 1/4 - 1/2 gerdejik)

Eger tutgaýlar köşemese, 15 minutdan soň ýene 1 mukdar berse bolar, ýöne ondan artyk däl. Bürmek keseline garşy berlen mukdary günde 3 gezekden gaýtalaň. Eger gysylmalar aýrylsa, kem-kemden mukdary peseldip başlaň.

Fenitoin (difenilgidantoin, Dilantin)

Atlandyrylyşy: _____

Köplenç aşakdaky tertipde goýberilýär.

25 mg, 30 mg, we 100 mg kapsulalarda
_____ üçin bahasy _____

5 ml-de 125 mg şire görmüşde (1 çay çemçesi) _____ üçin bahasy _____

Ol garaguş keselindäki tutgaýlaryň öňüni almaga kömek edýär. Belki, dermany bütin ömrüne kabul etmek gerek bolar. Tutgaýlaryň öňüni almak üçin iň pes mukdary ulanmak gerekdir.

Goşmaça täsirler: Fenitoiniň uzak wagtlap ulanmasyndan diş etlerinde kadasyz

ösüntgiler ýa-da çişler ýüze çykýar. Eger hakykatdan hem şeýle bolsa, dermany üýtgetmek gerekdir. Agyz boşlugynda arassaçylygy saklap we naharlanandan soň dişleri we olaryň etlerini diş çotgasy bilen gowy arassalap, diş etleriniň keselleriniň bölekleyin öňüni alsa bolar.

Fenitoinin tutgaýlara garşy mukdary:
(günde her kg-a 5 mg):
- 100 mg-lik kapsulalaryň kabul edilişi -

Aşakdaky mukdary günde bir gezek, ukudan öň ulanyň başlaň.

Her mukdarda ulanylmaly:
ulular we 12 ýaşdan uly çagalara üçin:
100-300 mg (1 - 3 kapsula)
7-12 ýaşly çagalara:
100 mg (1 kapsula)
7 ýaşa çenli çagalara:
50 mg (1/2 kapsula)

Eger bu mukdar bilen tutgaýlar bütinleý galmasa, ony ýene bir gezek gaýtalaň, ýöne şondan artyk däl.

Eger tutgaýlaryň öňi alnan bolsa, tutgaýlaryň öňüni almak üçin iň pes mukdary tapýançaňyz, ony kem-kemden peseldiň.

Diazepam (Valium)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç sanjymlar üçin 1 ml suwuklykda 5 mg goýberilýär.

Diazepamyň ulanylyşy fenobarbitala meňzeş, ýöne ol gymmatdyr. Ony bu ýere, fenobarbital bolmadyk ýagdaýynda ulansa bolar diýen pikir bilen goşduk. Ulularda garaguş tutgaýyny saklamak üçin mukdar 5-10 mg-dir. Eger zerur bolsa, 2 sagatdan soň bu mukdary gaýtalaň.

Gysylmalary saklamak üçin bürmek keseline garşy şonça mukdar beriň. 5 mg-den başlaň (çagalara ondan hem az), gerek bolsa köpräk beriň. Ýöne bir gezekde 10 mg-den ýa-da günde 50 mg-den köp bolmasyn. Eger zerur bolsa, diazepamy fenobarbital bilen bile berse bolar. Emma gaty köp bermezlik üçin seresap boluň.

Tutgaýlaryň aýrylmany üçin diazepamyň we fenobarbitalyň şemlerini artbujaga goýsa bolar. Eger sizde diňe sanjymlyk ýa-da suwuklyk görnüşdäki dermanlar bar bolsa, artbujaga plastik sprisi iňnesiz goýberiş. Şeýle mümkinçilik yok bolsa, diazepamyň ýa-da fenobarbitalyň gerdejigini owardyp we suw bilen garyp artbujaga goýberiş.

Diazepam has gorkuly we howsalaly ýagdaýlarda peýdalydyr. Emma şeýle ýagdaýlar üçin onuň ulanmasy has çäklendirilmelidir.

Sanjymlar üçin diazepamyň mukdary:
- 2 ml-de 10 mg-lik ampulalaryň ulanylyşy -

ulular we 12 ýaşa çenli çagalara üçin:
5-10 mg (1-2 ml)

7-12 ýaşly çagalara: 3-5 mg (2/3-1 ml)

1-6 ýaşly çagalara: 1-5 mg (1/5-1 ml)

1 ýaşa çenli çagalara: BERMELI DÄL.

Eger zerur bolsa, mukdary 3-4 sagatdan soň gaýtalaň.

ÜNS BERIŇ: Wena görä, myşsa diazepamyň sanjymyny etmek howpsuz bolsa-da, ol gaty gowy we basym täsir etmeyär. Eger wenadan etmekçi bolsaňyz, uly wenadan örän haýallyk bilen goýberiş.

Diazepamyň uly mukdary dem alşy peseldýär we saklaýar. Gaty köp bermezlik üçin seresap boluň.

DOGRUMDAN SOŇKY GÜYÇLI GAN AKMALARA GARŞY (DOGRUMDAN SOŇKY GAN AKMA)

Dogrumdan soňky gan akmalary saklamakda, dermanlaryň dogry ulanylyşy baradaky maglumatlar üçin 266-njy sahypa serediň. Düzgün boýunça, ýatgyny ýygrydyjylar (ergonowin, oksitosin we ş.m.) diňe çaga doglanyndan soň gan akmalary saklamak üçin ulanylmalydyr. Olaryň dogrumy çaltlandyrmak ýa-da dogrumda enäni gurlandyrmak üçin ulanylmasy çaga üçin hem, ene üçin hem howply bolup biler.

Çaga dogulýança, has gowusy, ýoldaşy çykýança ony hiç wagt bermeli däldir. Ýoldaş çykmazdan öň (çaga doglanyndan soň) gan akma köpelse, oksitosiniň 1,0 (5 BIR) sanjymyny myşsadan goýberiş. Ergonowini ýoldaş çykmazdan öň ulanmaň, çünki ol ýoldaşyň çykmasyna päsgelçilik döredip biler.

Pituitrin oksitosini ýada salýar, ýöne

ol örän howpludyr. Ony oksitosin we ergonowin elýeterli däl wagty, diňe gan akmada gyssagly kömek etmek üçin ulanmak gerekdir.

Täze doglan çagadaky gan akma garşy K witaminini ulanyň (sah. 394)

Metilergometrin we ergometrin maleat (Ergotrat, Metergin)

Atlandyrylyşy: _____

Köplenç aşakdaky görnüşlerde goýberilýär:

sanjymlar üçin 1 ml-de 0,2g ampula _____ üçin bahasy _____

0,2 mg-lik gerdejiklerde _____ üçin bahasy _____

Ýoldaş çykanyndan soň güýçli gan akmany saklamak ýa-da öňüni almak üçin.

Ýoldaş çykanyndan soň (2 kâsedden köp) güýçli gan akma garşy metilergometrinini 1 ýa-da 2 ampulasyny myşsadan (ýa-da 1 ampulasyny gyssagly kömek hökmünde wenadan) sanjyň. Eger zerur bolsa, ýarym ýa-da 1 sagatdan soň mukdary gaýtala bolar. Gan akma kesileninden soň dermany gerdejige çalşyň.

Ergonowiniň içimlik mukdary: - 0.2 mg-lik gerdejikler:

Dogrumdan soňky güýçli gan akmanyň öňüni almak ýa-da (esasan hem gan azlyk bar bolan enelerde) ganyň ýitgisini azaltmak üçin, ýoldaş çykan wagtyndan başlap, günde 3-4 gezek 1 gerdejikden beriň. Eger gan akma agyr bolsa, her mukdarda 2 gerdejikden berse bolar.

Oksitosin

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: 1 ml-de 5 BIR ampulalarda goýberilýär.

Çaga doglanyndan soň we ýoldaş çykarmazyndan öň, enelerdäki güýçli gan akmany saklamaga kömek etmek üçin. (Şeýlede, ýoldaşy çykarmaga kömek edýär. Emma ony güýçli gan akma ýa-da uly kadadan çykma bar bolsa, ýoldaşy çykarmaga kömek hökmünde ulanmak bolmaýar).

Çaga doglanyndan soň ene üçin oksitosiniň mukdary: 1,0 ml (5 bilirkdäki) sanjym. Eger güýçli gan akma dowam edýän bolsa, 15 minutdan soň ýene şol mukdary gaýtalaň.

GÖNI İÇEGEDÄKI DÜWÜNLERE GARŞY (GEMORROÝ-BABASYL)

Babasyyla garşy şemler

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Bu ok şekilli ýörite gerdejikler artbujaga dykylýar. Olar babasyly kiçeltmäge kömek edýärler we olary has agryrsyzlandyrýarlar. Bulardan başga-da dürli serişdeler bardyr. Gowy kömek edýän serişdeler gymmatdyr. Olaryň düzüminde kortizon ýa-da kortikosteroid bardyr. Ýörite melhemler hem elýeterlidir. Täretiň ýumşak bolmagy üçin berhiziň saklanmagy wajypdyr (sah. 126)

Mukdary:

Gündizki täretlenmeden soňra artbujaga şem goýuň, beýlekisini bolsa ukudan oň ulanyň.

KEM İYMITLENMÄ WE GAN AZLYGA GARŞY

Un süýt (gury süýt)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Süýt – horlanmanyň bejerilişi we öňüniň alnyşy üçin iň gowy iýmitleriň biridir. Körpeler üçin bolsa, iň gowusy – ene süýdi. Süýt bedeniň gurluşy üçin witaminlere we minerallara baýdyr. Oba saglyk öýleriniň her birinde we olaryň torbajygynda horlanan çagalaryň bejerilişi üçin un süýdüň ätiýaçlygyny saklamak gerekdir. Çaganyň doly iýmiti kabul etmegi üçin un süýde gant we mesge (ýag) goşmalydyr (sah. 120).

1 kâse gaýnag suwa:

12 doly çay çemçesi un süýdünü

2 doly çay çemçesi gandy

we 3 çay çemçesi ýagy goşuň.

Witaminleriň garyndysy (ýa-da poliwitaminler)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Olar köp görnüşlerde çykarylýar, emma adatça gerdejikleri has arzan düşýär we gowy täsir edýärler. Witaminleriň sanjymynyň zerurlygy seýrekdir. Bu puluň sarp edilişini, kâwagtlar agyrylary we çişleri döredýärler. Köplenç şirelerde we eliksirlerde zerur bolan witaminler bolmaýar. Adatça olar täsir edişine garanda gymmatdyr.

Ýokumly iýmit – witaminleriň iň gowy çeşmesi. Eger goşmaça witaminler gerek bolsa, witamin gerdejiklerini ulanyň.

Kem iýmitlenmäniň kâbir ýagdaýlarynda, witaminleriň goşulmaga kömek edip biler. Gerdejiklerde syrkawa zerur bolan witaminleriň barlygyna ynamly boluň (sah. 188). Poliwitaminleriň standart gerdejiklerinden peýdalanyň, günde 1 gerdejik ýeterlidir.

A vitamini (retinol) – gijekörlüğe we kseroftalmiýa garşy

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç aşakdaky görnüşlerde goýberilýär:

200000 BIR, retinoluň 60 mg-lik kapsulalarynda (şeýle-de az mukdarlarda)

10000 BIR sanjymly

ÜNS BERIŇ: A vitaminiň has köp mukdary tutgaýlary döredip biler. Gaty köp bermän we çagalardan daşrakda saklaň.

Öňüni alyş üçin: Gijekörlügiň we kseroftalmiýanyň çagalaryň adaty kynçylygy bolan ýerlerde çagalalar sary miweleri we gök önümleri, ýaşyl ýaprakly gök önümleri, ýumurtgany, bagry we ýagy köpräk iýmelidir. Balygyň bagrynda A vitamini köpdür. A vitaminini kapsulalarda berse bolar. Öňüni alyş üçin her 4-6 aýdan bir gezek kapsulany ulanyň. Şol mukdardan artyk ulanmaň.

Eneler çaga doguljak döwründe ýa-da doglanyndan soň, 1 aýyň dowamynda A vitaminiň 1 kapsulasyny (200000 BIR) içip, çagalaryň göz keselleriniň öňüni alyp biler.

Gyzamykly çagalarda kseroftalmiýanyň uly howpy bardyr. Olara kesel başlan badyna A vitaminini bermelidir.

Çagalaryň A vitaminini ýeterlik almayan ýerlerde A vitaminli kapsulalary ýa-da iýmitleri olaryň iýmitiniň düzümine goşýarlar. Bu bolsa olaryň gyzamyk keselini we beýleki düýpli keselleri aňsat geçirmegine kömek edýär.

Bejeriş üçin: A vitamininiň (200000 BIR) 1 kapsulasyny içiriň ýa-da 100000 BIR sanjymyny ediň. Indiki gün A vitamininiň (200000 BIR) 1 kapsulasyny içiriň, beýleki kapsulany 1-2 hepdeden soň beriň.

1 ýaşyna ýetmedik çagalalar üçin mukdary iki esse azaldyň.

Demir sulfaty – gan azlyga garşy

Atlandyrylyşy: _____ üçin ba-
hasy _____

Köplenç: 200, 300 ýa-da 500 mg gerde-
jiklerde (şeýle-de çagalar üçin damjalarda,
derman şireleri görnüşinde) goýberilýär.

Demir sulfaty gan azlygyň köp
görnüşiniň öňüni almak ýa-da bejermek
üçin peýdalydyr. Adatça, demir sulfaty
bilen geçirilýän bejergi azyndan 3 aýy öz
içine alýar. Eger gowulaşmasy, gan azlyk
demriň ýetmezçiligi bilen däl-de, eýsem
başga bir zat sebäpli dörän bolmagy müm-
kin. Lukmançylyk kömegi üçin lukmanlara
ýüz tutuň. Eger bu kyn bolsa, foliý turşusy
bilen bejermäge çalşyň.

Demir sulfaty esasan hem gan azlyk
we horlanma bolup biljek göwreli aýallar
üçin wajypdyr.

Demir C vitamini bar bolan miweler
we gök önümler ýa-da C vitaminli gerde-
jikler bilen kabul edilen ýagdaýynda gowy
täsir edýär.

Käwağtlar demir sulfaty aşgazanyň bo-
zulmasyny döredýär. Şonuň üçinem ol iýmit
bilen kabul edilse gowy bolar. Üstesine-de,
ol iç gatama döredip, täretiň garalmagyna
getirip biler.

3 ýaşyna ýetmedik çagalar üçin
gerdejigiň bir bölegini gowy owradyp, iýmite
garyp berse bolar.

UNS BERIŇ: Dogry mukdary saýlama-
ga çalşyň. Demir sulfatyň gaty köp mukdary
zäher bolup biler. Gerdejikleri çagalardan
uzagrakda saklaň. Ony gaty horlanan
adamlara bermäň.

Gan azlyga garşy demir sulfatyň
mukdary:

- içimlik mukdary 200 mg gerdejik -

Günde 3 gezek iýmit bilen kabul et-
meli.

Her mukdarda kabul edilmeli:

ululara: 200-400 mg (1-2 gerdejik)

6 ýaşdan ýokary çagalara:

200 mg (1 gerdejik)

3-6 ýaşly çagalara:

100 mg (1/2 gerdejik)

3 ýäşä çenli çagalara: 25-50 mg (1/8-
1/4 gerdejik) gowy owratmaly we iýmite
garmaly.

Foliý turşusy – gan azlygyň käbir
görnüşleri üçin

Atlandyrylyşy: _____ üçin ba-
hasy _____

Köplenç: 1 mg-lik we 5 mg-lik gerdejik-
lerde goýberilýär.

Foliý turşusy, gyzyrmany ýaly
damarlaryň gan öýjükleriniň bozulmasy
bilen baglanyşykly gan azlygyň görnüşiniň
bejerilişi üçin wajyp bolup biler. Dalagy ula-
lan gan azlykly adam saralan bolup, onuň
gan azlygy demriň sulfaty bilen aýrylmaýan
bolsa, ol foliý turşusyna mätäçdir. Köplenç
geçi süýdi bilen iýmitlenýän gan azlykly
körpelere we gan azlykly ýa-da horlanýan
göwreli aýallara hem foliý turşusy demir
ýaly gerekdir.

Siz garamtyl-ýaşyl gök önümler, et ýa-
da bagyr bilen iýmitleneniňizde ýa-da foliý
turşusynyň gerdejiklerini kabul edeniňizde,
foliý turşusyny alsa bolar.

Käbir ýerlerdäki orak şekilli gan azlyk
ýa-da talassemiýa atly gan azlykly çagalar
ýyllap foliý turşusyna mätäç bolýandygyna
garamazdan, adatça olar üçin 2 hepdelik
bejergi ýeterlidir. Gan azlykdan we hor-
lanmadan ejir çekýän göwreli aýalaryň,
tutuş göwreliligiň döwründe demriň we foliý
turşusynyň gerdejiklerini gündelik içmegi
olara kömek eder.

Gan azlyga garşy foliý turşusynyň
mukdary:

- içimligi 5 mg-lik gerdejikler -

Günde 1 gezek içmeli.

ululara we 3 ýaşdan uly çagalara:

1 gerdejik (5mg).

3 ýäşä çenli çagalara:

1/2 gerdejik (2 1/2 mg)

B12 vitamini (sianokobalamin) - diňe
howply gan azlyga garşy.

Biz bulary diňe onuň ulanylyşyny
çäklendirmegiň zerurdygyny nygtamak
üçin ýatladýarys.

B12 vitamini ata-babalary Demirgazyk
Ýewropadan bolan, ýaşy 35-den uly adam-
lardan başga, hiç ýerde tapylmadyk, gan
azlygyň seýrek görnüşi üçin peýdalydyr.
Lukmanlaryň köpüsi ony öz syrkawlyryna
bir zatlar bermek üçin, olar oňa mätäç bol-
masalar-da ýazýarlar.

B12 vitamini üçin puluňyzy biderek
harçlamaň. Goý, lukmanlar ýa-da saglygy
goraýyş işgärleri ganyň barlagyny alyp,
sizde howply gan azlygyň barlygy bilne-
ninden soň size ýazyp bersinler.

K vitamini (fitomenadion, fitonadion)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç: 1 ml-lik ampulalarda goýberilýär.

Eger täze doglan çaganyň bedeniniň islendik böleginden (agzyndan, göbeginden, artbujagyndan) gan akyp başlasa, bu K vitamininiň ýetmezçiligi sebäpli döräp biler. K vitamininiň 1mg-lik (1 ampula) sanjymyny onuň budunyň daşky bölegine ediň. Eger gan akma dowam edýän hem bolsa, oňa başga sanjym etmäň. K vitamininiň sanjymy 2 kg-den az agramly doglan körpelede gan akmanyň howpuny peseldip biler. K vitamini dogrumdan soň enelere gan akmanyň saklanmasy üçin ulanylmaýar.

B6 vitamini (piridoksin)

Köplenç: 25 mg-lik gerdejiklerde, ýada 1% ýa 5% -1 ml-lik ampulalarda goýberilýär.

_____ üçin bahasy _____

Käwağtlar izoniazid bilen bejerilýän inçekeselli syrkawlarda B6 vitamininiň ýetmezçiligi artýar. Munuň öňüni almak üçin heniz izoniazid içýärkäňiz, her gün B6 vitamininiň (piridoksiniň) 50 mg-ni kabul ediň. Witamini diňe onuň ýetmezçiligi sebäpli kynçylyklar döreyän adamlara beriň. Onuň alamatlaryna agyry ýa-da aýaklaryň we elleriň barmaklaryndaky sanjy, myşsalaryň dartylmagy, gaharjaňlyk we ukusyzlyk degişlidir.

B6 vitamininiň mukdary – izoniazidi kabul edip, her gün 25 mg-lik 2 gerdejikden içiň ýa-da 1 ml sanjymy ediň.

MAŞGALANY MEÝILLEŞDIRME USULLARY GÖWRELILIGE GARŞY SERIŞDELER

Içilýän kontraseptiwler (göwrelilige garşy gerdejikler)

Göwrelilige garşy gerdejikleriň ulanylyşy, howplulygy we seresaplylyk çäreleri baradaky maglumatlary 286-njy we 289-njy sahypalardan tapsa bolar. Indiki maglumat her bir aýal üçin gerdejikleriň dogry saýlanylmagy baradadyr.

Göwrelilige garşy köp gerdejikleriň

düzümünde aýalyň bedeninde kadaly aýbaşy döwrüne gözegçilik edýän gormonlara meňzeş himiki maddalaryň we gormonlaryň 2-si bardyr. Şol gormonlara estrogen we progesteron diýilýär. Gerdejikler dürli söwda belgileri bilen, dürli täsirli we mukdarda 2 gormonyň birleşmesinde goýberilýär.

Düzümi iki gormonlaryň az mukdaryny saklaýan gerdejikler köp aýallar üçin iň howpsuzdyr we gowy tasir edýanidir. Köp aýallar 1-nji ýa-da 2-nji toparlaryň gerdejiklerinden başlyarlar.

1-nji topar. Estrogeniň we progesteronyň has pes mukdary.

Brewikon 1+35

Neokon

Norinil 1+35, 1+50

Norimin

Orto-Nowum 1/35, 1/50

Perle

Norideý 1+50

Owismen 1/35

Loginon Bu belliklerdäki

Sinofaz gormonlaryň mukdary

Trinordiol bir aýyň dowamynda

Trinowum üýtgeýär, şonuň üçin

Trihilar bu gerdejikleri tertip

Triphasil boýunça kabul etmek wajypdyr.

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Peýdalydygyny bilmek we gan çyrşalmalaryny azaltmak üçin, aýratyn hem gormonlaryň az mukdary bar bolan gerdejikleri her gün, şol bir wagtyň özünde kabul etmeklik wajypdyr.

Gerdejikleri kabul etmegiň ikinji hepdesinde çyrşalma hakda aladalanýan aýallar çyrşalma ýüze çykanda, her gün şol bir wagtyň özünde 1 gerdejigiň deregine 2-ni kabul edip, kynçylygy azaldyp bilerler. (Bulaşdyrmakdan gaça durmak üçin, başga bir gapdan, gerdejikleriň reňkiniň meňzeşdigine ynamly bolup, goşmaça gerdejikleri kabul ediň).

Eger çyrşalma 3-4 aýlap dowam edýän bolsa, siz 2-nji topardan gerdejikleriň bir görnüşine çalşyp bilersiňiz. Eger 3 aýlap ýa-da ondan hem uzagrak gan akma dowam etse, 3-nji topardan başga görnüşü ulanmaga synanyşyň.

Düzgün boýunça, göwrelilige garşy gerdejikleri ulanýan aýallarda aýbaşy döwründe gan akma az bolýar. Esasan hem bu gan azlyk bar bolan aýallar üçin peýdalydyr. Emma eger aýalda birnäçe aýlap aýbaşy gelmeýän bolsa ýa-da aýbaşy döwründe ganyň az mukdarda gelyänligi sebäpli birahatlanýan bolsa, ol gerdejigi 3-nji topardan ýokary ekstrogenli bellige çalşyp biler.

Aýbaşy döwründe gan köp akýan ýa-da aýbaşy başlamazdan oň göwüsleri agyryan aýallar üçin, ýokary progesteronly, emma pes estrogenli bellik gowy bolup biler. Mysal üçin:

2-nji topara ýokary progesteronly, pes estrogenli dermanlar degişli.

Lo-Femenal

Lo-Owral

Mikroginon 30

Mikrowlar

Nordet

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

2-nji toparda bellenen dermanlary düwürtikli, dodagynyň ýokarsynda we goltugynyň astynda gyl köp ösýän aýallara ulanmak maslahat berilmeýär. Çünki progesteronyň köp mukdary şeýle ýagdaýy döredip ýa-da artdyryp biler.

2-nji toparyň gerdejiklerini ulananyndan soň çyrşalmagy ýa-da aýbaşynyň süýşmegi dowam edýän, ýa-da gerdejikleri üýtgetmezinden oň göwreli bolan aýallar, özliriniň göwrelilige garşy içýän dermanlaryny estrogeniň mukdary pes bolan gerdejiklere çalşyp biler. Mysal üçin:

3-nji toparyň düzüminde estrogeniň mukdary biraz ýokary. Olaryň köpüsinde progesteronyň mukdary köpdür.

Minowlar

Norlestrin

Owkon 50

Femenal

Euginon

Nordioli

Owral

Primowlar

Neoginon

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç Owulen we Demulen kysymly dermanlar, hatda 3-nji toparyň gerdejikleri ulanylan wagtynda-da dowam

edýän çyrşalma saklanýar. Emma olarda estrogeniň mukdarynyň ýokarydygy üçin, olar seýrek maslahat berilýär. Käwagtlar olar köp düwürtikli bolan aýallar üçin peýdalydyr.

Irki yürek bulanma rahatsyzlandyryan ýa-da göwrelilige garşy gerdejikleri ulananyndan 2 ýa-da 3 aýdan soň başga bir goşmaça täsirler ýüze çykan aýallar we ýokary gan lagtalanmasynyň howpy bar bolan aýallar (sah.288) pes estrogenli we progesteronly bellikli göwrelilige garşy gerdejiklerden peýdalanylýan bilerler. Mysal üçin:

4-nji toparda estrogeniň we progesteronyň mukdary örän pes.

Brewikon

Brewinor

Modikon

Owkon

Owismen

Perle LD

Loestrin 1/20

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

4-nji toparyň kemçilikleri, köplenç olaryň aýbaşy halkasynyň ortasynda çyrşalma döredýänliginden we hatda bir gerdejigiň içilmesi unudylan ýagdaýynda-da, göwreli bolma howpunyň artýanlygyndan ybaratdyr.

Çaga emdirýän ýa-da kellagyry, gan basyşynyň biraz ýokarlanmasy üçin zygyder däl ýagdaýda dermanlary içýän ýa-da 40 -dan geçen aýallar diňe progesteronly gerdejikleri ulanmagy islöp bilerler. Olara has kiçijik (mini-pilýuli) gerdejikler diýilýär. Mysal üçin:

5-nji topar dine progesteron – mini gerdejiklerden ybarat.

Femulen

Mikronor

Mikrolýut

Mikronowum Nor-QD

Owret

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Bu gerdejikler her gün şol bir wagtyň özünde, hatda aýbaşy günleri hem kabul edilmelidir. Köplenç aýbaşy gan akması zygyderli däldir. Eger gerdejigi kabul etmek unudylan ýagdaýynda, göwreli bolma mümkinçiligi has ýokarydyr.

Prezerwatiwler (Rezinler, Gorajýjlar, Futlýarlar)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köplenç 3 bölekden ybarat bolan gaplarda goýberilýär.

Prezerwatiwleriň dürli bellikli görnüşleri köpdür. Olaryň köpüsi ýaglanan, käbirleri reňkleri we käbirleri bolsa spermisidligi bilen tapawutlanýandyr.

Üstesine-de, prezerwatiwler diňe bir (spermisidleri ulanan ýagdaýdaky) göwreli bolmaktan gaça durmaga kömek etmän, eýsem jyns gatnaşygy arkaly geçýän başga kesellerden goranmaga-da peýda edýärler.

Adamlaryň köpüsi göwrelilige garşy beýleki serişdeleri ulanmazdan prezerwatiwlerden peýdalanýarlar.

Prezerwatiwleriň ulanylyşy barada 290-njy sahypa serediň.

Gapajyk

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Gapajygyň peýdaly bolmagy üçin ony jynshana goýmazdan öň, onuň gurşawuny spermisid kremi ýa-da želesini bilen ýaglap ulanmalydyr (sah. 290).

Želeniň ýa-da kremiň ady _____ bahasy _____

Kontraseptiw köpürjigi

(Tanymal belgili dermanlar: Emko, Lempko, Delfen)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Köpürjigiň ulanylyşy barada 290-njy sahypa serediň.

Kontraseptiw şemleri (adaty belligi: Neo Şampun)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____

Bu aýalyň jynshanasynyň düýbüne ýatgy boýunjygynyň ýanyna goýýan spermisidli gerdejigidir. Şem jyns gatnaşygy edilmezden 15 minut öň goýulýar. (Şemleriň gabynda berlen görkezmelere eýeriň). Bu aýratyn hem jübütler prezerwatiw ulanan ýagdaýynda, dogruşa gözegçiliginiň iň peýdaly usulydyr.

Ýatgy içindaki spiral (ÝIS)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____ olaryň goýluşy üçin töleg: _____

ÝIS baradaky maglumatlar üçin

290-njy sahypa serediň. Olaryň dürli görnüşleriniň birnäçesi bardyr: Mis T, Mis 7, Lippes halkasy we Howpsuz spiral. Progestasert atly başga bir görnüş, beýlekilere görä ýygy-ýygudan aýrylmalydyr. ÝIS-iň görnüşleriniň biri bolan – Dalkonyň Gal-kany – beýlekilere görä köp kynçylyklary döredýändir. Olary ulanmazlyk gowudyr.

ÝIS bilen baglanyşykly döräp biljek infeksiýalar ýa-da başga bir kynçylyklar sebäpli, olary diňe saglyk merkezine golaý ýaşayan aýallar ulanyp bilerler. ÝIS-i başga çaga edinmek islemeyän aýallar ulanyp bilerler. Emma infeksiya ýüze çykandan soň, göwreli bolmak kyn düşer. ÝIS-i goýmagyň iň gowy pursady – aýbaşy döwri ýa-da olar gutaran badyndaky döwürdir.

Kontraseptiwleriň sanjymy (adaty kysymly dermanlar: Depo-Provera, Net-En)

Atlandyrylyşy: _____ bahasy _____

Howpsuzlygy babatda garşy çykmalara garamazdan, kontraseptiwleriň sanjymy köp ýurtlarda ulanylýar. Lukmançylyk sebäplere görä, göwrelilige garşy gerdejikleri ulanyp bilmeyän aýallardan başgalar (sah. 293), olaryň howpsuzlygyna ynanýarlar.

Aýbaşy kadasyz we ujypsyz gelip ýa-da ol bir ýyldan soň kesilip biler. Bu gorkuly däl hem bolsa, köp aýallary aladalandyryýandyr. Gartaşan aýallar bu ýagdaýa ýalňyş düşünişip, aýbaşydan galma (klimaks) diýip hasaplaýarlar. Olar sanjym almany bes edip, göwreli bolýarlar. Güýçli gan akma ýagdaýynda lukmana ýüzleniň.

Göwrelilige garşy implantlar (Adaty belligi: Norplant)

Atlandyrylyşy: _____ üçin bahasy _____ olaryň goýluşy üçin töleg: _____

Implantlar – dogruşa gözegçiliginiň iň peýdaly we amatly görnüşidir. Onuň düzüminde diňe progesteron bardyr, olaryň ýaşy 40-dan geçen, gan basyşy ýokary bolan, kellagyrsy bar bolanlygy üçin gerdejikleri yzygider içip bilmeyän aýallar ulanyp bilerler. Tejribeli saglyk işgäri tarapyndan aýalyň eliniň ýokarsyndaky deriniň aşagyna alty sany rezin turbajyk tikilýär. Olar 5 ýylyň dowamynda göwreliliginiň öňuni alýarlar. Eger aýal göwreli bolmak islese, olary şol bada aýyrdyp biler. Turbajyklar aýbaşy başlanan döwürden 7 günden soň tikilip bilner.

**BU ÝERE SIZIŇ ÝAŞAÝAN ÝERIŇIZDE PEÝDALY BOLAN BEÝLEKI DERMANLARY
WE ÖÝ BEJERIŞ SERIŞDELERI BARADAKY MAGLUMATLARY ÝAZYŇ.**